

אתגרים

סונים ותוכן של הארים אורהים

מטפטים תטפ"ד

מצוקה לגליון מספר 522

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים האידות 8 ידושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

מעל
15,000 קוראים

367korona@gmail.com

אף פעם לא ידעתי למה
משמש החלון בכסא

בעבודה אני תמיד מתחנא לחנול שלי,
כי עובדים טובים קשה למצוא.

חייב להבין באיזה שלב אנשים החליטו שבוקר
אור זו תשובה הגיונית לבוקר טוב

אם מישהי בשם דבורה שולחת לכם הודעה
שאתם חייבים כסף וצריכים להזין מספר אשראי,
זהירות - זה עוקץ!

שליבים במלוואח:
קפוא,
מפשר,
נשרף.

3287	חומות שחואל
5	וד חוצבים
39,339	חידיות מוגבלת
781	תלפיות מזרח
91	רנות
516	חידיות מוגבלת
735	מי בא איתי לתדירות מוגבלת

קיוסק חדש
בצומת

דבר העורך

יוסלה - איכר פשוט נהג לחשוב רבות על כל פעולה שעשה. באחד הימים הלך יוסלה לשוק בעיירה הקרובה כדי למכור את תבואתו. לפני שיצא מביתו אמר לאשתו: "ברגע שאצליח למכור את התבואה, אשלח לך מברק". הגיע יוסלה לשוק ומכר את התבואה ברווח נאה. לקח עט וכתב מברק לאשתו כפי שהבטיח. "התבואה נמכרה ברווח נאה. אגיע מחר, יוסלה". לפני ששלל את המברק לתא הדואר חשב: "בטח אשתי תחשוב שהשתגעתי. למה לכתוב 'ברווח נאה'? האם אמכור את התבואה בהפסד?" והוא מחק את המילים "ברווח נאה". קרא שוב את המברק, חשב ואמר: "למה לכתוב 'אגיע מחר'? האם אני מתכוון להגיע בחודש הבא או בשנה הבאה? אשתי יודעת שאגיע ברגע שאמכור את התבואה". והוא מחק את המילים "אגיע מחר". לאחר מכן חשב, "אשתי הרי יודעת שבאתי כדי למכור את התבואה, אם כן, לשם מה לכתוב 'התבואה נמכרה'?" והוא מחק גם את המילים הללו. הסתכל יוסלה על המברק, עליו נשאר רק שמו, "יוסלה", הוא אמר לעצמו: "יוסלה, היצאת מדעתך? אשתך כבר יודעת את שמך" והוא קרע את המברק...

אמר רבי שלמה אלקבץ בפיטו "לכה דודי": "סוף מעשה במחשבה תחילה" - צריך לחשוב לפני עשיית פעולה, אך לחשוב יותר מידי, לדחות את הפעולה, תביא לעיתים למחיקתה לגמרי. יש לך הזדמנות, תנצל אותה, אל תחשוב יותר מידי, אל תדחה את השעה, אל תאמר "מחר", "בעוד חודש", "אחרי החגים", אלא עכשיו! תפעל עכשיו, תשתנה כעת ותקבל קבלה היום.

בידידות ובחיבה
ניר עמלול

שאני יבין למה התזמורות בחתונות
חושבים שהאורחים כבדי שמיעה!?

בחיים, שתי
מילים
יפתחו
לך את כל
הדלתות:
דחוף ומשוך

עלק נמלים
חרוצות ..
כל הכיור
מלא כלים
ואפילו כוס
אחת לא שטפו ..

הידעתם?

בכל 60 שניות
באפריקה, עוברת דקה.

כל בוקר אני בודק את
רשימת מאה האנשים
העשירים בעולם
וכשאני נוכח שאני לא
שם, אני הולך
לעבודה.

מלשה שהיה

מספר שפעם אחת נכנס לחדרו של החתם סופר זי"ע, אחד מגדולי הסוחרים בעיר ובקש את עזרתו:

"כפי הידוע לרב סוחר גדול אני, אולם כעת נקלעו עסקי לצרות, ומבקש אני ממעלת כבוד הרב שיברך אותי ובחכמתו הרבה שיתן לי עצה איך לצאת מן המצר". "אכן, ידוע לי מצבך הקשה" אמר הרב "אולם עוד יודע אני, שאחיך עני ואביון וצריך הוא עזרה בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לו עזרה". "יסלח לי כבוד הרב" מלמל העשיר במבוכה "אבל כרגע עסקי אינם מרשים לי לעזור אולם אם אצא מן המצר, בוודאי שאעזור לו". אמר לו החת"ס "בפרשת וארא אומר הקב"ה: "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל" מה הפירוש המלה "וגם" וכי מי עוד שמע את נאקתם? אלא, בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת עול מצרים, שמע כל אחד מהם גם את נאקת אחיו, למרות השעבוד, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו בכל יכולתו, ובשכר שמיעה זו שמע גם הקב"ה את נאקתם והושיעם. אם כך, עזור גם אתה לאחרים למרות מצבך הלא טוב ובוודאי יושיעך ה' מכל צרותיך!

כשיש לך כמויות של כסף אבל
אתה לא יודע מה לעשות איתו

לתרומות: נדרים פלוס "מאירים וזורעים הצלחה" קוד 1000538 או בפלא: 052-7656075
מס' בנק: 17 סניף: 725 מס' חשבון: 93810093 שם חשבון: "מאירים וזורעים הצלחה"

מיהו העשירי?

"עין תחת עין שון תחת שון יד
תחת יד רגל..."
(שמות כא כד)

פרשת השבוע

אם 20 א יהושע משפטים

"יפה שאתם מתעניינים", חיך אליהם המלמד, "אבל בעצם, למה זה פה חשוב? הרי איני חושד בכם שחבלתם זה בזה, ובאתם לדין תורה."

הילדים נבוכו, ואיציקי, הנועז מביניהם, התנדב להסביר: "אנו רוצים לדעת כמה להודות לה' על מה שיש לנו. אנחנו לא שמים לב, אבל יש לנו עין שעולה המון כסף, שון שעולה המון כסף..."

כששמע זאת הרב ליבמן החליט לחפש להם תשובות. הוא התיעץ עם חברו ר' ראובן, וכן הגיע אל השמאי.

"ותשמעו", פנה עכשו הרב אל הכתה, "לכל אחד מכם יש לפחות..." והוא נקב בסכום של מיליונים רבים. "אתם מיליונרים, כפשוטו! וגם אני מיליונר כמוכם. אפשריכם שלמדתם אותי כמה להודות לה'. וכמה אנחנו עשירים!"

בסופו של השעור המרגש, אמר איציקי בקול: "אני אספר את כל זה לסבא יהושע. אולי הוא עוד יאמר שהמסר מרמז בפרשה..."

"זה באמת מרמז!" קרא השמאי גלייזנר. "מה, שמי שפל איבדו שלמים - הוא עשירי? איך זה מרמז?"

"בפרוש ה'תוספות' על הפרשה, הסביר השמאי, שהיה למדן ובקיא. "כתוב בפסוק 'עין תחת עין, שון תחת שון' והלאה על יד ועל רגל - והנה, עין שון יד רגל, ראשי תבות: עשירי!"

לא סתם גרם לכם הלמוד לברך את ערו המתנה המפלאה שקבלנו חנם מאת ה' ה'תוספות' אומרים, כי זה מה שבאה התורה ללמדנו. כל אחד מאתנו הוא מיליונר עצום!

ולא נותר לנו אלא להודות."

"בדאי", אמר גלייזנר, "ומה הנכם חושבים, שאני בן אדם שעשוי ממספרים? נכון שסכומים ופצויות הם עסוקי, אבל יש לי גם לב... והמקרה שלכם ממש נגע ללבי. על נזקים פה רבים רציתם לברר, נשמע שמדבר באסון של ממש."

"אוי ואבוי", נבהל הרב ליבמן, "עד הנה הגעת וטרחת בשבילי!"

"מה אוי?", מחה השמאי, "הרי אתם אלו שעברתם דברים קשים - פאלו נזקים, כמו שספרתם לי... ובמיוחד, התרשמתי מאד מיראת השמים שלכם. בקשתם לדעת מהו הסכום המדויק שמשלמים כפצוי על כל נזק, לא יותר ולא פחות. איני מכיר אנשים רבים שנוזהרים לא לדרש יותר ממה שמגיע להם! לא פלא שבקשתי לפגוש באדם שכמוה פנים אל פנים."

הרב ליבמן נראה נבוך מאד. "אינך מאמין לי?" התפלא השמאי. "זה התענוג הגדול ביותר שלי, לראות אנשים צדיקים."

"אם ככה, אתה מזמן לבוא אתי!" התעודד פתאום הרב ליבמן, "בוא לכתה שלי, ותראה בדיק מה שאתה רוצה - ילדים צדיקים! שמחכים לתשובות שלנו."

"ילדים? לתשובות הללו? אוי! נחרד השמאי."

אבל הרב ליבמן הרגיע אותו, "אל דאגה, הילדים בסדר גמור..."

הרב ליבמן הוביל את השמאי אל הכתה של איציקי.

"הנה, ילדים, השמאי שהגיע במיוחד עבורכם!"

ואל השמאי פנה והסביר כיצד החל הכל בשלשה מתלמידיו שהגיעו אליו בבקשה בלתי שגרתית.

בכתתם למדו בשקידה את פרשת משפטים, והשלשה רצו לדעת: אדם שהזיק לשון או לעין של חברו, וצריך לשלם את מחירה - כמה עליו לשלם, למעשה? כמה? אלה דולר, נגיד?"

"אין לי משג איך מתחילים לברר דבר כזה", אמר הרב יוסף ליבמן. "האם מחפשים בספר הטלפונים 'שמאי'? מצאתי שם רק שמאים שיודעים להעריך מחירים של דירות".

"אכן, שמאים בדרך כלל שמים מחירים של דירות ומגרשים", צחק ר' ראובן. "בנושא שאאתה מחפש, עוסקים ממחים מיוחדים. אני זוכר לדגמה תביעת נזיקין בסדר גדל של מאות אלפים".

"מאות אלפים?", חזר ר' יוסף. "זה נשמע מצוי! סכום גדול לפי כל קנה מדה".

"בדאי", הספיק ר' ראובן, "אצבע של אדם עולה הרבה כסף, ואם מדבר בכל היד, על אחת כמה וכמה".

"אני לא יכול להתחייב כמוכן על הסכום המדויק", סיג מד ר' ראובן, "אני עצמי איני ממחה בתחום נזקי הגוף. אבל תדבר עם חברי ענקי גלייזנר, הוא מתמצא, ויש לו משגים מדויקים".

על ממחה שבאלפון אינו מסתתר ואיך איציקי נעשה מיליונר

השנים נפרדו בדברי תודה, ולמחרת בבקר נפגשו שוב.

"נו! דברתם עם ר' שמאי?" שאל ר' ראובן. "עם מי?" הרב יוסף התבלבל.

"התבדחת", הצטחק ר' ראובן. "התפונתי לשאל אם דברת עם חברי השמאי".

"אה, כן, הוא סייע לי מעל ומעבר! ערכת רשימה של סכומי פצויות ששלמו בכל מיני מקרים של פציעות ואסונות, שה' ירחם..."

"אכן, רשימה עגומה", נשמע פתאום קול מאחוריהם.

השנים הסתובבו בהפתעה, ור' ראובן התרגש ממש; "את מי אני רואה פה!? את גלייזנר השמאי בכבודו ובעצמו!"

ואלה תולדות

הרה"ג רבי בנימין בינוש
פינקל זצוק"ל

ראש ישיבת 'מיר'
משנת תשכ"ה ועד פטירתו.

שמש כחבר "מועצת גדולי התורה" מטעם "דגל התורה"
וכפטר ביום י"ח בטבת תש"נ - לפני 34 שנים

מה הפיש הרב על הגג?

הדוד, הוא פתח גם את המכל של בית השכנה. בעזרת הדלי שבידו מלא מים מן המכל של משפחת פינקל, העביר את הדלי הפך עד למכל של השכנים ו... שפף פנימה.

שוב דלה מים מן המכל של משפחתו והעביר למכל של השכנים. כך המשיך בעבודה הקשה, עד שהכמות במכל של השכנים ספקה אותו. אז ירד רבי בנימין בינוש לתוך הבנין, נקש על דלתם של השכנים וסח להם כי הצליח לסדר את העניין עם העירייה.

"אכן", צהלה השכנה אחר שנסתה לפתח את ברז המים במטבח. "אמנם, העניין הסתדר!" 'נו... שוה לגור ליד אדם חשוב ונכבד כמו הרב פינקל. לא נעים להטריח אותו, אבל עניינים מסתדרים היטב תחת ידיו. שם בעירייה יודעים לכבד אותו. כך הרהרה.

ישיבת מיר
CC BY SA 3.0 Zivya

למחרת היום לא שכח רבי בנימין בינוש לבדק שוב את מצב המכל, ולמלא את החסר. כך נהג יום ועוד יום. במשך שבועים ימים!

רק אחרי שבועים, כשפגש אותו שכן שעלה באקראי אל הגג וגלה את רבי בנימין בינוש מתנשם ומתנשף, דולה ומשקה, דולה ומשקה, או אז התגלה הסוד.

'לגור ליד אדם גדול וצדיק כמו הרב פינקל', הבינו אז השכנים, 'פשוטו ללמד ללא הרף מהי גדלות ולאן היא מגעת'.

המומים היו. הרב בעצמו? בעצמו עלה, סחב דליי מים - בשבילים? מי היה חושב שהמים, שהם משתמשים בהם בהנאה, חייבים תודה לאדם קטיש כמו שכנם הצדיק? מי היה משער שמצוקתם שלא נתנה לו מנוח, הביאה אותו, אדם חשוב ונכבד, לטפס כאחד הפועלים אל הגג ולטרוח בשבילים מבלי להחזיק כל טובה לעצמו? שוה לגור ליד אנשים צדיקים. טוב לצדיק וטוב לשכניו...

"אפשר בבקשה לשאל כוס מים?"
"השכנה רוצה כוס מים", הודיע אחד הנכדים בבית משפחת פינקל. "אני נותן לה, בסדר?"
"מה השאלה? כוס מים? בודאי!"
"אבל רגע..."
גבות הורמו פתאום בבית.
"למה צריכה שם לשאל כוס מים? יש בעיה במים?"
הרבנית פינקל נגשה אל הדלת לברר זאת.

"העירייה, שיהיו שם בריאים, לא יודעת מה בדיוק הספור ומה הם רוצים מאתנו", גנחה השכנה, "אבל סגרו לנו את הברז לדוד של המים. נו, אין מים."

"אבוי!" ספקה הרבנית את ידיה. המים הם עניין בסיסי כל כך! שתיה, בשול, שטיפת ידים, נטילת ידים, רחצה. "איה יכולה משפחה להסתדר ללא מים?"

"קדם כל", אמר הרב בנימין בינוש פינקל לרבנית שלו, "קדם כל שתדע, שהיא יכולה לנקש בכל פעם שהיא זקוקה למים. בכל זמן, בלי להסס קלל, וכמה שהיא צריכה... ושנית, אנחנו נדאג לסדר לה את העניין."

"אנחנו? איה?"
"אני אטפל בזה, אל לה לדאג."

הרב הגאון רבי בנימין פינקל, ראש ישיבת 'מיר' שבאותו זמן כבר לא היה צעיר בכלל, טפס מיד ועלה עד לגג הבנין כשבידו דלי.

שם, על הגג, עמדו להם מכלי מים גדולים וסגורים. אל המכלים הללו היו מגיעים המים, ומשם יורדים דרך צנורות אל בתי הבנין.

רבי בנימין נגש אל המכל של משפחת פינקל ופתח את

סיפורים נפלאים לילדים

פרשת משפטים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם"
(כא, א)

לפניהם ולא לפני עבדי כוכבים (רש"י)

שאל שר אחד את הרב הקדוש רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א, אצלנו מי שיש לו תביעה על חברו מגיש כתב תביעה והשופט קובע תאריך למשפט.

בינתיים יש לשופט שהות לעיין בדבר, וכשמגיע זמן המשפט מעמידים שני הצדדים עורכי דין, דנים ומתוכחים, ואחר כך מוציא השופט פסק דינו, ויש גם אפשרות לערער וכו', ואלו אצלכם היהודים, באים פתאום לרב, מציעים את הטענות, והרב כמעט תמיד פוסק מיד. היתכן שיש בנהל שכזה משפט צדק?

ענה לו הרבי מאפטא: אמשל לך משל, פעם רדף זאב אחרי שה והשיגו, כשעמד לטרפו הגיע פתאום הארי והוציא את השה מידו.

טען הזאב, הרי זו גזלה ממש! הלכו שניהם להתדיין לפני השועל.

פסק השועל, יחלקו, חצי לארי וחצי לזאב.

ומי יחלק את השה כדין? נמנו וגמרו שהשועל יחלק!

התחיל השועל מחלק את השה לשנים וקובע שאין החלקים שווים, נשך קצת מאותו החלק שנראה לו יותר גדול כדי להשוותו לשני, אלא

ששוב נראה לו שעכשו זה קטן מדי, ונשך מהשני, וכך נשך כל פעם מחלק אחר, עד שלא נשאר כלום בשביל בעלי הדין...

כך אצלכם, אמר הרב מאפטא, אתם מתדיינים ומתדיינים, מעמידים עורכי דין ומערערים, ובסופו של דבר, ההוצאות ושכר הטרחה של ה"שושבינים" אוכלים את הכל, ולא נשאר כלום בשביל בעלי הדין...

אבל אצלנו משתדל הרב לפסק מיד, או לעשות פשרה, וכך נאה ונאה לא לקפח את שני הצדדים גם יחד!

(אוצר חיים)

"ודל לא תהדר בריבו" (כג, ג)

מרבית בני האדם בעולם נוטים לזלזל בעני ולהמעיט בערכו בשל מסכנותו וחסר המזל הרודף אחריו בכל אשר יפנה, אולם את ההשקפה היהודית הנכונה בעניין זה יכולים אנו ללמד מרבי איסר זלמן מלצ'ר זצ"ל, על פי מעשה שהיה, כפי שמספר בספר "בדרך עץ החיים".

רבי איסר זלמן מלצ'ר נוהג היה לקום ממקומו במהירות יוצאת מגדר הרגיל בכל פעם שדפקו על דלת ביתו, על מנת לפתח את הדלת בפני הדפק.

באחד הימים בעת שישב אצלו תלמיד, נשמעה נקישה קלה. טרם הספיק התלמיד לנוע ממקומו, וכבר מהר רבי איסר זלמן ופתח את הדלת לרוחה.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

"עלה אלי ההרה והיה שם" (כד, יב)

סוחר אחד מחסידי הרב הקדוש רבי יחזקאל מקאזמיר זיע"א התעורר לו חשק בלבו ביום חמישי לנסע לשבת אל רבו.

תוך כדי מחשבה נזכר שביום שלישי לאחר שבת, יתקיים בעיר הסמוכה יריד, ועליו לנסע לשם לצרכי מסחרו, וחשב שמא לא תהיה אפשרות לקבל פרדת שלום מהרבי מיד ביום ראשון, ואם ישתהה עוד לברכת פרדת שלום הרי שלא יספיק להגיע ליריד, מאידך לא רצה לותר על נסיעתו לרבו, ועל כן תכנן שיבוא לשבת, ויסע משם ליריד אף בלא להפנס לרבי לפרדת שלום.

כאשר הגיע בערב שבת קדש לחצר הרבי ונכנס לקדש פנימה לקבל שלום, נתן לו הרבי שלום ופטר אותו מיד באמרו, סע חזרה לביתך, כי לא תוכל להשאר ולאכל אצלי בשבת.

הבין החסיד מיד שהרבי ראה ברוח קדשו את מה שחשב בלבו, ואמר לרבי, מותר לגמרי לנסע ולהשתתף ביריד הנני, ואין לי צורך בזה.

ענה לו הרבי, אם כך השאר ותאכל אצלי בשבת.

במהלך השבת בתוך דברי התורה, אמר הרבי, כתיב בפרשתנו ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם, לכאורה המלים והיה שם הם כמיתרים?

ובאר, כגון למשל מי שהוא אצל רבו, אולם אם ראשו ומחשבתו בביתו הרי הוא כאלו אינו שם כלל אצל רבו.

זה שכתוב עלה אלי ההרה 'והיה שם', והיינו כנודע מכתבי הבעל שם טוב זיע"א שבמקום שהמחשבה של אדם נמצא, שם נמצא האדם כלו.

הבין החסיד היטב וביתר שאת, היאך אמורה להראות נסיעה אצל הרבי.

(דברי ישראל)

מששב, פנה אליו התלמיד ושאל: הלא אנכי צעיר יותר, מדוע, אם כן, לא אגש אני לפתח את הדלת?

נענה רבי איסר זלמן ואמר לו, ואם עני הוא זה שנוקש על הדלת - איך אוכל לתת לו להמתין עד שיפתחו לפניו?

ומיד הוסיף להסביר: טעות היא לחשב שחסר חכמה של אדם הוא שגורם לו להיות עני המחזר על הפתחים, ואלו החכמה שאני נחנתי בה, היא הגורמת לי שאשב כאן בביתי בראש השלחן... שכן, הקב"ה קבע שחלק בלתי נפרד מסדר הבריאה הוא שיהיו בעולם עניים, שנאמר: 'כי לא יחדל אביון מקרב הארץ' (דברים טו, יא), והנה, מישהו מכרח למלא את התפקיד הזה... ואם יהודי זה לא היה האביון, יתכן שהייתי אני צריך להיות האביון במקומו...

כעת, כשהוא 'נטל' על עצמו את התפקיד הקשה הזה, כלום יעלה על הדעת שאתן לו להמתין לי מאחורי הדלת!?

"מדבר שקר תרחק" (כג, ז)

על זהירותם הרבה של גדולי ישראל להתרחק מכל ספק שקר למדים אנו מהספור הבא: באחד הימים נשלחה לגאון רבי עקיבא אגור, רבה של פזון, אגרת ובה שאלה סבוכה מדיני קהלת בלוסטק.

דעו לכם - השיב רבי עקיבא איגור - שאין זה ממנהגי להשיב תשובות לקהלות מחוץ לארץ, שהרי יש במקומכם רבנים ודינים גדולים היכולים להשיב על שאלתכם. אולם הפעם אשנה ממנהגי ואשיב לכם, וזאת משום שבעת האחרונה הייתי בשמחה אשר בה השתתף אחד מבני קהלתכם, והוא בקש ממני שאשיב לכם תשובה, ושתקתי.

אבל חוששני - סיים הרב את מכתבו - שמא אולי נענעתי קצת בראשי... והאיש אולי הבין כי מסכים אני לענות, לכן הפעם אענה על שאלתכם...

ערכים לשלחן שבת

טריוייה

לע"נ האישה החשובה מרת דבורה פרומר ע"ה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טריוייה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

דיון סביב השלחן

מוסף של שבת
במקום מוסף של שבת וראש חודש

שאלה

בני משפחת בן שבת ישבו מסביב לשולחן השבת. הם היו כבר אחרי הסעודה, שבשבת זו הייתה גם סעודת ראש חודש לכבוד ראש חודש אדר א' שחל בשבת. קודם הזימון הזכיר אבי המשפחה לא לשכוח להוסיף 'יעלה ויבוא' בנוסף על 'רצה'. תזכורת זו עזרה לחיים הבכור לזכור להוסיף יעלה ויבוא, אבל בעיקר הזכירה לו גם שככל הנראה בתפלת מוסף הוא התפלל מוסף של שבת ולא של שבת ור"ח.

כשהתבונן בסוגיא זו, גילה שיש בה כמה צדדים, ומייד כשסיימו בני המשפחה את ברכת המזון שטח בפניהם חיים את בעייתו על כל צדדיה.

א. האם מי שהתפלל מוסף של שבת ולא הזכיר ר"ח כלל, יצא ידי חובה, או לאו?

ב. אם צריך לחזור ולהתפלל שוב מוסף, האם יועיל להתפלל רק מוסף של ראש חודש כפי הנוסח שאומרים ביום חול, בלא להזכיר מוסף של שבת, שהרי כבר התפלל מוסף של שבת?

תשובה

א. התפלל מוסף שאינו שייך לאותו היום, כגון אם התפלל מוסף שבת בראש חודש או להפך, לא יצא. וכן אם התפלל בשבת ור"ח מוסף של שבת לבד, או של ר"ח לבד, לא יצא ידי חובה, וצריך לחזור ולהתפלל (כף החיים ס"ו תפז, כו).

ב. כשיש בתפלה שני חיובים שונים - מצד שבת ומצד ראש חודש, ובתחילה טעה והתפלל רק מוסף של שבת ואחר כך התפלל רק מוסף של ראש חודש, הדבר תלוי האם החיסרון שחיסר הוא במטבע הברכה, וממילא לא יצא ידי חובה, או שהברכה הייתה כהוגן, ורק חיסר בה הזכרה, ובתפלתו השנייה תיקן הזכרה זו.

דעת החיד"א (מחזיק ברכה רסח, ט) שיצא ידי חובה, ודעת המטה אפרים (תקפב, כא) שלא יצא ידי חובה, וצריך לחזור ולהתפלל פעם שלישית מוסף של שבת וראש חודש.

ויכוח שהדבר ספק אם צריך לחזור, לכאורה היה צריך לחזור ולהתפלל תפלת מוסף של שבת וראש חודש ולהתנות בנדב - 'אם אני חייב הרי זו לחובתי, ואם איני חייב הרי זו נדבה', אמנם בשבת אין מתפללים נדבה, משום שגם בבית המקדש לא היו מקריבים קרבן נדבה בשבת, בנוסף, בתפלת מוסף לא שייך נדבה, משום שקרבן מוסף בבית המקדש לא היה בא נדבה (שו"ע קח, א).

ולכן העצה במקרה זה, שיחפש מקום שעדיין לא התפללו בו מוסף, ויבקש מהשליח ציבור שיכוון להוציא, ויעמוד ויכוון מילה במילה בכל תפלת מוסף, מתחילתה ועד סופה (שו"ע קכד, י).

טכום

א. אם לא התפלל תפלת מוסף ששייכת לאותו היום - לא יצא ידי חובה, וצריך לחזור ולהתפלל.

ב. התפלל בתחילה מוסף של שבת, ואחר כך התפלל מוסף של ראש חודש, צריך לשמוע את התפלה הנכונה של שבת וראש חודש ממתפלל אחר, שיכוון להוציא ידי חובה.

המדור נכתב על ידי הרב יעקב דהן שליט"א
מו"צ בבית ההוראה של הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

- א** אם אדם גנב ומכר שה, כמה עליו לשלם?
- ב** אחד מ'אבות הנזיקין' (רמז: אפשר ליפול לתוכו...)
- ג** עליו נאמר "לא תבשל... בחלב אימו".
- ד** ליד מה צריך לעמוד העבד שלא רוצה לעזוב את אדונו?
- ה** עליו שהה משה 40 יום ו-40 לילה?
- ו** ה' אומר שישמיד את העמים שיהיו בארץ. באיזו מילה משתמש הפסוק?
- ז** גם על העץ הזה חלים דיני השמיטה? (רמז: מהפירות שלו עושים שמן)
- ח** כיצד נקרא סימן בגוף שנגרם עקב מכה?
- ט** כיצד נקראת בהמה שמתה בשדה? (וכמובן אסור לאוכלה)
- י** מה נאמר על תשלום שיקבל שופט מאחד הנידונים?
- כ** כיצד נקרא פצע שנגרם עקב מגע עם משהו חם?
- ל** אם נעבוד את ה' הוא יברך את...?
- מ** כיצד נקרא שור שכבר פגע כמה פעמים באנשים?
- נ** מילה נרדפת ל'ריבית', שאותה אסור לקחת בהלוואה?
- ס** מה דינו של שור שנגח והרג אדם?
- ע** ביטוי בפרשתנו שמשמעותו 'מידה כנגד מידה', שיש להשיב על עוול כגמולו?
- פ** מי ששומר על חפצי חברו ולא מקבל על כך שום תשלום, באיזה מקרה בכל זאת יהיה חייב לשלם?
- צ** באיזה חרק ישתמש ה' כדי להילחם בשונאינו?
- ק** הם תורמים להתפשטותה של אש בשדה. מה הם?
- ר** מה עושה חמור כשיש עליו משא מאוד כבד?
- ש** אסור לשופט לקבל אותו בשום פנים ואופן:
- ת** השור או החמור שהלך לאיבוד, מה מצבו כעת?

תשובות

א | ג | ט | י | כ | ל | מ | נ | ס | ע | פ | צ | ק | ר | ש | ת

והיו אומרים עליו

"תפלה הגונה מועילה הן ברוחניות והן בגשמיות... השי"ת שומע תפלת כל פה, אבל תפלת חסיד ותפלת שבורל לב נשמעות ביותר... כשיודע שאין לו כלום מעצמו, ואפלו התפלה עצמה שמתפלל גם כן אינה מכח עצמו, רק מהקדוש ברוך הוא, גם תפלה זו מתקבלת".

נולד בכ"א בתמוז תרפ"ו לאביו בעל ה'אמרי אמת' מגור. בצעירותו היה ידוע כעלוי גדול בהיותו נער צעיר פרצה השואה האיומה. בנסי נסים הצליח להמלט מאירופה הבוערת ועלה לארץ הקודש. התישב בירושלים והתגורר לצדו של אביו ה'אמרי אמת', וגם לאחר נשואיו המשיך להתגורר לצדו.

בתקופת כהנתו של רבי ישראל אחיו כאדמו"ר התמנה על ידו לראש ישיבת 'שפת אמת', ובתפקיד זה כהן במשך שנים והיה אהוב על ידי התלמידים. כמו כן היה חבר נשיאות מועצת גדולי התורה, וכן יושב ראש אגדת ישראל, ובנוסף לכהן הנהיג את החינוך העצמאי ועמד בראש מפעל הש"ס.

לאחר פטירת אחיו, ה'בית ישראל' וה'לב שמחה', התמנה רבי פינחס מנחם כאדמו"ר הששי של חסידות גור. בתפקיד זה כהן כשלוש שנים וחצי בלבד עד לפטירתו. מכנה "פני מנחם" על שם סדרת הספרים מדברי תורתו. עוד מספריו, "פני שבת" "פני מלך" ועוד.

נפטר בט"ז באדר תשנ"ו ונטמן לצד אביו בחצר ישיבת 'שפת אמת' בירושלים.

האדמו"ר רבי פינחס מנחם אלתר
בעל 'פני מנחם' מגור

התינוק שנמול בזכות משיח

עינים גדולות וכהות, אפון זעיר ופה קטנטן סגור. תינוק, הפלא הגדול בתבל. ידיו הקטנות קמוצות בזהירות, מנחות ברפיון לצד גופו הרך, כמבקש למחות על העולם החדש שאליה הופיע בפתאומיות. עיניו עצומות בעדינות, ואין להן אדם הנם את שנתו בשלוה כאותו תינוק בן יומו, חסר דאגות וטרדות.

פתאום מופרת שנתו השלוה, פניו הקטנות מתעוררות, וצווחה דקיקה בוקעת מפיו הפעור, חסר השנים. עיניו הבוכיות עצומות, ונכר כי דבר מה טורד את מנוחתו. ככל עולל מרגע הולדו, נושא אף הוא את קולו בבכייה כל אימת שנוזקק לדבר מה, למזון או לטפול, וסמוך ובטוח הוא על אמו שתכף ומיד תבוא לספק את צרכיו, והלא הוא כבר יודע זאת היטב, שפן חלפו למעלה משמונה ימים מהיום שבו נולד.

בן למעלה משמונה ימים, ועדין לא נמול.

דפיקה חזקה נשמעת, וגני הבית ממהרים לפתח את הדלת בפני רופא העירה. כבכל יום מהימים האחרונים הגיע גם היום על מנת לבדק את התינוק

הרך. סבה רפואית קלה עכבה את קיום ברית המילה בתינוק ביום המיועד לכהן והצריכה מעקב אחר מצבו.

הרופא נגש אל החדר שבו שוכב התינוק, פותח את תיקו ושולף משם את כליו. בנחת הוא מרכיב את משקפיו וממזמז בעיניו על מנת לראות היטב. הוא בודק בעיון את התינוק ומוצא כי מצבו השתפר בהרבה.

"הייתי אומר", הוא אומר בנחת, מודע לכהן שהפלל ממתנים למוצא פיו. "הייתי אומר שבדיעבד נתן כבר היום לקיים את ברית המילה בתינוק".

באותה מדה של ארץ רוח הוא אורז את כליו, מקפל את משקפיו ופונה אל הדלת, מותיר בעקבותיו משפחה מעט המומה והרבה מבלבלת.

ודאי שהכמיהה לקיום הברית בהקדם היתה רבה מאד. אבל לא היום. רק לא היום.

היום בלילה יחול ליל הסדר.

רק אבי התינוק, רבי פינחס מנחם אלתר, מיד בשמעו את 'פסק הדין' של הרופא, התמלא שמחה עצומה ומהר לזרוז את בני משפחתו ולהכין את כל הנחוץ לקיום מצות ברית

מילה. מתעלם מתחנוני אשתו ובני הבית, האומרים כי הרופא התיר את קיום הברית אך בדיעבד, וממילא רצוי ביותר יהיה לדחותו לחל המועד פסח, שהוא זמן נוח בהרבה.

כאשר נוכחו לראות כי רבי פינחס מנחם ממאן להשמע לדבריהם, מהרו לערב את מרן ה'בית ישראל', אחיו הגדול, שכהן כרבה של חסידות גור באותה העת, ואכן הוא פסק מיד שמלכתחילה אין שום בעיה בדחית הברית לחל המועד, אולם אבי הברית נותר בשלו - לקיים את הברית עוד היום.

תמה מרן הבית ישראל לנכח עקשנותו של אחיו, ומהר לברר במה דברים אמורים. נענה רבי פינחס מנחם והשיב לו:

"אני מאמין באמונה שלמה בביתא המשיח עוד היום ובבני בית במקדש, והלא ידוע כי אדם שלא מל את בנו, נאסרה עליו אכילת קרבן פסח, וכיון שפוחד אני להפסיד את מצות קרבן הפסח, בראוני למול את בני תכף ומיד". לשמע דבריו של אחיו הקטן נעתר מרן ה'בית ישראל' ומיד פסק על קיום הברית בו ביום.

מוסר השכל | לצפות לגאולה בכל רגע ורגע

מי מאתנו זוכר כל העת לצפות למשיח? מי מאתנו מחשב את סדר יומו כהן שיתאים באופן מלא לבואו של המשיח? מי מאתנו שם את האמונה לבוא גואל צדק בראש ובראשונה לפני כל שקוליו האחרים? בכל עת ובכל מצב עלינו לזכור ולצפות לגאולה האמתית, ובזכות זאת ודאי נזכה לבואו של משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

הצירים והתוכן מבית היוצר "מלכות וקסברגר" מתוך הספר להתענג בתענוגים

”וְעַבַדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹקֵיכֶם”

(שמות כג, כה)

הגעת! סכמנו שתבוא בשעה אחת - מדוע לא באת? נו טוב, יודע מה? בוא למשרד שלי היום בשעה אחת ותקח את הצ'ק, ושיהיה לך במזל-טוב.

אבל בצ'קרים - שוב לא הגיע העני אל המשרד. שוב המתין לו העשיר - ולשווא.

אבל למחרת בבקר, שוב נשמעו הדפיקות המכרות. שוב נצב העני בפתח, עיניו זולגות דמעות והוא מבקש ומתחנן שהעשיר יתן לו תרומה, כי הבת שלו צריכה להתחתן ואין לו כסף בשבילה...

עני מוזר שכזה! מבקש ומתחנן - אבל לא בא לקחת!

בדיוק כך אנחנו - אומר ה"חפץ חיים" - אנחנו מבקשים ומתפללים: "אבינו אב הרחמן... ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל... לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה" - זוהי בקשה גדולה מאד, כי הרי התורה היא חיינו. השם יתברך מוכן לתת לנו את מה שאנחנו מבקשים, ולהאיר את עינינו בהבנת התורה הקדושה, ואנחנו צריכים רק לבוא לקחת: להשתדל, להתאמץ ללמוד ולהתפלל בכונה, להיות עסוקים במצוות ובמעשים טובים - ואז הוא יתן לנו לב טהור, בינה ודעת וכל הדברים הטובים שבקשנו עליהם בתפלה.

באחד הימים נשמעו דפיקות על דלת ביתו של עשיר העירה. בפתח עמד עני לבוש בבגדים קרועים, והתחיל לשפף את לבו בדמעות: "אני עומד לחתן את הבת שלי, ואין לי פרוטה בשביל לשלם על החתונה... אגא, עשה חסד עם יהודי עני, עזר לי!"

העשיר היה יהודי רחמן וגומל חסדים. הוא רחם מאד על העני, ובקול נרגש אמר לו: "בסדר, אתה מזמן לבוא היום אל המשרד שלי, באחת בצ'קרים, ואני אמן לך צ'ק בסכום גדול מאד."

עיניו של העני זהרו בשמחה. "הו, תודה, תודה רבה! אין לי מלים!" אמר בהתרגשות והלך לו לדרכו.

מהר העשיר אל המשרד שלו, ובשעה אחת בצ'קרים חפה שהעני יכנס אליו. על השלחן כבר היה מוכן הצ'ק שהכין, ובו רשום סכום גדול של כסף. אבל העני לא בא. עברה שעה ועברו שעות, והעני עדין לא הגיע. כבר ירד הערב, ואין זכר לעני. והנה, למחרת בבקר, שוב הגיע העני אל ביתו של העשיר. שוב התחנן בכבי וספר שיש לו בת והוא צריך לחתן אותה, ואין לו כסף להוצאות החתונה. העשיר התפלא מאד ואפלו קצת התרגז. הוא ענה לעני: "חכיתי לך אתמול! הכנתי בשבילך צ'ק, אבל לא

מֵאֲחֹרֵי הַפֶּתַח

עין תחת עין

ביאור:
להשיב על העוול כגמולו

דוגמא:

הקדוש ברוך הוא ישיב לאויבנו על כל מה שעוללו לנו, עין תחת עין

מקור:

"עין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל" (שמות כד, כ)

פְּנִינִים

”וכי ינצו אנשים... ואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש, עין תחת עין”

(כא, כב-כד)

חז"ל בארו בגמרא (בבא קמא פד), כי אין הפונה כאן כפשוטו של מקרא-שאם הוציא אדם את עין חברו, יוציאו את עינו כענש-אלא הפונה לממון, שיתן המכה לחברו את דמי עינו שסמא.

דברי חז"ל אלו-אמר הגאון מוילנא זי"ע-מרמזים בפסוק עצמו. כי מדוע כתוב "עין תחת עין" ולא "עין בעד עין"? אלא הפונה היא לרמז שהענש הוא "תחת עין"-מה שכתוב תחת (אחרי) האותיות של "עין". אחרי האות ע' מופיעה פ', אחרי הי'-כ' ואחרי הני'-ס'. הרי לנו אותיות "כסף". וכך: "עין"-אם הפה את עינו יתן-"תחת עין", והוא "כסף"...

הציורים והתמונות מבית היוצר "מלכות וקסברג" מתוך הספר להרחבת התענוגים

תפלורת

ר	ר	א	ט	פ	צ	ר	ד	א	א
ע	א	ח	י	ע	כ	ג	ד	ש	ק
א	ש	מ	צ	ת	ה	ח	מ	ש	ל
ד	ח	ז	ש	ק	ז	ס	ב	ה	נ
א	ו	ב	ג	כ	ר	ס	ד	ק	מ
נ	ד	ע	ר	ט	ה	ה	ד	ש	כ
צ	ש	מ	ל	מ	ח	י	פ	מ	ס
ר	ח	א	ט	פ	ת	ט	פ	ב	פ
ע	כ	ג	ד	ש	י	ק	ר	ו	ש
ע	ב	ד	ב	מ	צ	ל	ח	ר	י

ראש חודש | אדר | שמחה | משפטים | עבד
שור | בור | שדה | כרם | כסף

חידוץ לפשוטו של מקרא

מצא פסוק עם 6 מלים זהות
על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה
על כל אבדה".
(כב, ח)

אננה מפירוט רש"י

מדוע ריבית נמשלה לנשיכת נחש?
שנחש נושך חבורה קטנה ברגלו, ואינו מרגיש
ופתאום הוא מבצבץ ונופח עד קודקודו, כך ריבית
אינו מרגיש ואינו ניכר עד שהריבית עולה ומחסרו
ממון הרבה.
(כב, כד)

חידוץ מאוצר התורה

**כיצד נקרא נכדו של חוני המעגל שהיה
עניו גדול?**
הגן הנחבא.
(תענית כג)

מצאו את 10 ההבדלים

קו קופלה:
03-3050-500

קופלה מחכה לכם... דברו אתו!

גיליון מס' 612
שנה 11

פרשת משפטים, א' באדר א', ב' דראש חודש, תשפ"ד

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א) -
מנין הספנים בטור ושלחן ערוך הוא 1,705,
בגימטריה בדיק של חלקי הספרים: ארץ
חיים, יורה דעה, אבן העזר, חושן משפט. (ילקוט
אברהם ור"ח סאמט הי"ד)

עין תחת עין (כא, כד) - ארבעה איברים מזכרים
בפסוק: עין, שן, יד, רגל. ראשי תבות עשיר.
צריך האדם להרגיש עשיר, מפני שיש לו
איברים אלו מידי הקב"ה. (רבנו אפרים)

וכייפתח איש בור או כייכרה איש בר (כא, לג) -
תבת בור הראשונה מלאה ו' והשניה חסרה.
כתב הגר"א מוילנא, שיש פאן רמז לדברי
רש"י: "כייפתח שהיה מכסה ונלהו, או
כייכרה להביא פורה אחר פורה". בור
הראשון היה עשירה והאיש פתח את מכסהו,
ואלו הבר השני היו בו תשעה ואחד חפר בו
והשלימו לעשרה והוא חיב. רמז לכך,
שבתבות יפתח איש בור יש 10 אותיות כמנין

10 טפחים, ובהבות יכרה איש בר יש רק 9
אותיות, כמנין 9 טפחים.

כייגרים הייתם בארץ מצרים (כב, כ) - תבת גרים
אותיות גס"ד". אל תונה גר ולא תלחצנו, כי
גם אתה היית במשך ר"י שנה גר בארץ
מצרים.

אלקים לא תקלל (כב, כז) - תרגם אונקלוס:
"דינא". רמז לכך, כי תבת אלקים בגימטריה
זה דיין.

ושחד לא תקח (כג, ח) - שחד אותיות חשד,
שהנוטל שחד חושד הוא בכשרים ועליו
אמרו חז"ל שפוקה בגופו, ולכן יתעורו עיניו.

כייילך מלאכי לפניה (כג, כג) - כתב רבנו בחיי
בשם רבנו חננאל, שהוא המלאך מיכאל. ורמז
לכך, שתבת מלאכי אותיות מיכאל.

והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם (כד, יב) -
תבת להורתם אותיות להורה מ', לרמז על
התורה שנתנה למשה אחרי שהיה ארבעים
יום בהר סיני. (מגדנות)

ספורים בפרשה

כי תקנה עבד עברי (כא, ב)

ספרו פעם לחדושי הרי"מ על אחד מחסידיו, שהיה עשיר מפלג ובבעלותו
בנין דירות, פי עומד הוא לפנות דין אביון מדירתו בגלל שלא שלם את
דמי השכירות. כשבא הקסיד העשיר לרבו, הוכיחו החדושי הרי"מ על
מעשהו ובקש ממנו לותר לעני על חובו. התרעם הקסיד ותמה: "מדוע
מחזיב אני יותר מהאחרים במצות הצדקה לאותו עני? מוכן אני להשתתף
בנדבה הגונה למענו, אבל למה צריך אני לשאת בעצמי בכל ההפסד?"
השיב לו הרבי: "חז"ל אמרו שמי שחציו עבד וחציו בן-חורין, פופים את
רבו ועושה אותו בן-חורין. והרי גם פאן אפשר לתמה, למה פופים את בעל
הבית? הרי אפשר לקבץ נדבות כדי לפדות את העבד?! אלא ההסבר הוא,
שאם איש זה הוא עבדך ובחלקך עלה להיות רבו, עליך לספג את ההפסד,
וגם פאן אם עני זה הוא שוכר שלך, עליך לשאת זאת".

ורפא ורפא (כא, יט)

הרופא הנודע רבי חיים דוד מפיוטרקוב, שהיה מגדולי הצדיקים ונודע
בבקיאותו בחכמת הרפואה, אמר פעם: "עם חולה צריך לנהג כפי שאנו
אומרים בתפלה 'בורא רפואות' - לרשם לו מרשם עם תרופה, ויתד עם
זאת נורא תללות' - לומר עליו תהלים, ו'אדון הנפלאות' - יש לצפות
לנפסים ונפלאות מרופא כל בשר".

וגנב מבית האיש (כו, ו)

שגור היה בפיו של רבי מאיר שפירא מלבלין לומר, כי שני סוגי למדנים
יש. אחד שיש לו ש"ס באורו והשני שיש לו ש"ס במוחו. הראשון הוא
שומר חנם ופסור בגנבה ואבדה, אבל השני הריהו כשומר שכר וחיב בהם.

כלי אלמנה ויתום לא תענון (כב, כא)

בביתו של רבי יעקב ברליו, אביו של הנצי"ב, שברה פעם המשרתת פלי
יקר. באה בעלת הבית אליה בטרוניה ובקשה להזמינה לדין, מיד קם רבי
יעקב ולבש את אדירתו כשהוא מוכן ומזמן לצאת עמן. אמרה לו האשה:
"יכל אתה להשאיר בבית ואין אני רוצה להטריח אותך, יוכלה אני לטען את
טענותי בעצמי". אמר לה רבי יעקב: "אין אני הולך בשביל לטען למענה,
אלא בשביל המשרתת שהיא יתומה עניה וחוששת היא לעמד בדין".

והיה כייצעק אלי ושמעתי כייחננו אני (כב, כז)

אלמנה עניה באה פעם לרבי צבי הירש מרימינוב וקוננה על דין תורה
שהיה לה אצל אחד מדיני העיר, והלה הוציא את פסק הדין לרעתה. שלח
רבי צבי הירש להזמין את הדין, ובקש ממנו להראות לו על סמך מה פסק
את דינו. עינו יחד בפסק הדין והתברר, כי הדין טעה בדבריו וידה של
האשה על העליונה. התפלא הדין ושאל: "כיצד ידע הרבי להשד שטעיתי
בדין? והרי לא שמע כלל את פרטי הדברים?! השיב הרבי: "כששמעתי
את בכיה של האלמנה אמרתי בלבי, ודאי הדין לא נפסק בראוי. כי בדרך
כלל אדם מקבל את פסק הדין, ואם בוכה היא ומקוננת, אין הדין אמת".

לקבלת הגיליון
דוא"ל:
5806777@gmail.com

המתנה הנפלאה ביותר!
בכל הזניות הספרים בכל הארץ
"שבת טיש" ו"מידות טיש"

זמני השבת פרשת משפטים - ירושלים
הדלה"נ 4.44 צאת השבת 5.58 רבנו תם 6.38

היה היה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם

מנהג עתיק יומין היה בבית המדרש הגדול שבירמינוב, לומר בכל ערב שבת לפני תפלת מנחה את המזמור שבתהלים "לְדוֹד בְּרוּךְ ה' צוּרֵי הַמַּלְמֹד יְדֵי לַקֶּבֶד אֲצַבְעוֹתַי לַמַּלְחָמָה". מנהג זה החל עוד בקימו של רבי מנחם מנדל מרימינוב, בעקבות נס הצלת בני העיר. באותם ימים, התאגדו אפרי הפפרים הסמוכים לרימינוב והכריזו מרד בנגד הממשלה. מהר מאד החלו האפרים בהתקוממות האלימה ובהרס המוסדות המקומיים. שרי המלוכה שיטבו בעיר ודקלא הסמוכה, מהרו לשגר פלגות של חיילים אל העיר רימינוב, כדי לדכא את המרד בעודו באבו ולאסר את ראשי המתקוממים. מבצע בעור המרד נמשך שעות ארוכות וכאשר הגיעה שעת הדמדומים של ערב שבת, עדין הסתובבו החיילים בעיר ויהודי העיר הסתגרו בבתיהם מחשש שמא יפלו בידיהם של החיילים. היחיד שהגיע לבית הנקסת לתפלת מנחה ונקבלת שבת, היה רבי מנחם מנדל, שהשתומם לראותו ריק מאדם. ספר המשמש לרבי פי יהודי המקום פוחדים לצאת מבתיהם מרב פחד, וכיון שהשמש עמדה לשקע, נעמד הרבי להתפלל תפלת מנחה בגפו, ולאחר אמירת 'אשרי' החל לומר את המזמור "לְדוֹד בְּרוּךְ ה' צוּרֵי". והנה ארע דבר פלא, וכאשר סים את המזמור נשמעו תרועות רמות בכל רחבי העיר, שהיו סמן מסכם לחיילים להפסיק את החפושים ולצאת את העיר. לא עברו דקות ארוכות ובית הנקסת התמלא במתפללים רבים והרבי החל בתפלת העמידה. מאז השתמר המנהג ברימינוב לומר מזמור זה לפני תפלת שמונה עשרה שבמנחה בערב שבת, וכך נהג גם משמשו בפקדו וממשיכו דרכו, רבי צבי הירש הכהן מרימינוב.

היה זה בערב שבת קדש פרושה משפטים-שקלים כ"ד בשבט תר"ו, שבת מברכים חדש אדר, בעצומם של ימי מרד האפרים המפרסם באירופה המזרחית. באותם ימים, היו רבים מאוצרות מזרח אירופה נתונות לשלטוןן של אוסטריה, רוסיה ופרוסיה, והממלכה הפולנית הייתה מחלקת בין מדינות אלו. גם האצילים והרוזנים הפולנים, שהיו בעלי אדמות נרחבות עוד בתקופה שממלכת פולין הייתה עצמאית, היו נתונים כלם תחת מרותן של ממלכות אלו. בתחלת שנת תר"ו, החלו בני האצלה הפולניים לתכנן בחשאי התקוממות כללית נגד ממשלות אוסטריה ופרוסיה, במטרה לפרק את עלן והכרזת עצמאותה של פולין. אחד מראשי המרד היה הגרף מיצ'סלב ריי, והלה תכנן בבקר יום ששי זה לנסע לעיר דמביץ כדי להפגש עם רעייו האצילים, שתפיו להתקוממות הארצית. טרם צאתו, הביט הגרף במראה שבחדרו כדי לבחון את בבואתו, ולתדהמתו ראה לנגד עיניו דמות של יהודי זקן בעל הדרת פנים, והלה הניח בנגדו אצבע מזיהרה והזעיף לו פנים. הגרף חשב שהוא הוזה, אבל גם רעייתו ראתה את המראה המשונה והיא בקשה להזהיר אותו מהמסע המסכן, אך הוא לא שעה לדבריה וטען, שאין זה מפבדו האצילי לסגת מתבנית המרד. סמוך לעיר טרנוב, נתקל הגרף בקבוצת אפרים פולניים שיטבו וכלו את זמנם באפס מעש, וכאשר ראו את הגרף החמוש בנשק, החלו להפנותו בחמת זעם ללא סבה, ואליהם הצטרפו אפרים רבים שהיו חסרי מעש וחפשו פרקן לזעמם. עד מהרה הצתו אלמות תבן בשדות, שהיו אות מסכם בין האפרים לבקשת עזרה מהכפריים הסמוכים, והללו החלו לרום באשד אדיר חמושים בכלי נשק מכל הבא ליד. בלי יד מכוונת, התהפכה קערת המרד, ובמקום להכריז התקוממות בנגד הממשלה הפרוסית-אוסטרית, הכריזו האפרים התקוממות בנגד האצילים שרדו בהם במשך שנים רבות והחליטו לפרק את עלם ולנקם את נקמתם. הגרף ריי היה הראשון מתוך שבועה עשו אצילים פולניים שהוצאו להורג באותו יום והמרד הלך והתפשט על פני גליציה כלה.

באותה שעה, עמד רבי צבי הירש מרימינוב בבית מדרשו בתפלת מנחה, ואף הוא נהג כמנהג רבו והחל לקרוא את המזמור "לְדוֹד בְּרוּךְ ה' צוּרֵי". כשהוא קורא את המזמור בשאגות רמות ונשאיות, באפן נלהב יותר מאי פעם שאמר, בעירה סמוכה לרימינוב, התגורר אציל פולני נשוא פנים, ואף הוא היה בסוד ההתקוממות שתכננו האצילים הפולניים, וכאשר שמע את שאגותיו של רבי הירש, אמר לסוכביו: "חבל על כל המאמץ שלנו בארגון המרד. אם הזקן שואג כך בתפלתו, לא יצא דבר מכל תכניתנו". מובן מאליו, שהאציל הזקן לא ידע עדין כי המרד מנהל בידי הפפרים עצמם, והוא מבין דוקא כלפי שכבת האצלה שבמדינה. למחרת, בעצומה של סעדת שבת קדש, הגיע חובר יהודי אל בית מדרשו של רבי הירש, וספר בפחד על אספסוף של פורעים שהגיעו אל בית המדינה שלו שנמצא בסמוך לרימינוב, ושמע מהם כי מגמת פניהם לרימינוב עצמה. הוא מהר לעלות על סוסו בעצומה של השבת מפני פקוח נפש, ובא להזהיר את תושבי רימינוב כי עליהם להמלט מהמקום ולחוסם על נפשם. רבי הירש שמע את הדברים ומהר להרגיע את היהודי. "שום סכנה לא נשקפת ליהודי גליציה", אמר הרבי בודאות והחל לומר דברי תורה על הפסוק הראשון של פרשת משפטים. "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", הזכיר את לשון תרגום אונקלוס: "ואלן דיניא די תסדר קדמיהון" ואמר: "אנו מבקשים מהקב"ה, שאת הדינים השורים חליקה על עם ישראל, ניח ויסדר על ראשיהם של שונאי ישראל". וכדבריו פן יהיה, בשונה ממאמרות הדמים שידע עם ישראל בשנות הגלות, במרד זה לא נפלה אף שעה מראשו של בן ישראל.

מאורות

הרב הקדוש רבי ישראל אלתר מגור זצ"ל ליום ההולולא ב' באדר תשל"ז

מגדולי מנהיגי היהדות החרדית בדור הקודם, מקים עלה של תורה ומשקם חצר גור לאחר השואה. נודע בהריפותו ובמדת האמת שבו ונערץ על ידי אלפים ורבבות. בית מדרשו הפך לתל תלפיות והנה משען ומשענה לשבוי לב ופליטי השואה, למרות שהוא עצמו נותר בודד, מקל משפחתו הענפה וצאצאיו עלו על המוקד. בשנת שמיטה אחת, הביא לו ילד יתום אחר שגדל בארץ ישראל כמתנה. למרות שהיה כבר אחר אתר ברשותו והעדיף שלא להשתמש באתגר שגדל בקדשת שביעית, שכן צריך לנהג בו בזהירות יתרה, נטל את האתגר בשמחה ולמקרביו אמר אחר כך: "היש הדר גדול מזה, ולענע לפני אבי יתומים באתגר זה שקבלתי מהינהג שלי? פעם ישב באספה של החנוכה העצמאי שנמשכה כמעט יום שלם, ולמרות שזמנו היה מדוד וקצוב, לא מש ממשמרתו וכאשר שמע על ההצעה להפחית משכר המורים, כדי להקל את על החובות, קם ואמר: "הני מוכן ללכת מבקר ועד ערב למען החנוכה העצמאי, ובכל שאל יגעו בשכר המורים". לאחד מחסידיו שרכש מכונית נתן עצה, שלא יעבר עליו יום גלי לעשות טובה ליהודי עם המכונית שלו, ובזכות זה לא יצוק לעולם. לאחר 12 שנה ספר הנהגה, כי מאז הקפיד מדי יום לעשות פן ולא קרה לו אפילו הוצק אחד. מחסידיו דרש את מלת האמת, וכאשר שמע פעם את אחד מחסידיו קורא בתפלה בהתלהבות: "וטהר לבנו", החרה החזיק אחריו: "לעבדך באמת..."

יוסיף דעת

על הפסוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" כתוב בזוהר הק': "אלין אינון סורין דגלולא". הגלגול הוא תיקון לנשמה ורבו בחיי מפרש בו את הפסוק 'חיי ראובן ואל ימות' שלא תשוב נשמתו לעולם בשנייה. המקובלים שלוקים בדעתם אם רק נשמות ישראל מגולגלות או גם של אומות העולם. הגר"א ועוד רבים כתבו, שאם האדם רוצה לדעת מפני מה התגלגלה נשמתו שוב לעולם, ראה מהו הדבר האסור שלבו נמשך אליו יותר מדברים אחרים, והוא תיקון נשמתו. סוד הגלגול מוסתר הוא מעינינו, כי לעתים מתגלגלת הנשמה מיד לאחר פטירת האדם, ולעתים אחרי שנים רבות, וזו הסיבה למיתת אנשים בקיצור ימים שבאו לתקן את אשר עיוותו בגלגולם הקודם. אחד מגדולי המפפקים בגלגולים היה רבי יהודה אריה די מודינא (מחבר 'ארי נהם' כנגד קדמוניות זוהר), והחיד"א כתב שבסוף ימיו החל להאמין בכך, לאחר שבשכונתו נולד התינוק שסבל מחולאים ל"ע ונפטר לאחר שישה חודשים, והוא ישב אצלו לפני פטירתו ושמע איך התינוק קורא בקול רם כאדם גדול שמע ישראל ונשמתו יצתה באחד. הרשע מתגלגל רק שלוש פעמים בעולם ואם לא תיקן, נכנס לגיהנום למירוק חטאיו, ולכן נאמר עליו "על שלשים" אולם הצדיק יכול לבוא אפילו אלף פעמים כנאמר גמיתים מעיקרי חטאיו, וכלו אבותו מחויבים לשמוע לדברי אלו אחוונים ולהאמין האמונה הזאת בלי שום פקפוק טעם כלל, אולם אין לדרוש בה ברבים והוא דבר בלתי גזון מהוד. הקדמונים כתבו שיש נשמות שמתגלגלות בעל חי, ולעתים מתגלגל האדם בעל חי מגון סוס, כדי להחזיר חוב לבעל חובו. רבי חיים ויטאל כתב, שהנשמות המתגלגלות הן רק של אנשים ולא של נפש, כדברי הפסוק: "דור הולך דור בא והארץ לעולם עומדת", דור הולך אלו אנשים והארץ עומדת הן נשים.

ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

וכי יקמרו איש - זה הקב"ה, את בתו אמה הקדושה, לאמה פרוש להיות שפכר עקרו גליות על ישראל, גלות מצרים, גלות בבל כו', וכלם לא נשתעבדו ישראל אלא לאמה אחת, ואין דבר זה סוכב קריאת שם עבדות על ישראל, אבל גלות החל שאנו בו עתה משתעבדים ישראל לכל ע' אמות, בכל מקום אשר שם עברי זווי הוא ושפל, וכל אחד בווז וחורו לקוטי בתר לקוטי, ודבר זה ינסה ויסמן בהם בנסיון גדול וסמן מהקדו והוא אומר לאמה, כי אמתנו בגלות זה קנתה שם אמה ומעיתה גם בבוא אפלטנו ופידיו נפשנו כבר קנתה האמה שם עבדות, לזה אמר הקב"ה הכתובה כי אפלט האמה הפלו לא תהיה פדוף אשר הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים אלא בנסים מפלגים בפרסום בכל העולם, והוא אומר לא תצא קצאת העבדים הרמוזים בתורה מבית עבדים וגו' שאז לא הפליא ה' פלאיו אלא באמה אחת, ואז בכל העולם יהיו מלכים אמנו ושדותיהם וגו' וישתחוו כל מלכי ארץ, כפתחו בספר ישעיהו. ודל לא תהדר בריבו - ירמו כבתת בריבו על דרך אומרו ו'ל כי העני עושה מריבה עם קונו למה זן לכל והוא ברעב ובעירם, וכל הנותן פרוטה לעני ומפרנסו, הרי זה משבית ריב עני מעל השמים, ובזמן שאין חונן דלים טענת עני היא טענה הנשמעת ומהדרת, ולזה יצו ה' שלא יטובו הדור לריב העני עם קונו אלא יחוננו במשפט חונן דלים, והסירותי וגו' - רשם ה' הבנות הברכה בג' דברים, הא' שיהיה האדם פרא להתעורר פטוב ה' והוא אומר והסירותי וגו' שזולת זה כל אכל תתעב נפשם. ב' ירבה לו בנים, והוא אומר לא תהיה משפלה וגו', ג' שישלים ימיו ארך ימים ושנות חיים, והוא אומר את מספר ימיו וגו'.

דברי הימים

בנ' באדר ג'ת"ב, הסתיימה בניית בית המקדש השני על ידי שבי הגולה בראשות זרובבל בן שאלתיאל ויהושע בן יהוצדק הכהן, כמובא בספר עזרא פרק ו'. הבנייה נמשכה ארבע שנים החל משנת ת"ח, במלואות שבעים שנה לגלות ירושלים בחורבן בית ראשון בשנת ג'של"ח. שנה לאחר סיום הבנייה, בשנת ג'ת"ג, עלה עזרא הסופר מבבל.

ביום זה בשנת תר"ז, אירע נס פורים אמצי' לראוב, לאחר שסוחרים יהודים הביאו למכירה סחורות והעלילו עליהם כי לא שולם עליהם מכס. לאחר ויכוח שהתפתח במקום, העלילו על היהודים כי הם מורדים במלכות ונגזרו דינם למיתה, ורק לאחר השתדלות מרובה עלה בידם לבטל את הגזירה.

ז' באדר הוא יום תענית צדיקים כמובא בשו"ע על פטירת משה רבנו. בקהילות הספרדים נוהגים לומר ביום זה 'יתקון ז' באדר' ב'קוראי מועד' ובחלק מהקהילות מתענים עד חצות. חברי הח"ק מתענים ביום זה, אומרים סליחות וקוראים 'ויחל', ולאחר מכן עולים לבית הקברות לפקח ולבדוק שהכל נעשה כשורה. יש שנהגו לערוך ביום זה סעודה לכבוד לידת משה רבנו ובכמה ספרים תמחו על כך שהרי הוא מתענות הצדיקים, וגם בחצר רשב" במיזון מנגנים בכלי זמר ומקדים בשמחה מפני שרשב" היה ניצוץ משה רבנו.

בז' באדר פסק המון לרדת ואכלו את המזון שנתור בכליהם עד ממחרת הפסח לאחר שנכנסו לארץ.

ח' וט' באדר הוא יום תרועת מיטרא והם מהימים הטובים שנזכרו במגילת תענית בזמן בית שני.

לפני שנים רבות, הגיע כמר חדש לאחת הערים הגדולות בה גרו יהודים רבים, וכשראה את היהודים הרבים שיושבים בעיר שלווים ושפלים, צרה עינו גם והוא החל לחפש אמתלאות כדי להצר את צעדיהם. הוא החל להטיף את דרשותיו כנגד היהודים ודרש מהנוצרים המאמינים לרדוף את היהודים עד תרמה והעליל עליהם שקרים וכזבים. פה חלקלק היה לו לכמר והוא הצליח לצוד באמרי פיו את תושבי העיר הנכריים, עד שיהודי המקום החלו לסבל מהשפעתו הרעה. עברו ימים, והכמר אור עז והחל לדבר על לבו של המלך, שיש לגרש את כל יהודי הממלכה, כי בופרים הם באמונת הנוצרים ושונים הם בדרךיהם ומנהגיהם. תחלה, לא אבה המלך להטות און לדברי הכמר, אלא שהלה דבר רבות על לבו ולבסוף הציע הצעה. "אדוני המלך, הבה ונקבע יום מספם לזכרון בניו ובין איש יהודי שיעמד מולי, ומי שינצח בופות ידו תהיה על העליונה". ההצעה מצאה חן בעיני המלך, למרות שלבו נטה לטובת היהודים בהם הפיר קעם הנבחר של ה' וידע את מדותיהם הנאצלות ומעשיהם הטובים. צוה המלך להזמין לפניו את גדול הדור מחכמי ישראל המפרסמים ששמו לא התפרש, ובקש ממנו לעמד בופות עם הכמר הנוצרי.

כל תושבי העיר הזמנו לזכות, וכאשר הגיע היום המיעד התכנסו כלם ברחובה של עיר והמתינו לתוצאות העמות בין הרב והכמר הנוצרי. לא נדרש זמן רב כדי לגלות, שהרב הפה את הכמר שוק על ירך והפריד את כל טענותיו האויליות, אך לבסוף קרא הכמר ושאל: "הגד נא לי, מדוע מכנים אתם את תורתכם 'תורת משה' מהי גדלתו של משה רבנו שעליו אתם סומכים ואת תורתו אתם לומדים?" השיב החכם היהודי: "מי הוא האיש אשר התנהג כמותו ובמשך ארבעים יום ולילה, להם לא אכל ומים לא שתה, והוריד לנו מהר סיני את התורה הקדושה? וכיצד לא נבדודו?! כששמע זאת הכמר מהר לקרא בשמחה: "זאם! ימצא בזמננו אדם, אשר גם הוא יהיה מסגל לשבת ארבעים יום ולילה בלי אכילה ושתיה, האם בלכם תסורו למרותו ותקבלו את דבריו?" לעג לו הרב ואמר: "איפה תמצא דבר זה? אין זה בגדר טבעי כלל!" קעם הכמר וקרא: "אני הוא האיש, ומוכן אני לעשות נסיון זה, כדי להראות לכלם שמסגל אני להתקים ארבעים יום ללא אכילה. בחרו לכם מקום מסים בו אשהה במשך ימים אלו ואתר כך תראו אם דברי נכונים". תדהמה נפלה על המהפנים והכמר הביט על כלם בגאווה ובוו. אף דעתו של המלך התבלבלה עליו ולבסוף אמר: "יש לי מגדל בארמוני ובו דלת אחת ואין בו חלונות, הפנס נא למגדל זה ונראה אם יאמנו דבריו". הכמר נפנה לבייתו להתכונן לשהות הארפה במגדל, ולפני הכנסו בדקוהו השומרים שמא הכנים דברי מאכל בבגדיו, אך לא מצאו אצלו מאומה. בידיה היו פמה ספרים וגר גדול שעשוי משעוה כדי להאיר את הבית. נכנס הכמר בפנים והמלך צוה לחתם את הדלת בכמה חותמות, כדי לבדק שהמקום לא נפתח בכל ארבעים הימים. על המקום הפקדו שומרים נאמנים שהתחלפו במשך כל שעות היממה ושקרו מפל משקר לכל יצא הכמר ממקומו ולכל ימיונו לו דברי מאכל פנימה.

בכל אותם הימים, עמדו בני הקהלה היהודית בתפלה ובתחנונים, וזרו צום ומספד והרב עמד ונשא בפניהם דברי מוסר ותוכחה, להיטיב את דרכם ולפשפש במעשיהם. המלך עצמו היה נבדו כלו ולא ידע לשית עצה בנפשו. הוא חשב מאד את היהודים ורצה בהצלחתם, אולם הכמר הצליח לפשטש את דעתו ולבלבל את שקול דעתו. מדי יום, היה המלך מסתובב סביב המגדל כשהוא משה און לשמע אם הכמר עדין בחיים, ולפליאתו שמע את קולו של הכמר כיצד קורא הוא בספריו ומסלסל בנגונים ובזמירות. הדבר הטריד את שלותו של המלך, וגם פשעלה על יצועו היתה השנה ממנו והלאה. לאחר שעות ארבות, נפלה עליו שנה בבהה ובחלומו ראה המלך את הכמר כשחרבו שלופה בידו להרגו. נבהל המלך וקם בבקעה, אולם לאחר מן נרדם שוב והפעם ראה בחלומו איש זקן שאומר לו: "קום, מה לך נרדם? הלא כתוב 'הנה לא ייגנו ולא יישן שומר ישראל'. לך עכשו וראה מה עושה הכמר במגדל. התעורר המלך, זכר את דבר החלום ומהר לבדק את מעשיו של הכמר. דרך חור קטן הצליח המלך להציץ פנימה וראה כיצד הכמר נוטל את גר השעוה הגדול, הופכו על פיו, מוציא משם משהו ותוחבו לתוך פיו. הבין המלך את מעשה התרמית של הכמר ומהר לשוב לביתו שמת.

מיד עם שובו, הזמין את החכם היהודי לפניו, ספר לו על דבר החלום ועל מה שראה דרך הנקב ואמר: "בחצות היום בוא אלי עם השירים והיועצים ונפתח את המגדל בו יושב הכמר הנוצרי, ואף על פי שנתרו תשעה ימים למלאת ארבעים הימים, מותר אני על ימים אלו ונבדק את רמאותו של נבל זה". בפקדו של המלך התכנסו כלם בסמוך למגדל, הדלת נפתחה והאספים נכנסו פנימה. מיד נגש הרב אל גר השעוה הגדול והשליכו ארצה בחזקה. לתדהמת כלם התגלה פלי ארץ שהיה בתוך הגר ובתוכו אבקה מוזהר. אל המקום הזעקו רופאי המלך והם גלו על נפלה, כי האבקה מכילה את כל אבות המזון ובזכותה הצליח הכמר להתזקק מעמד במשך כל הימים בהם ישב במגדל. בהלתו של הכמר היתה גדולה וכעסו של המלך קעה בקרבו, הוא מהר לצוות להרג את הכמר ביסורים וכל הונו הרב העבר לרשות הקהלה היהודית. פן יאבדו כל-אוהביה ה'.

משבח

מטעים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם (כ.אס)
 יש לזכור שהקפ"ה עושה עם האדם דין ומשפט, וצריך הוא לשוב לפניו בטרם יענישו ויעשה עמו משפטים. לכן תבות אשר תשים מפירות בטעם טפחא מתבת לפניכם, כי לפניכם עולה על התבות ואלה המשפטים, שיש לקיים את המשפטים לפני שישים אותם ה' עליכם. (לקיטת יצחק בן אברהם)

ואם שור נגח הוא מתמל שלשם (כ.אס)

ידיעה שאלת הנמרא בבבא קמא, ביצד השור נעשה מועד? והרי בפעם הראשונה שנח צריך לטוקלו? אלא שפרה לאגם שלש פעמים ואחרי הנגיחה הרביעית מצאוהו ונעשה מועד. ומרמז בטעמי התבות נגח הוא מתמל שלשם שהם קראו ואלא מנח רביעי, לרמז שהשור הקדים ואל לאגם אחרי שלש הנגיחות הראשונות, ועקשו אחרי הנגיחה הרביעית מנח הוא לפניו ואפשר כבר לטוקלו פדיו. (שפתי גבריראל)

וכי יגף שור איש (כ.א. לה)

במסכת ברכות נאמר, שגם אם ראש השור תחוב כסל תבין ושקוע הוא באכילתו, יש לאדם לעלות לנג ולסלק את המדרגות מתחתיו, כי מסכן השור מאד לאדם ויכול הוא לנגח בו. וזה מרמז בטעמים שהם דרנא תביר, לרמז שיש לשבר הדרנא כדי שלא יבוא השור להזיק לאדם. (השיר והשבח)

מדגש

על הפסוק "אם-הבל תחבל שלמת רעה", כתבו בעלת הדין, תאמי צביה ועוד, שיש הבדל בין שמלה ושלמה, למרות שהן מהמילים המתחפפות. שלמה היא בגד פחות כנאמר "ושלמות בלות" ומשמעות המלה שלמה? שאינו חשוב, ואילו שמלה בגד מעלה וחשוב כנאמר "שמלה לכה קצין תהייהלנו". ומשמעות הפסוק: "אם-הבל תחבל שלמת רעה", גם אם בעיניך אין זו אלא שלמה, שאין לו ערך ואינו חשוב, מצוה אתה להחזירו לעני, שאצלו "היא שמלתו לעורו", הבגד חשוב לו כמו שמלה ולא כשלמה. אולם יפה העיד בפסוק 'מאוצרנו הישן', שמצינו גם את השם שלמה בלשון חשיבות, כנאמר "שטיחאור בשלמה", וכן "כלי כסף וכלי זהב ושלמות". ובהעמק דבר כתב ששלמה אינו דוקא בגד עם בתי דים, אלא גם כסוי כמו שמיכה שמתכסה בו האדם.

ממלה

אדם אחד הגיע לאחד מגדולי הרבנים ובקש להבחין אצלו ולקבל סמיכה לרבנות. תהה הרב על קנקנו ומצאו בו דם ועם הארץ. הצטדק הלה וטען: "הרי אלו הם פני הדוד, שכבר אמרו חז"ל 'פתח בדודו כשמואל בדודו'". לעני לו הרב ואמר: "עליו נאמר בפרשת משפטים 'כי יפתח איש בור', ואפשר לקרא כך 'כי יפתח איש בור'! האם יפתח הגלגלי היה איש בור ועם הארץ? ודאי שלא, אלא חכם גדול היה אלא שלא הגיע לדרגתו של שמואל הרמתי, שהיה שקול כנגד משה ואהרן. ואיך מנסה אתה לדמות את עצמך ל'פתח בזמן שאינך בקי בתורה'!?"

היה יהודי בתמן שגדל בחצרו תרנגול נדיר בעל נוצות מרהיבות בפינו. בקר אחד יצא האיש אל הלול וראה שהוא פתוח לרוחה והתרנגול איננו. החל האיש לחפש ונזכר ששכנו העני עקב אחריו וראה היכן הוא מטמין את מפתח השער, משמע הוא הגנב. תבע האיש את שכנו לדין אצל רבי יצחק יחיא הלוי, רבה הראשי של יהודי תמן, אולם הלה הכחיש את הדברים. הביט הרב בעני, ראה את רוזנו ואת מלבושיו הקרועים, והבין כי עניו העביר אתו ועל דעת קונו, לא עמד בפחיתו ונכשל בגנבה. ידע הרב את הפסוק במשלי 'לא יבזוז גנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב' ולא רצה לביש את העני ולהכתים את שמו כנגב מועד, אולם מאידך עמד לפניו הפסוק 'ודל לא תהדר בריבו'. פנה הרב אל התובע ושאל: "האם ראית ביצד שכנגד גונב את התרנגול? הודיה האיש שלא ראה בעיניו ממש, והרב אמר: 'אם כן, ביצד יכול אתה להאשים את שכנגד קבל עם ועדה? אמר לו מה שהיה. אמש שכתת לנעל את הלול והתרנגול יצא ממנו. ראה השכן את התרנגול ובקש להחזירו לו, אלא שאתה הקמת קול זעקה ועקש אינו יכול להשיבו מבלי שיחשדו בו כנגב". אזרו עיניו של השכן העני, שמח על תחבולת הרב להוציא מן המצר ואמר: "אמנם כן היה..."

פעם שוחח רבי סיני עם תלמידו בשבחו של אחד ממקורביו, שהיה תלמיד חכם נודע בפשעים, ואמר: "גדול הוא האיש למאד, אולם אחיו הקטן יגדל ממנו". התפלא התלמיד, שכן האח הצעיר לא היה נודע בתלמיד חכם או צדיק, ורבי חיים הסביר את דבריו ואמר: "הבה ואוכיח לך שצדקו דברי. אמש הרי התארחת בביתו של אדם זה שאנו משוחחים עליו והוא הזמין אתכם לסעודה בביתו, אך הוא עצמו השתמט מאכילה והסביר שהוא שרוי בתענית בימי השוכב"ם המסגלים לכפרה. אולם אחיו הצעיר נעתר לבקשתו וסעד יחד עמכם בסעודה. דע לך, שגם האח הצעיר היה שרוי בתענית כמנהגו לצום בימים קדושים אלו, אולם כיון שהוא צנוע וענו ובקש להסתיר את מעשיו מהרבות, לא ספר על מנהגו. ואף שנותן זמן קצר עד שיעריב היום, לא גלה מאומה ושבר את תעניתו. ועתה אמר אפוא, האם אין האח הקטן עולה על אחיו הגדול עשרת מונים!?"

הפסיפלו, בעל ה"קהלות יעקב", ראה פעם ילד אחד שהתבטל בתפלה והעיר לו על כך ברגזה. לאחר מספר שנים, כשהגיע הילד לגיל י"ג ונכנס בעל המצות, התפלוא בלם לראות כי הפסיפלו בא לשמחת בר המצוה שלו. היה זה לעת זקנותו בעת שפמעט לא יצא מביתו להשתתף בשמחות, והדבר היה לפלא. כשברך הרב את אבי הבן, הסביר לו על סבת הפקעתו. "לפני כמה שנים בישתי את הילד הזה והוכחתי על שהוא מתבטל בתפלתו, והרי אמרו חז"ל שהמלפין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, וכבר רציתי לבקש ממנו מחילה כמה פעמים, אלא שהוא קטן ואינו בר מחילה. לכן המתנתי לו עד שיגדל ואוכל לבקש ממנו מחילה, וכיון שנכנס למצות לא המתנתי עוד רגע אחד ובאתי לכאן כדי לבקש ממנו שימחל לי". המאורע המאלף היה לשיח בפי כל לדגמה ומופת לפבוד שצריך לחלק גם עם קטן וחמר הענין של גרימת בושה לזולת.

אל ה"דברי חיים" מצנו הגיע פעם אדם אחד וספר לו, כי שדך את בתו בשעה טובה, אלא שפיוסו ריק ואפלו כדי רכישת טלית חדש לחתן אין בידו. נכמרו עליו רחמיו של הרבי והעניק לו את הסכים הדרוש לרכישת הטלית, והוסיף לו כהנה וכהנה. אחד מבניו של ה"דברי חיים" התרעם על האיש ואמר לאביו: "דבריו של איש זה אינם אמת, שכן אני ראיתי לפני כמה ימים ביצד רוכש הוא טלית חדשה לחתנו, ועתה בא להוציא ממון שלא ב'ישר'. נבהל העני וברח מיד בבשת פנים, וכשראה זאת ה"דברי חיים" צוה לבנו לרוץ ולפייס את העני. הלך הבן לחפשו, ורק לאחר טרחה מרובה מצאו. הלה הסכים למחול לו, אלא שהרבי לא הסתפק צוה וצוה לבנו לשלם לעני דמי פיוס ולאסוף לו ממון רב, כדי לכסות את הוצאות החתונה.

רבי חיים חורי מתוונים היה ידוע באיש חסד וגומל צדקה. הוא יסד מפעלי חסד רבים וכל ימיו התמסר למען עניים ודלים. ביתו הקה מאורחים ומעולם לא השיב פני אדם ריקם. רבות מספר על מעשי החסד הרבים שלו, על עשירים שירדו מנכסיהם והוא הציגם ותמך בהם בדרך כבוד, ובעקרו על דאגתו לאלמנות ויתומים. ליד בית הכנסת שבשערו, עומדת היתה אלמנה ומקרת פחות לפונסותה. בכל פעם שהיה רבי חיים יוצא מבית הכנסת, היה רוכש את כל מלאי הפתות שלה, מחלקן לתלמידיו ואומר: "רוח כפול יש כאן. האלמנה תוכל לשוב לביתה ולטפל בילדיה, והתלמידים יאכלו וישבעו וילמדו בישוב הדעת".

אין מכנים בתאר צנב' אדם שיודע לנגב, אלא מי שגונב בפעל. כך אין מכנים בתאר למדן' לאדם שיודע ללמד, אלא למי שכוזב בפעל... (רבי יחיאל מאיר מגוסטינין)

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

פעולות הרופא - אחיזת עינים

ורפא ירפא (כא, ט)

בספר "עטרת גדולי אוסטריאה" מספר, שבפני אוסטריאה התגורר יהודי בשם דוקטור גרדיה, שהיו קוראים לו "רבי", לאחר שהמגיד הגדול רבי אשר צבי קורץ וצ"ל, בעל מחבר ספר "מעין החכמה", השיבו לתורה ומצוות, והיה מלמד לפני העם מתורת המגיד שזכה לשמע מפיו הקדוש, זאת מלבד מה שעסק ברפואה. ולא זו אף זו, הוא היה מתפלל עבור עם ישראל, וגם באו לפניו עם קויטלאך.

היה וכוח בינו לבין המגיד: הדוקטור טען שכל מה שהוא עוסק ברפואה עם בני ישראל זה רק 'משחק', כי כל חסי הטבע שלמד בחכמת הרפואה אינם שולטים כלל על בני ישראל שהם למעלה מהטבע, למעלה מהמקל, ועם תפלה הם משנים לגמרי הכל, וכל מה שהוא עוסק בזה הוא למשחק בעלמא, אחיזת עינים. אך רבי אשר צבי טען לעמתו שחז"ל דרשו "ורפא ירפא - מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות". והרי תורת אמת היא שפך הוא, ואם תאמר שכל פעלת הדוקטור היא רק אחיזת עינים, איך יתכן לומר שהתורה אומרת דבר שאינו אמת? ובקש רבי אשר צבי שהדוקטור יודה לדבריו.

הוכוח הזה הסתים בארץ פלא:

פעם אחת ארע מעשה באוסטריאה, שאחד מעני העיר חלה ונפל למשכב, ודוקטור גרדיה, שהיה מפרסם לצדיק ואיש חסד, היה הולך לבתי העניים לעסק עמם ברפואה בלי תשלום. כשבאה אשת העני לבכות לפניו שבעלה חולה ומשל על ערש דוי, בא הדוקטור לבית העני וראה שמצבו של החולה קשה מאד, חולה מסכן, עד כדי כך שראה שאין שום פעלה שיכול לעשות כדי לרפא אותו.

אך מכיון שלא רצה לצער את אשת העני ולומר לה את האמת, מה עשה? כתב רשימה של כמה עשבים במרשם רפא, וצוה עליה לבשל את כל אלו בתוך סיר מים, ופעם בשעה יתנו כף מאלו המים לתוך פי החולה. הגם שהוא ידע שה'תרופה' לא תועיל לו כלל, רצה לתת לה פתח של תקווה, שלא תתיאש מן הישועה.

באותו לילה לא יכול היה הדוקטור הקדוש לישן. הוא ידע שזה ענין של שעות ספורות עד שהחולה ימות ויעלה לעולם שכלו טוב, והרי הוא היה שם בבית וראה את העניות המשועת, ואיך ישארו האלמנה והיתומים העוללים ללא פת לחם? והיה חושב מחשבות רבות איך להושיע את האלמנה והיתומים.

כשהאיר השחר הלך הדוקטור, לפני התפלה, לבדק מה מצב החולה, כי לא רצה להכריז בבית המדרש ולבקש מנדיבי העם לסייע בידי האלמנה כל זמן שאינו בטוח באלמנותה. בבואו סמוך לבית הטה אָזְנו סמוך לבית, שהרי אין זה מתאים לשאל אותה האם כבר התאלמנה, והנה אינו שומע לא קול צוחה ולא קול פרח.

הוא דפק בדלת והאשה פתחה והתחילה להרעיף עליו שבחים רבים: "איזה רופא פלאי אתה, הרי הצלת את חיי בעלי ממות לחיים!"...

הרופא נגש אל המטה, וראה שהאירו פני החולה ונהפך לאיש אחר. ספרה לו האשה שלא היה לה מעות לקנות את העשבים שכתב הרופא במרשם, אלא לקחה את הפתק עצמו, ובשלה אותו בתוך סיר מים, ונתנה כל שעה כף אחת לבעלה החולה האנוש, בתמימות, כאשר צוה הרבי הרופא. והראתה לרופא את הסיר עם הפתק המבשל בתוכו. והנה כל שעה ושעה שלקח החולה עוד כף מים הלך והתרפא יותר ויותר, עד שיצא ממות לחיים.

לקח הרופא את הסיר עם הפתק, והביאו לבית המדרש באוסטריאה, מקום מושבו של רבי אשר צבי, ואמר לו: "הנה לך! תאמר לי האם אין אחיזת עינים בכל פעולת הרפואה!"...

מאותו יום ואילך הודה רבי אשר צבי לרופא הרבי, שרפואת ישראל אינה תלויה ברופא וברפואותיו, כי הנהגת הקב"ה עם כלל ישראל היא למעלה מן הטבע, ובכח התפלה להציל חולה אנוש ממות לחיים.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

טוב שברופאים לגיהנם

ורפא ירפא (כא, ט)

חז"ל (ברכות ט ע"א) דרשו: "ורפא ירפא - מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות".

היה ספור בירושלים שרופא אמר למישהו שהוא לא נותן לו יותר מחדשים לחיות. אחרי ששה חדשים הוא רואה אותו הולך ברחוב בריא אולם.

"ברוך מַחֵה המתים", ברוך אותו הרופא. "הייתי בטוח שאתה כבר בעולם האמת", הוסיף.

"הייתי שם", השיב. "דע לך שאתה חיב לי יישר כח גדול, הצלתי את החיים שלך!"

"למה? מה קרה?"

"הייתי בבית דין של מעלה וראיתי שהעבירו רשימה של הסנדלרים שצריכים למות באותה שנה, אחר כך רשימה של החיטים. אחר כך הביאו רשימה של הרופאים, ואתה היית בתוך הרשימה. צעקתי: תעזבו אותו, הוא לא רופא! כך הצלתי אותו..."

ב"לקוטי אנשי שם" מביא בשם רבי חיים מוולוז'ין וצ"ל שמבאר את דברי המשנה (קדושין פרק ד, יד): "טוב שברופאים לגיהנם": כשאדם חוטא ופוגם את נפשו - הרפואה היא לעשות תשובה. יש תקווה תשובה לכל חטא. על חלול שבת, למשל, צריך להתענות ארבעים יום. אדם שאינו עושה תשובה מעצמו שולחים לו ישורים מן השמים כרפואה לנפש. הרפואה הקלה ביותר, הוזהר ביותר, היא לקבל בזיונות באהבה: זה חוסך תעניות, סגופים, ישורים, בלי התקף לב וגלי ארוע מחי. אם מישהו בזה אותך ואתה מקבל זאת באהבה - זו הרפואה הטובה ביותר! אבל הדוקטור שעשה את זה והביא לך את הרפואה - כלומר המבזה הזה שבה אותך - הוא ילך לגיהנם.

היה רופא גדול באחת ממדינות סקנדינביה, שכשהיו שואלים אותו: "מה הספויים של החולה להחלים?" היה שואל: "החולה יהודי או גוי?" שאלו אותו: "מאי נפקא מינה?" והוא השיב: "אצל גוי אני יכול לתת דיאגנוזה, אצל יהודים אני לא יכול לתת דיאגנוזה כי תמיד יש הפתעות. זה לא הולך לפי הספר".

אנחנו מסימים את ברכת "רפאנו" בתפלת שמונה עשרה: "ברוך אתה ה' רופא חולי עמו ישראל". לכאורה קשה: ומי מרפא את הגויים, לא הקב"ה? שמעתי תרזו: את הגויים הקב"ה מרפא לפי כללי הרפואה, אבל ישראל על ידי תפלות יכולים להשיג רפואות גם מחוץ לכללים.

כשרבי איסר זלמן מלצר וצ"ל היה חתן חלה במחלת השחפת. באותה תקופה היתה המחלה הזו חשוכת מרפא ורבי איסר זלמן הציע לארוסתו לותר על השדוף. הלכו ל"חפץ חיים" וצ"ל והיא אמרה לו שהיא לא רוצה לבטל את השדוף. אמר לה החפץ חיים: "יש אנשים בריאים ולא בהכרח שהם יאריכו ימים, ויש אנשים שאף על פי שהם חולים, מקצבות להם הרבה שנות חיים. בריאות

ושנים לא בהכרח הולכים ביחד".
רבי איסר זלמן האריזי ימים עד גיל שמונים וארבע.

(רבי אליהו דיסקין שליט"א - נאה דורש)

זכר שאינך 'בעל הבית'!

וכי יפה איש את עיו עבדו וכו' לחפשי ישלחנו תחת עינו (כא, כז)

הנצי"ב שואל שאלה, וכדי לספר את האזון נקח דגמא: יהודי מבגר בן שבועים, תלמיד חכם, כל חייו היה ספון באהלה של תורה. דברתי אתו ופתאום הוא הכעיס אותי. נטרפה עלי דעתי, אבדתי שליטה, נתתי לו אגרוף והוצאתי לו את העין. מה הדין? עלי לשלם לו את דמי עינו. בודקים מה מחירו, אם היה נמכר לעבד כשהוא עם שתי עינים, ומה מחירו כשהוא עם עין אחת, ואת ההפרש עלי לשלם. כמה כבר עולה בשוק עבד בן שבועים שפש כחו מעמלה של תורה? נראה לי שמי שקונה עבד כזה - יותר ממה שהעבד יעזר לו, הוא יצטרך לעזר לעבד שלו... על כל פנים, בהתחשב בעבדה שמחיר של עבד כזה עם שתי עינים לא גבוה, בודאי שההפרש בין זה לבין אם יש לו רק עין אחת - נמוך מאוד... לעמת זאת: קבלו בננו קנה סיני בעשרים אלף דולר להצף לו בנינים שלמים מבקר ועד ערב. לא היה לי כח שהוא ישבש לי את החיים בבית, יבשל לי בבית "בשולי נכרים", יגע לי בנין ויעשה אותו יין נקד - הסבלתי אותו לשם עבדות. פעם אחת העבד הזה עצבן אותי, אמרתי לו משהו לעשות והוא לא עשה, נתתי לו אגרוף והוצאתי לו עין. מה הדין? "לחפשי ישלחנו תחת עינו". העבד יוצא לחרות, הפסדתי עשרים אלף דולר. שואל הנצי"ב: איך אפשר להבין? אם הכיתי בן ישראל, תלמיד חכם, עלי לשלם רק את דמי העין, ואלו אם הכיתי עבד כנעני, שאין לו יחוס, עם הדומה לחמור, עלי לשלם סכום כל כך גבוה, בפרט אם הוא עבד "נוקב מרגילות" שמחירו גבוה במיוחד!

מבאר הנצי"ב: למה יהודי נתן אגרוף לחבר שלו? כי הוא כעס עליו. אומרים לו: כעסת? - תשלם לו את דמי העין. אבל למה יהודי נתן אגרוף לעבד שלו? כי 'אני בעל הבית! אמרתי לך מה לעשות - למה לא עשית? והאגרוף בא כי אני האדון. אומר לו הקב"ה: דע לך, אתה לא אדון! בעולם הזה רק אני בעל הבית! אם חשבת שאתה בעל הבית - אתה כבר לא בעל הבית, והעבד יצא לחרות.

בעולם הזה אדם צריך לעשות השתדלות, אם בעניני פרנסה ואם בעניני רפואה, אך בד בבד, עם ההשתדלות עליו לזכר שהוא לא 'בעל הבית'. הישועה לא תבוא על ידי רבוי יתר של השתדלות. עדיף שישקיע בתפלות ובלמוד תורה, ויתחנן ל'בעל הבית' האמתי שיחיש לו את הישועה.

כשיהודי מבין את היסוד הזה, וחי על פיו - כל חייו נראים אחרת!

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

לי הכסף ולי הזהב!

אם כסף תלוה את עמי (כב, כד)

רבי עזרא ברזל וצ"ל בכתיבו, עומד על נקדה יסודית בפסוק זה: "אם כסף תלוה, את עמי" - אם באפשרותך להלוות כסף לגוי או ליהודי, עליך להקדים "את עמי", להלוות ליהודי ולא לגוי.

והאדם מטבעו מתקומם: מה זה? הלא זה כסף שלי, ואם אלוה אותו ליהודי - לא אוכל לקחת ממנו רבית, מה שאין כן אם אלוה את כספי לגוי - אעשה 'אוסע געשעפטן' [עסקים טובים], כי ממנו אוכל לקחת רבית! איך מצוים עלי להפסיד רבית על כסף שהוא שלי?!

כיוצא בזה, על הפסוק בתחלת הפרשה - "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", כתב 'בעל הטורים': "המשפטים - נוטריקון: הדין המצוה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט". הדין צריך להציע לבעלי הדין לעשות ביניהם פשרה. וגם כאן בעל הדין יכול לטעון: איך אתה מציע לי כזה דבר? אם הכסף מגיע לי - אני רוצה את כל הסכום ולא רק חלק ממנו! צווי נוסף מצונו: "לא תאכלו כל בבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי" (דברים יד, כא), "גר" הוא גוי גמור שקבל על עצמו שבע מצוות בני נח. לו - אומרת התורה - עליך לתת את

הנבלה במתנה, חנם אין כסף - "תתננה". למדונו חז"ל (פסחים כא ע"ב), שאם יש לו שתי אפשרויות - למכר לגוי בתשלום מלא או

לתת לגר תושב במתנה, עליו לתת לגר תושב במתנה.

נתאר לעצמנו - אומר רבי עזרא וצ"ל - לאחד יש עדר גדול של בהמות, מאות פרות ושורים. היתה מגפה וכלם התפגרו. איזה הפסד נורא! אומרים לו: יש פה קבוץ של גוים, גרי תושב, כאלו שקבלו עליהם שבע מצוות בני נח. אתה חייב לתת את כל הנבלות להם ולא למכרם לגויים גמורים!

מה?! היה לי כזה הפסד, וכעת כשאני יכול קצת להרויח משהו מהנבלות אני חייב לתת אותן במתנה, בלי תמורה, לגרים?!

ישנה תשובה אחת על כל השאלות: אם הכסף היה של האדם, הרי שהוא מאן דאמר, זכותו להחליט מה לעשות עם הכסף הזה. אבל הכסף לא של האדם אלא של הקב"ה - "לי הכסף ולי הזהב נאם ה'". (מגי ב, ח). הוא יתברך 'בעל הבית' על הכסף והוא מורה לאדם כיצד להשתמש בו!

(רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל - יחי ראובן)

תפלה בצבור - סגלה לפרנסה

בספר "מאור ושמש" כתב, כי עקר עבודת ה' היא, שישפתף אדם עם הצבור, ואם מתפלל עם הצבור, יהיה מבטח לו שפרנסתו תהיה מצויה במעשי ידיו.

ועל פי זה פרש את הפסוק בפרשת משפטים (שמות כג, כה) "ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך" כן:

"ועבדתם את ה' אלקיכם" - לשון רבים, ואיזה עבודה שהיא בלבד? הוי אומר זו תפלה, ואמר הכתוב, שאם תעבדו ביחד את ה' אלקיכם, דהיינו שתתפללו יחד עם הצבור, וברך את לחמך ואת מימך" - הקב"ה יברך אתכם שתהיה לכם פרנסה טובה ורחבה.

גם ה"כתב סופר" (פרשת עקב ד"ה ולעבדו) כתב, שהקובץ זמן לתפלה עם הצבור, יתן לו ה' ברכה בחפציו ויצליח בפרנסתו.

ודברים נפלאים כתב האדמו"ר רבי אהרן מקרלין וצ"ל בספר "בית אהרן", וזה לשונו: "וזה אצלי ברוה, אשר תפלה בצבור יכולה לעזר לאדם בכל דבר, כמו צדיק הדור".

ומעשה היה ביהודי חסיד, סוחר אמיד, ששרדות מסחרו ששפוהו עד שהיה מתפלל ביחידות, כדי לחסך זמן. ביום מן הימים נהפך עליו הגלגל, ואבד כל כספו. בא לפני רבו, האדמו"ר רבי יחיאל מאלפסנדר וצ"ל ותנה את צרתו.

אמר לו הרבי: "יש בידי סגלה לפרנסה, והיא תפלה בצבור", והסביר: בתפלת העמידה יש י"ט ברכות, וכן בחזרת התפלה. ואמר חז"ל (ברכות נג ע"ב) שהעונה אמן גדול מן המברך, הרי עוד י"ט, ג' פעמים י"ט כמנין ז"ן. תפלה בצבור היא סגלה שהקב"ה יזון ויפרנס את האדם.

קבל עליו החסיד להתפלל במנין, לכוון בחזרת התפלה ולענות אמן של כל ברכה. שב לעירו, והנה בא לקראתו נכרי שרגיל היה לסחר עמו. שאלו הנכרי: "מדוע אינך בא לסחר? יש לי ברכת דגים למכור!"

ענה החסיד שהוא בא מהדרך ואין עמו מעות.

"איני דחוק במעות", אמר הנכרי, "תשלם לי כאשר תמכור!"

מאותו עסק התחיל מסחרו של החסיד לשגשג מחדש, וכל ימיו הקפיד על תפלה במנין כדינה!

*

ספר יהודי שעבר את השואה, שלאחר שנכנעו הגרמנים לכוחות בעלות הברית, רכזו יהודים רבים במחנות מאתרים. הם היו חולים ומעונים, שבורים ורצוצים, בגוף ובנפש. התנאים במחנה היו קשים, ורבים מאד מבינו נצולי השואה מתו במחנה, ממחלות שונות ומשנות. היתה שם קבוצה של יהודים שהקפידו להתפלל במנין, במסירות נפש, שלש פעמים בכל יום. כל אלו שהיו בקבוצה היו נשארו בחיים.

למה? אין אנו יודעים חשבונות שמים, אבל כן אנו יודעים שצאמר בפסוק: "ועבדתם את ה' אלקיכם... את מספר ימך אמלא".

כאשר אדם מקפיד כראוי על תפלה בצבור, הוא נותן כבוד לה,

והקב"ה מבטיח: "כי מכבדי אכבד" (שמואל א ב, ל).

(אוחילה לא-ל)

פנינים נפלאים ומתוקים על הפרשה

זרע שמשון

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שחברו המקבל האלקי הקדמון רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקמי בקשתו.

פרשת משפטים תשפ"ד • גליון 278

תורת שמשון

המקפיד על לחם ומים בשחרית נצול מפל מחלה

מה הקשר בין ברפת הלחם והמים להסרת המחלות? ומהי סגלת פת שחרית המפלאה? וברך את לחמך ואת מימיה, והסרתי מחלה מקרבך' (כג, כה):

מבאר רבנו הזרע שמשון זלה"ה את פשר הסמיכות של 'והסרתי מחלה מקרבך' ל'וברך את לחמך', כי מניעת החלי תלוי בלחם, שהרי חכמינו (בבא קמא צב, ב) דורשים, שהאוכל פת במלח שחרית ושותה קיתון של מים, מבטל ממנו את כל המחלות. ואם כן, אם יתברכו לחמם ומימיהם ויסעדו מהם בשחרית, לא יבואו למחלות. (זרע שמשון' פרשתינו אות ט)

שני הטעמים מדוע לא ללחץ את הגרים

מה האריכות בלשון 'ואתם ידעתם את נפש הגר'? מה הם שני השיטות בזמן פסיקת ההקמה מישׂראל? ולפי זה איך מרמז בפסוק שני הטעמים לכבוד הגר? וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים' (כג, ט):

רבנו הזרע שמשון זלה"ה, מדקדק בלשון הפסוק ומקשה: שלכאורה יש כאן לשון מיתרת, שהיה די בכך אם היה כתוב: 'וגר לא תלחץ, כי גרים הייתם בארץ מצרים', שזה עקר הטעם בדבר מצוה זו, ומה פשר ההוספה 'ואתם ידעתם את נפש הגר'. ומתרץ רבנו הזרע שמשון: שאכן יש כאן טעם נוסף במצוות כבוד הגרים, שהרי הגמרא (שבת קמו, א) כותבת: בשעה שבא נחש על חנה הטיל בה זקמא, ישׂראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זהמתן, גרים אף על גב שלא היו בהר סיני, מזליהו הוו. ומסימת שם הגמרא דבעל מאמר זה, חולק על רבי אבא בר כהנא הסובר שכבר מיעקב אבינו פסקה זקמא מישׂראל. ולפי זה מתרץ רבנו הזרע שמשון, שזה כונת התורה

בנתינת הטעם למה אסור ללחץ הגרים, א. 'ואתם ידעתם את נפש הגר', היינו שהמזל שלו היה עמכם בהר סיני, וממילא פסקה זהמתו ולכן ראוי הוא לכבדו כמותכם. כי נפש מרמז על המזל. ואף אם תאמרו שפסקה זהמא ישׂראל כבר מזמן יעקב אבינו, וממילא אנו עליונים על הגרים שזהמתם פסקה רק בשעת מתן תורה, הרי בא טעם ב. 'כי גרים הייתם בארץ מצרים', ומהטעם השני מפל מקום אל תלחצו אותם. (זרע שמשון' פרשתינו אות ה)

ישׂראל הצהירו שעובדים את ה' לא בעבור שכר

איך נתן לעשות דבר קדם שמיעת הצווי? ומה היתה פונת ישׂראל כשאמרו נעשה קדם לנשמע? ואיזה רז משתף קים בין ישׂראל למלאכים?

'ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע' (כה, ז):

מבארת הגמרא (שבת פח, א): אמר רבי עקיבא, בשעה שהקדימו ישׂראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה להם, מי גלה רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר (תהלים קמ, ב) 'ברכו ה' מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע קול דברו', בתחלה עשי וחדר לשמע.

ומעלה רבנו הזרע שמשון זלה"ה תמיהה גדולה: איך שיך לעשות את המצוות קדם שישמעו מה הם. ועוד מקשה: מהו הלשון 'מי גלה לבני רז זה', מה שיך כאן ענין רז?

ומבאר רבנו הקדוש ברעיון נפלא: שאף שודאי יש צרך לשמע תחלה את המצוות בכדי לקיים, אף בכל זאת אמרו בני ישׂראל 'נעשה ונשמע', היינו שהתכוונו לומר, שאף אם היה הבורא נותן להם את המצוות ומשלם להם שכר כ'מי שאינו מצוה ועושה', שהוא פחות ממי שהוא 'מצוה ועושה', היה די להם בכך, כי אינם עושים את המצוות עבור קבלת שכר. וזהו שאמרו נעשה קדם לנשמע, נעשה אף אם לא נהיה מצוים. ולפי זה גם מובן איזה רז' משתף עם המלאכים יש כאן, שהרי גם הם עושים דברו ללא קבלת שכר, ואינם מצפים לתשלום גמול. (זרע שמשון' פרשתינו אות י)

ונויכס מלאכה בני בני כסתילי זיתים סביב לשלחנכם, חכמים וצדיקים, וצדיקים מלאים כל טוב, גם עושה גם כבוד לל יוסף מרדכיט

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לברכה והצלחה
יוסף בן צאה רחל
שהחברו שהוא מנהל יקבלו את האישורים והסופים ויזכו הוא ושותפיו לצלחה וזכרה

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לברכה והצלחה
ברוך צבי ניסים בן שושנה צאה
שתכס הודיש שלו יעלה וירוח ויזאח הצלחה וזכרה בלי נזיל וזכרה בקיבוץ ממש

לברכה והצלחה
רפאל דוד בן נעמי
שיקבל את רישון תעבורה וזכרה לצלחה בדולה בפריסה וביאית איחבה

פניני שמשון

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

אין מלמדים לגוים את טעמי המצוות

זהו שאמר הכתוב (תהלים קמז, יט-כ) 'מגיד דברו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום'. דקשה, מהו 'בל ידעום', פשיטא שלא ידעו, שהרי 'לא עשה כן לכל גוי', ולא נתן המשפטים אלא לישראל. ועוד, איך אפשר שלא ידעום, והא בני נח נצטוו על הדינים (סנהדרין נו, א).

ועם מה שאמרנו אתי שפיר, דאף על גב שאמר הכתוב 'חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי', כלומר, שלא הגיד הדינים לכלל גוי, אין ללמד מכאן שאסור לדון את הגוי בדין תורה, היכא שיקבל עליו זה הדין, דזה אינו, שזה האסור אינו אלא ללמד להם טעמי הדינים, אבל הדינים מתר לומר להם היכא שיבאו לדון לפנינו, ויקבלו עליהם דין תורה. וזהו 'משפטים בל ידעום', ולא אמר 'בל ידעו' אלא 'ידעום', כלומר, אף מהדינים שתאמר להם לא 'ידעום', לא ידעו אותם בטעמם. (אות א)

היושב בארץ ישראל זוכה לבנים

ובפרק ו' דיבמות (סו, א) אמרינן, כל מי שאינו עוסק בפריה ורבייה, גורם לשכינה שתסתלק מישראל, שנאמר (בראשית יז, ז) 'להיות לך לאלקים ולזרעה אחריד', בזמן שזרעה אחריד, שכינה שורה, אין זרעה אחריד, שכינה על מי שורה, על העצים ועל האבנים, עד כאן. ומעתה, זה שדר בארץ ישראל, הוא דר שם כדי שיהיה לו השראת שכינה, והשראת שכינה באה על ידי הבנים, ואם פן, על כרחך צריך לשנות מזלו, ועל כן לענן הבנים מקרי ישיבת ארץ ישראל זכות גדול, אבל לשאר מילי, לא. (אות ט)

הטעם שחשבו ישראל שהתר להם להביט בשכינה

'ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו' (כד, יא). בעת מתן תורה היו ישראל מלאכים, כדכתיב (תהלים פ, ב) 'אני אמרתי אלקים אתם' וכי' (עין עבודה זרה ה, א) שעדין לא הטאו בעגל, משום הכי היו סוברים בדתם, שלא נאסר הבטת השכינה אלא באדם שסופו למות, אבל במי שהוא כמלאך, שאין סופו למות, לא נאסר, לפי שהמלאכים גדולים מהצדיקים, וכחם גדול שיכולים להציץ בשכינה, ומשום הכי 'ויחזו את האלקים'. אבל כשאנו רואים שנענשו, צריך לומר שטעו בסברתם, ואדרבא, הוא להפך, שהצדיקים גדולים, ואם נאסר הבטת השכינה באדם אף על פי שהוא צדיק, מפל שכן שנאסר למלאכים, ולא היה להם להציץ. (אות יב)

תורת חיים

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש - הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

לעתיד פשיטא מהגלות יהיו נסים גלויים בפרסום בכל העולם

'וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים' (שמות כא, ז)

מפרש רבנו האור החיים הקדוש ז"ע את הפסוק בדרך האגדה על גלות ישראל, ומחמת חביבות לשונו המתוק והטהור, נביאם פלשונו: 'וכי ימכר איש' זה הקדוש ברוך הוא, 'את בתו' אמה הקדושה. 'לאמה' פרוש להיות שכבר עברו גלויות על ישראל, גלות מצרים, גלות בבל כו', וכלם לא נשתעבדו ישראל אלא לאמה אחת, ואין דבר זה סובב קריאת שם עבדות על ישראל, אבל בגלות החל שאנו בו עתה משתעבדים ישראל לכל שבעים אמות, בכל מקום אשר שם עברי, בזוי הוא וספל, וכל אחד בזוי וחזר לקוטי בתר לקוטי, ודבר זה ינסה ויסמן בהם בנסיון גדול וסימן מבהק, והוא אמרו 'לאמה', כי אמתינו בגלות זה קנתה שם אמה. ומעתה גם בבוא גאלתינו ופדיון נפשנו, כבר קנתה האמה שם עבדות, לזה אמר הקדוש ברוך הוא הבטחה, כי גאלת האמה הלז לא תהיה כדרך אשר הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים, אלא בנסים מפלגים בפרסום בכל העולם, והוא אמרו 'לא תצא כצאת העבדים', הרמוזים בתורה (לעיל כ, ב) 'מבית עבדים' וגו', שאז לא הפליא ה' פלאיו אלא באמה אחת, ואז בכל העולם 'זהו מלכים אמניך ושרותיהם וגו' וישתחוו כל מלכי ארץ' ככתוב בספר ישעיה (מט, א). עד כאן לשון האור החיים הקדוש ז"ע.

יש להעדיף עבד עברי על פני עבד כנעני

'כי תקנה עבד עברי, שש שנים יעבד, ובשבעת יצא להפשי חנם' (שמות כא, ב)

מפרש רבנו האור החיים הקדוש ז"ע: אולי בא הפסוק לכוון, שאם יהיה לאדם לפניו לקנות עבד עברי או עבד כנעני, יקדים לקנות העברי, וזה מרמז בפסוק, וכלשון האור החיים הקדוש: 'כי תרצה לקנות עבד, תקדים לקנות עברי, ולא תאמר אקנה עבד שאעבד בו עד עולם, ולא אקנה עבד שאחר שש שנים אשלחנו'. ומוסר רבנו האור החיים לפרש, שהטעם שקראו לו עבד עברי, כי הכתוב לא רצה לכוון ליהודי שם של עבד רגיל, לכן קראו 'עברי', וגם רמז בזה ששם עבדות על ישראל אינו דבר קבוע אלא דבר עובר.

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידכונים: 02-80-80-600
 נערך ע"י המחנך הרב ינון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאסקעס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450
 יו"ל ע"י זרע שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.
 ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3
 זכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומוזני וכל טוב סלה בהסתחוו בהקדמת ספריו.

זרע שמשון ע"ר 580624120

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

מלים מיוחדות שהאידו לכבות

בפרשתנו נצטוינו על מצוות רבות שבין אדם לחברו, שלא לצער גר יתום ואלמנה וכן צותה התורה על המלוה שלא יהיה כנושה ויצער את הלווה, ללמדנו על חמרת האסור לצער יהודי. ובפרט כאשר יש לאדם שררה מסוימת, וכן כל אבא בבית או מלמד בחיידר או כל מי שמשפיע ומסייע לאחרים, עליו להזהר מאד שלא לגרם חלישות הדעת למי שמקבל ממנו. נביא כאן ספור נפלא נורא בענין זה מאחד התלמידים החכמים החשובים בבני ברק וזה לשונו:

באמתחתי ספור נפלא שאני מתלבט זמן רב אם לפרסמו, ובמוצאי שבת פרשת יתרו כששמעתי על הלוייתו של רבי אלתר זצ"ל, הבנתי שזה אות משמים שעלי לפרסם את הספור ולכן הזדרחתי לרשם אתו ולהעבירו אליכם.

הקב"ה חנן אותי בכשר הסברה נפלא, מאז שהייתי בחור שמחתי ללמוד עם בחורים שמתקשים להבין את הלמוד והיה לי ספוג גדול מכה שאני מנצל את הכשרון שלי בכדי לסייע לאחרים, תמיד רציתי להיות מלמד בחיידר או בישיבה.

ב"ה זכיתי להקים בית נאמן בישראל ואחרי נשואי הצעתי את עצמי להיות מלמד בכמה תלמודי תורה אולם נעניתי בשליחה, כלם רצו מלמוד עם נסיון ונתק ולא אברה שזה עתה התחיל בתפקיד. דוד של רעיתי היה מנהל באחד התלמודי תורה, וכאשר הוא שמע שאני מחפש ללמוד הוא פנה אלי ואמר: "אחד המלמדים אצלנו הודיע שבשנה הבאה

<< המשך בעמוד ד

לקח מהפרשה

לחיות את ה'עשה טוב' של נזיקין

לפי דברינו מבאר מדוע היו מוכרים לעבד את מי שגנב, וכמו שבארנו המפרשים שגנב מראה שהוא חפץ לקחת הכל לעצמו, ולפיכך היו מוכרים אתו לעבד וכה האדון היה מראה לו דגמה אישית כיצד הוא נתן בעין טובה לבני משפחתו; ואף לעבד, כמאמר חז"ל 'כל הקונה עבד כקונה אדון לעצמו' - היות שעליו לדאג שיהיה לעבד טוב בביתו - כמו

שכתוב "כי טוב לו עמו" ואם יש רק כרית אחת על האדון לתת אתה לעבד, ועל ידי שהעבד הגנב ראה את טוב לבו של אדונו הוא מתחזק במדת הנתנה ההפך ממדת החמדה והגנבה שהיו בו.

יסוד נפלא זה צריך להיות נר לרגלינו, יסוד החנוכה הנו ב'עשה טוב' - להקרין מדות טובות ולעסק בתורה ובמצוות במאור פנים - וזה חודר לבני ביתנו ולסובבים אתנו. ואפשר לבאר על דרך זו את הפן הרוחני של מצות בורר על דרך הדרש - שבשבת שהוא יום של קדשה והתעלות נצטוינו לא לעסק בפסלת, אלא לברר את האכל מתוך הפסלת - להדגיש את הטוב ולראות טוב.

כדוד מלכנו שלמרות כל הרדיפות והקשיים שעבר הוא היה 'טוב ראוי', ושלא נחשב שתמיד היה לו <<

פרשתנו פותחת ב'ואלה המשפטים' וא"ו מוסיף על ענין ראשון - פרשת יתרו - שנתנה מסיני. ונצטוינו בה שלא להעלות במעלות על המזבח בכדי לא לנהג באבנים מנהג בזיון, וכן שכן בבני אדם שיש בהם דעת. וכן לא להניף ברזל על המזבח שמושים שלום, ללמדנו שיסוד כל המשפטים זה מדות, כענין שדרשו חז"ל במכילתא:

'למה נסמכה פרשת דינים אצל המזבח לומר לה שתשים סנהדרין אצל המקדש'.

ובבאור הדבר, הפהנים היו מלמדים את העם הבאים לבית המקדש דעת של מדות טובות ושל

קרבת ה' ותשובה, וכאשר האדם היה מגיע לסנהדרין היה עליו לראות את ה'עשה טוב' שבעבודת המקדש וכה להבין איד להתנהג פראוי בכדי שלא יצטרך לבוא לידי מצה ומריבה וחסאים, שבגינם באים לדין.

דברים אלו מפרשים בגמרא בבבא בתרא (כא.) שדרשו על הפסוק "כי מציון תצא תורה": שבתחלה היו מלמדים את תינוקות של בית רבן תורה רק בירושלים, וכמוכא בספרי שבכדי לקבל את התורה צריך לראות את הפהנים בעבודתם ולוויים בדוכנם בשירם ובזמרים וישראל במעמדם, וזה היה החנוכה הטוב ביותר עבור הילדים.

שעל ידי כך אדם נזכה לרוות נחת דקדושה מפל יוצאי חלצנו. חכוי הרבים שיה אצל כל אחד ואחד, כענין שאמרו חז"ל 'אין לה אדם שאין לו שעה' - אדם לא יכול לדעת מתי הוא יפעל ומתי הוא יקנה את עולמו ולכן תמיד צריך להקריין סביבנו שמחה ומאור פנים. חז"ל (תענית כב.) מספרים על שני אנשים שהיו משמחים בני אדם ומשימים שלום בין איש לרעהו, ואליהו הנביא אמר שהם בני עולם הבא, ורבי עקיבא איגר מציין בגליון הש"ס לדברי התורת חיים בסנהדרין שהם נכנסים ישר לגן עדן בלי שום צער של דין וחבוט הקבה כענין שנקראו 'בני העולם הבא' - כבן הנכנס אצל אביו בלי שהיות.

כן כן! כאשר אדם עוסק בטוב והוא מחפש תמיד לשמח ולהחזיר אמונה ויראת שמים בסובבים אתו, הוא זוכה לזכות את הרבים ולכל טוב בזה ובבא.

יסוד זה עלינו לקחת עמנו כצידה לדרך מפרשתנו שעוסקת בדיני נזיקין: שלא נהיה בור ברשות הרבים, ונזהר מאד מלצער את הבריות. ואדרבה, נעסק בחן וחסד, כמו שידוע מ' ישראל סלנטר שראה את תלמידו עם פרוץ חמוץ ואמר ר' ישראל לתלמיד: "אל תהיה בור ברשות הרבים", ובודאי שמרבה מדה טובה - שכאשר אדם מאיר פנים ומחזק ומרומם את הסובבים אתו - הוא מגדלור שמפיץ קרבת ה' ומדות טובות.

ספר יהודי יקר: השבוע הלכתי ברחוב וראיתי עור שמתקשה ללכת, רציתי לעזר לו אבל הוא אמר לי שהוא מסתדר לבד. למדתי מכך מספר דברים: א. שצריך להתחזק מאד למרות כל הקשי; ב. התמלאתי ברחמים ובתפלה לפני רפא חולי עמו ישראל שישלח לו רפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל; ג. הודאתי לבורא על כך שאני יכול לראות, ובאותו יום התפעלתי בפני מכרי וידידי על החסד העצום שאנו יכולים לראות, וכאשר הגעתי הביטה ספרתי זאת לילדים ויחד עצמנו עינים וברכנו בכונה עצומה בלי שם ומלכות 'ברוך פקח עורים' ואז פקחנו עינים והתמלאנו בהערכה ובהודאה על החסד העצום שאנו יכולים לראות.

כאשר אדם מחזק את הזולת ונתן לו מלה טובה או חזוק, זה יכול לעמד לו לשנים רבות, כמו שספר יהודי יקר שפעם הוא שמע שיחת חזוק מאחד המשפיעים זה עמד לו כבר עשרים וחמש שנים שהוא שומר עינים בזכות אתה שיחת חזוק, וכן ידוע ספורים רבים על אנשים שחזקו ורוממו את חבריהם או את תלמידיהם ואפילו במלים קצרות וזה ממש החיה אתם. ולפעמים כאשר רואים תלמיד שהוא מצדד צריך לתת לו תפקיד או להדגיש את הטוב שבו וכך לרומם אתו, כי בכל אחד טמון הרבה טוב והעבודה שלנו לגלות ולהאיר אתו.

זה רק דגמאות כל אחד ואחד, יכול להוסיף עוד ועוד, כיצד לדבר מהחסדים שה' עושה לנו, מהחסדים שבני הבית עושים עבורנו, לפרט זאת, ולהחזיר בבית הכרת הטוב.

קל, כל חייו הוא נרדף מבית ומחוץ. אם נתבונן מעט בספר תהלים נראה פסוקים רבים שדוד מלכנו זועק על הקשיים שלו: "למה קדר אלה בלחץ אויב", "כי אין מתם בבשרי" ועוד פסוקים רבים שדוד שופך בהם את לבו מתוך צער הגדול, אולם עם כל הצער הוא לא נפל ברוחו, חלילה, תמיד הוא התעסק בטוב וראה את כל הטוב שה' מרעיף עליו.

כמבאר בזהר הקדוש שדוד נקרא 'בדחנא דמלכא', היות שאפלו בזמנים הקשים שלו הוא המשיך לשבח את ה'. להבדיל אלה אלפי הבדלות נבוכדנצר הרשע שחז"ל אומרים (סנהדרין צב.) שהוא שר שירים יפים עד שכמעט עקף את שיריו של דוד המלך, אך כאשר קבל סטירה על פיו - הוא שתק מיד.

זה שאמרו חז"ל 'אין לה אדם שאין לו שעה' - ה' מצפה לראות איך אדם מתחזק ורואה טוב בעצמו ובבני ביתו ובסובבים אתו, ובכך הוא יכול לקנות את עולמו.

וכן בימינו, שהרבה מבני ישראל בצער ויהודים רבים נהרגו על קדוש ה', הי"ד, עלינו להצטער מאד בצערם של ישראל ובד בבד להתחזק שבודאי ה' עמנו בצרה והוא מצפה לראות איך אנו לא נופלים ברוחנו, אלא מתחזקים באמונה שרק ה' יכול להושיענו והוא עתיד לגאל אתנו בקרב גאלת עולמים.

השבוע נפטר לבית עולמו המחנך הנודע רבי אלתר זצ"ל שבשיריו הנפלאים החזיר יראת שמים ושמחה בלבבות ילדי ישראל. בניו מספרים שהרעיון להוציא את האלבומים הנפלאים לא היו למטרת רוח, אלא שרבי אלתר הבחין שיש ילדים בכתתו שמתקשים לזכור את הלמוד ולכן הוא חבר להם שירים, ובתוך הלחן הכניס את החומר הנלמד וזה נקלט לילדים, וכך התגלגל הדבר עד האלבומים הנפלאים.

נורא נוראות! רבי אלתר היה מלמד פשוט בחיך אבל הוא כלל לא היה פשוט, הוא החזיר לילדים אהבת ה' מדות ואמונה בדרך של שירה חמרה וכך הוא זכה להנחיל להם את מסרת ישראל סבא, ובמעשים שהיו נראים קטנים הוא זכה לעשות זכוי הרבים עצום.

ולא צריך להיות רבי בחיך בכדי לעסוק בזכוי הרבים, כל אחד יכול לעשות זאת בתוך הבית שלו. כאשר אדם שר שירי שבת עם הילדים או שהוא מספר להם ספורים של אמונה וספורי צדיקים עם המדות הטובות וקרבת ה' שהיו להם, זה חוזר עמק עמק לילדים ויעמד להם לאורך ימים. וכאשר הם יגדלו ויקימו דורות ישרים לתפארת הם יעבירו את השמן הטהור שספגו בילדותם לדורות הבאים.

גם כאשר אחד הילדים לא מתנהג כראוי אסור לשבר את הכלים, כמאמר חז"ל 'לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת', ובמקום לעסוק כל הזמן בפסלת נתמקד יותר בלברר את האכל מתוך הפסלת ולהשקיע בחנוך של ה'עשה טוב' - להמתין עם הרבה סבלנות ולשפך תפלות כמים לפני בורא עולם - ובודאי

מצוה בשונא לכף את יצרו. מצוות התורה מעדנים את נפש האדם, דוקא מי שאדם שונא ויש תאוה גדולה לא לעזור לו, צוה אותנו התורה 'אל תשמור בלב את כל הכעסים שיש לך על אנשים, ואל תכלה את הזמן והכחות על מה שעשו לך. תותה תהיה גמיש ותעזור דוקא למי שאתה לא מסתדר אתו', וכך תהיה אדם אציל ושלם.

ה. פעלת העננים והגשמים זה חסד ונס עצום שהמים עולים מהים והרוח נושאת אותם וכך הם מרוים את כל הארץ, וצריך להתבונן בכל זה מאד. כאשר אדם שותה כוס מים הוא יכול להגיע לדרגות עצומות, אלו רק ישקיע מעט מחשבה על החסד כיצד בא לידו המים, וכיצד עוד כוסות רבות כאותו כוס שבידו ירדו גם הם מהשמים לשליחויות רבות כגון להצמיח את הפרות ולנקות את האויר, וכן הלאה, תבונן בגשם שירד לפני שנים רבות, שמהם נזונו אבותיך ואבותיהם, תודה על כל טוב וטוב שבכל טפה וטפה.

וכן אדם שהולך ברחוב ורואה את כל החנויות של האכל והבגדים שיש בימינו לרב, אם הוא יחשב על הגשמיות, הוא עלול לשקע בחמירות העולם הזה, מאידך אם הוא יקדיש מעט מחשבה על רחמי ה' ואהבתו הגדולה אלינו, שנותן לנו כל כך הרבה טוב, שנותן לנו בריאות, ואנו יכולים לאכל ולהנות מהמאכלים, ולא לאכל רק דרך זונדה או אינפוזיה חלילה, הוא יכול להיות עם המחשבות הללו עבד ה' עצום.

א. בתקופה זו שהרבה יהודים נמצאים בצרה ובשביה או במקום של סכנה, עלינו להרבות בתפלה על כל קלל ישראל ולהתעורר בחשבון נפש במה שעלינו להתחזק, וכן אצל כל אחד ואחד בפרט כאשר יש לאדם קשיים או שהוא מקבל הערות - ובפרט אם זה מבני ביתו - עליו להתבונן שה' שלח לו הארה בכדי שיתעורר במה שעליו להתחזק.

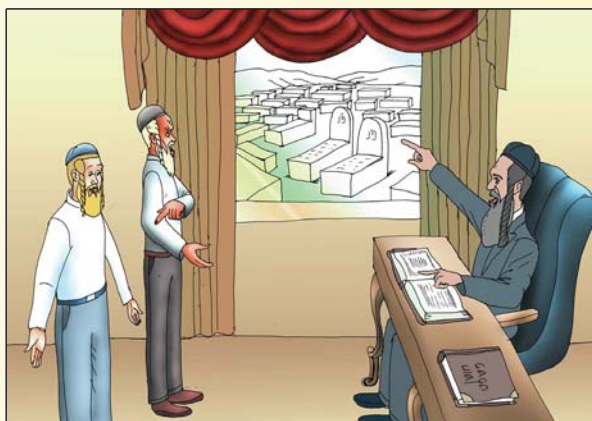
ב. אנו נמצאים בזמנים מאד נעלים שכלנו רואים בחוש שאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, וצריך להתחזק שה' עמנו והוא עשה את הכל בכדי לקרבנו אליו, וכן להתחזק במדת הנאמנות לקב"ה ולכלל ישראל ובפרט למי שקבלנו ממנו טובה.

כמו שאמרו חז"ל (ריש ע"ו) שלעתיד לבוא הקב"ה יבחן את האמות במצות ספה, וכאשר הם יבעטו בסכה שמסמל על חסר נאמנות ה' יצחק עליהם ויראה להם שהם לא ראויים לכל הטוב שיהיה לעתיד לבוא, ורק כלל ישראל שבתקף הגלות נשארו נאמנים לקב"ה יזכו לכל הטוב.

ג. אדם שזוכה לקבל בזיונות זה מצרף אתו מאד, ובכל זאת אנו מבקשים בכל יום: 'ואל תביאנו... לידי בזיון', כי אמנם לאדם קשה מאד עם בזיונות, אולם כאשר אדם כבר מקבל בזיונות שלא יבעט אלא יתעלה על ידם.

ה. התורה בפרשתנו מצוה אותנו: "כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו" ואמרו חז"ל

פנינים מזויזרים

חז"ל מלמדים אותנו שהעולם הזה עראי הקב"ה נותן לנו הרבה מתנות בעולם הזה מרב אהבתו אלינו, אולם עלינו להבין שאנו רק אורחים שמקבלים בחסד ולא להרגיש בעלי הבית שהכל שייך לנו.

שלמה מלכנו החכם מפל אדם שלא חסר לו כלום, מלמד אותנו "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה", היות שבבית משתה אנשים מדברים על כל מיני ענינים של עולם הזה, אולם בבית האבל רח"ל מדברים מהתכלית, שם כלם מבינים כמה העולם הזה עראי וחולף, שאנו רק בפרוזה שמוביל לטרקלין. כאשר אנו עוסקים בעניני העולם הזה לצרף פרנסה וכדו', לא נעשה מפקד עקה בל נהיה מנחים כל היום בעניני עולם הזה, אלא עקר עסקנו יהיה בתורה ומצוות.

עלינו לזכר שכל אחד ואחד יגיע ליום שהוא שבו אבדו

עשתנתי, אדם שמתחבר יותר מדי לעולם הזה ובטוח שייחיה כאן לנצח, ולא מוכן לומר ולתת לאחרים משלו, אזי 'ביום ההוא' כלו מלא אכזבות, וקשה לו לצאת מההרגלים והקניינים הגשמיים שרכש בעולם הזה, מאידך אדם שחושב בכל עת איד לקנות חיי נצח, וכל הזמן משנה את ההרגלים הרעים, וקונה עוד הרגלים אחרים טובים כגון שקובע הרגל של שמירת עינים בנפשו וכדו', אזי אחרי מאה ועשרים יהיה לו קל יותר לעבר לטרקלין ולהנות שם מזיו השכינה.

ה' יזכנו לחיות חיים ארפים על קדוש ה', לדבר מהקב"ה ומרב טובו וחסדו, וכך לקנות עוד חיי נצח בזה ובבא, שלא ישמע עוד שד ושבר בגבולנו, וה' ינחם את כל המשפחות השכולות וישלח רפואה לשלמה לכל החולים שיהיו כלם בריאים ונזפה לגאלה השלמה במהרה בימינו אמן.

או לחפש משה אחרת בעבודת הקדש, ובינתיים ישבתי בבית ולמדתי. יום אחד בני הקטן לא הרגיש טוב והוא נשאר אתי בבית, אחרי כשעתיים שהוא ישן הוא קם ואמר שהוא רוצה לשמע שירים חפשי משהו חנוכי עבורו ואז הבחנתי באלבום שירים של רבי אלתר זצ"ל, הדלקתי את השירים והנה אני שמע את המלים הבאות: 'מודה אני לפניך, תודה ה' שנתת לי, עוד יום לקיים מצוות, עוד יום לעשות חסד; עוד יום של שמש על פני, עוד יום ללמוד תורה, עוד יום של חיים, כל יום מה' הוא מתנה, רצייתי להגיד שוב תודה, את היום החדש הזה אני רוצה למלאות, עם הרבה תורה חסד ומצוות.'

המלים המיוחדות של רבי אלתר שנאמרו בחן ובגנון מיוחד חדרו לעמק מחשבותי ומעיני זלגו דמעות, לבי השבור ונפשי שהרגישה עזובה ומיתרת בטאו את רגשותיהם באותם דמעות, אבל יותר מכך הדמעות היו דמעות של הודאה הנובעות מקרבת ה' מיוחדת. המלים של ההודאה שהתנגנו ברקע הזכירו לי שבעצם אני חי בגן עדן, ה' נתן לי כל טוב, יש לי משפחה נפלאה, אני בריא ויש לי בית וה' נתן לי עוד יום מרב אהבתו אלי ובודאי שגם היום יש לי שליחות מיוחדת. וגם אם אין לי את התפקיד שאותו אני חפץ לעשות זה לא אומר שאני מיתה חלילה. אדרבה, זה מראה שה' חשב עלי ומקרב אותי מתוך הקשי.

ולא עוד אלא, שדוקא אם אשמח בזמן שלא הולך לי פשוטה זה מראה שאני עבד את ה' באמת ובתמים כעבד שעשה את רצון אדונו בלי מחשבה על עצמו. הן אמת שנועדה לי שליחות בעולם, אבל אני צריך ללכת אחרי ה' במסלול שהוא מוליך אותי ולא להתמרמר פאשר לא נעשה כרצוני, כי אם אני מתמרמר זה מראה שאני עבד את עצמי ואת כבודי, חלילה.

באותם רגעים הרגשתי הקלה גדולה ושמחה עצומה בלבי, החזרתי את השיר לאחורה ופשוט התחלתי לשיר יחד עם רבי אלתר ואף בקשתי מבני שיצטרף אתי לשירה: 'מודה אני כל יום אני אומה על עוד יום נפלא אני מודה; שהחזרת לי את נשמותי בחמלה - ה' אתה כל כך אוהב אותי...'

התבישתי על כך שהעבדה שלא מצאתי מקום ללמוד בו תפסה את מחשבותי תקופה כה ארפה, והסתובבתי עם חמיצות בלב במקום להודות ולשמח בכל הטוב. בסיעתא דשמיא אחרי כחודש הציעו לי ללמד בישיבה של חוזרים בתשובה, וכיום אני זוכה לעסק רבות בקרוב רחוקים ואני מאד שמח ומרצה מכה, ומדי פעם אני מספר לבחורים בעלי התשובה איך הגעתי ללמוד בישיבה ועל התובנות הנעלות שרכשתי בדרך לכה, תובנות של עבד ה' ושל קרבת ה' מתוך התבוננות בכל הטוב שה' הרעיף עלי, וכן שה' מוליך אותי במסלול מיוחד עבורי גם כשלא נראה שהכל הולך חלק.

עם סגירת הגליון התקבל במערכת מכתב נוסף מבעל המעשה וזה לשונו: זכיתי לעלות השבוע לנחום אבלים אצל משפחתו של רבי אלתר זצ"ל, ואחרי שספרתי את ספורי ואת ההפכת הטוב שיש לי כלפי אביהם, נענה תלמיד חכם אחד ואמר ששמע על בחורה שירדה קצת מדרך הישר, וכאשר שמעה את השיר הנפלא על ענין התשובה של רבי אלתר, כנסו בה הרהורי תשובה והיא עלתה שוב על דרך המלה. הוסיף התלמיד חכם ואמר שבמחן יש מקום מיוחד ששם אדם קולט את הנגינה, מקום שחודר לעמק המוח, וכידוע מגדולים וצדיקים חמרת הענין של מנגינות שאינן קדושות, ולהפך, את מעלת הנגינה הכשרה שבידי היכל הנגינה סמוך להיכל התשובה. יהיו הדברים לעלוי נשמתו הטהורה.

הוא לא ממשיך ואני אשמח שתבוא ללמוד. התרשמתי ממוך מאד לטובה ואני בטוח שלמרות שאין לה ותק תצליח מאד בעזרת ה'.

ואכן בתחלת השנה החדשה התחלתי ללמוד בכתה ז' עם כל המרץ והשקעתי את כל כוחותי בתלמידים, כאשר הייתי מוסר את השעורים הייתי ממש עם כל החיות, הסתובבתי בין השלחנות ושתפתי אתם בלמוד, הרגשתי ממש כמו גנן שעובר בין השתילים ומשקה אחד אחד במסירות וביחודיות.

המנהל שראה מקרוב את השקעתי הגדולה שמח מאד על הבחירה הנכונה שלו לבחור בי ללמוד בתלמוד תורה, כמוכן שקבלתי גם עידוד ומלים של הוקרה והערכה מהורים. היה אבא אחד שהתקשר אלי יום אחד ואמר שבזכותי חל שנוי מהותי אצל בנו שבשנים עברו בקשי השתמר בשעורים, ובזכותי הלמוד נהיה אצלו חיה והוא משתף את אביו במה שלמד בפתה. שמחתי מאד לשמע את הדברים והרגשתי שאני עשה את השליחות שלי כראוי.

עשרים שנה חלפו בינתיים ואותו דוד המנהל שיעץ לי על המורה - יצא לפנסיה - ובמקומו הגיע מנהל צעיר שהחליט לערוך שנויים בצורת המלמדים. וכו'. למרות שהיה לי ותק של עשרים שנה, ביום מן הימים לקראת סוף שנה הזמנתי לחדרו של המנהל שהודיע לי שבכונתו להכניס מלמד אחר במקומי.

כששאלתי מדיע, הוא השיב לי: "היום ההורים מבקשים שילמדו יותר בדרך של פלפול והוספות של מפרשים ואני יודע שאמה רוצה להשקיע בעקר בגפ"ת, וכעת יש הצעה ממלמד אחר שמענין לבוא ללמוד אצלנו ויחל לי להפסיד אותו". נסיתי להסביר לו שדעתי שכאשר יש ילדים שעוד לא יודעים פראוי ללמוד את הגפ"ת, ראוי להשקיע בכה. כדי שיהיו מוכנים יותר להמשך דרכם בלמוד, אולם דברי נפלו על אזנים אטומות והבנתי שעלי לחפש מקום אחר ללמוד בו.

מיד כשיצאתי מחדרו של המלמד הרגשתי שעושים לי עול - שהרי נתתי את כל כוחותי והשקעתי רבות ומדיע לא מאפשרים לי להמשיך ללמוד - כשהגעתי לביתי וספרתי לרעייתי שפטרתי מלהיות מלמד, היא השתתפה בצערי ובד בבד חזקה אותי ואמרה: "אתה מלמד כל כך טוב ובודאי ה' יזמין לך מקום אחר שיחפצו בך כמלמד."

התפללתי לבוא עולם שיזמן לי מקום טוב בכדי להשקיע את הכשרונות שהוא יתברך חנן אותי - בזכוי הרבים - רשמתי את קורות חיי ושלחתי לכמה תלמידי תורה שחפשו מלמד, חשבותי שתוף כמה ימים כבר אהיה מסדר עם מקום עבודה חדש אולם ההצעות שהגיעו היו ממקומות רחוקים מאד או מפתות שלא הייתי מענין ללמוד בהם, וכך מצאתי את עצמי כמה ימים לפני תחלת שנת הלמודים בלי מקום ללמוד בו. בחסדי ה' ידידי הציע לי לשמש כמשיב בישיבה קטנה שנמצאת בשכונתי, אמנם העדפתי להיות מלמד אך בלית בררה שמחתי שלכל הפחות יהיה לי מקום ללמוד בו. אחרי שנתים ששמשתי כמשיב, הישיבה נקלעה לקשיים ונסגרה. שוב מצאתי את עצמי ללא מקום ללמוד בו.

באותה תקופה הזדחלה למחשבותי הרגשה שאני פשוט מיתה אחרי שנים רבות שהייתי נמרץ ועמוס מאד מצאתי את עצמי מחפש היכן ללמוד או ללמוד. אני לא מאחל לאף אחד את ההרגשה הנוראה שחוויתי אבל במדת מה התקיים מאמר חז"ל: 'או חברתא או מיתותא'. כמוכן שהמשכתי ללמוד ולהתפלל ולגדל את משפחתי לתפארת, אולם ההרגשה החמוצה שהיתה בלבי - הרגשה שאני מבזבז מצד אחד, ושאין מי שחפץ בי מאידך - לותה אותי כל הזמן.

באותה תקופה היתה לי התלבטות מה לעשות אם להיות אברך כולל

אֵלֶּזְנוֹת

הס"ד, ג' אלול רכ"ז

לְשִׁמְנוֹ שֶׁבֶת

פֶּרֶשֶׁת אֶשְׁכָּפִי

הרבי יעץ לו ללכת לרופא מסים. כאשר בא לרופא, ראה לפי מראה הבית כי הוא רופא בעל רמה נמוכה, והתחיל לפקפק ביותר בעצת הרבי, באמרו לעצמו, כבר הלכתי לגדולי הפרופסורים והשתמשתי בתרופות היקרות ביותר ולא הועילו, ואיך יעזר לי הרופא הזה. הלך אפוא לחברו וסח לפניו את מצוקתו, כנראה שגם הרבי מיאש ממני, אחרת לא היה שולח אותי לרופא עלוב שכזה. החסיד עודדו ואמר לו לעשות מה שהרופא יצוה עליו, כי על כן איננו אלא רק שליח. הוא שמע לעצת ידידו. נטל את הרפואות שאותו רופא נתן לו, ותוך זמן קצר אכן התחיל לחוש שפור במצבו עד שהבריא.

'מכאן' - הינו מבית הצדיק 'נתנה רשות לרופא לרפאות'

לא היה קץ להשתוממותו ולפליאתו של יהודי זה עד שבא לפני חברו ובקש ממנו שילך עמו עוד פעם לרבי, וכך עשו. הלכו וספרו לו הכל האיש אָזר עז ושאל לרבי: כיצד יתכן שהרופאים הגדולים לא הועילו, והרופא הקטן הזה כן רפא. השיב הרבי כתוב (שמות כא יט): 'רק שבתו יתן ורפא ירפא', ודרשו במסכת בבא קמא (פה): דתניא, דבי רבי ישמעאל אומר: ורפא ירפא - מכאן שנתן רשות לרופא לרפאות. הרבי ברכו ונפרד ממנו לשלום. הוא והחסיד יצאו יחד ולא הבינו את תשובתו של הרבי. לכן נכנסו לבנו הרה"ק רבי דב בער זיע"א וספרו לו כל הענין, וישאלוהו לפשר התשובה. והוא השיב: פונתו היתה כי 'מכאן' הינו מבית הצדיק 'נתנה רשות לרופא לרפאות', ואין זה משנה אם הרופא הוא גדול או קטן כי הקב"ה הוא רופא חולים.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הַרְפוּאָה הַיָּא מִכַּח הַצְּדִיק

המוני חסידים הלכו לאורו של הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זיע"א והתבשרו מגדל חכמתו וקדשתו. ההערצה לרבי ישראל הלכה וגברה מיום ליום ואֵלֶּפִים ורַבְבוֹת התדפקו על פתחו. יהודים באו בבעיות הפרט ועסקנים ומנהיגים באו אליו בבעיות הכלל, ובכל דבר השיב ויעץ כוון והדריך. אי שיעור לספורים המרבים שרוחו במרוצת השנים על היותו איש קדוש ואיש מופת. אנשים שפנו אליו עם בעיות מסובכות מדכאים ומיאשים יצאו ממנו שמחים וטובי לב כי הם נושעו.

שמעתי איש מפי איש מפי אותו איש שהיה בעת המעשה בוניה:

היה בוניה איש אחד חסיד טשורטקוב שהיה לו מכר אחד שהיה רחוק מחסידות ובדחק היה שומר מצות. וכאשר הגיע לימי הזקנה נתקף במחלה. הוא היה איש אמיד ולכן לא חסך בהוצאות על רופאים ורפואות. הוא הגיע לממחים הגדולים ביותר שנתנו לו תרופות שונות, אף הכל היה ללא הועיל, עד שהוא והם נתיאשו מלרפאו. מאז נשתנו פניו מרב דאגתו על בריאותו והמשך חייו. וכאשר פגש את רעו החסיד סח לפניו את כל דאגתו, וכי הוא מיאש. השיב לו חברו החסיד: הלא נמצא פה עמנו בוניה איש מופת, הרבי מטשורטקוב, שהרבה אנשים מוצאים אצלו עזרה בצרה, לך אליו כי הוא חכם אמתית שאפשר לסמוך עליו. האיש החולה שאמונתו היתה קלושה מאד הסס מתחלה אף בהיותו מיאש לא התחשב בהסוסיו, רק בקש מחברו כי יתלח אליו וילכו ביחד לרבי. האיש החולה הסיח את כל אשר עם לבו. תאר את כל פרטי הענין.

טַרַח וְכֶסֶף בְּשִׁבִיל מְצוֹת

הרבנית של הרה"ק רבי יהודה לייב אשלג זיע"א, בעל הסלם, ספרה מימי מגוריהם בנורשה: שנה אחת לפני חג הסוכות היה מחסור באתרוגים. אתרוג בנורשה עלה הון תועפות וביטנו ריקם. אמר הרה"ק בעל הסלם: לכי ומכרי את התכשיטים שלך ונקנה אתרוג בדמיהם. כיון שראה כי עשיתי כמצותו, ורחו פניו כאור החמה מרב גיל וחדוה והרעיף על ראשי ברכות עד בלי די. ביום הראשון של החג כשנודע ברבים שיש אתנו אתרוג, נהרו יהודי ונורשה בהמון לזכות במצוה. אֵלֶּפִים צבאו על פתח מעוננו לברך על נטילת לולב, ויש מהם ששגרו אחר כך בימי חל המועד דורונות לביטנו מתוך הכרת טובה וכדי להיות שתפים במצוה. כך חזרו אלי התכשיטים שמכרתי במלואם (מרבצי תורה מעולם החסידות' ח"ז עמוד רכח).

דְּבַר מְצוּוֹה וְקִדְשָׁה צְרִיךְ לָהֶם טַרַח גְּדוֹל וְדַמִּים יְקָרִים

על הפסוק (שמות כא ב): 'כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא לחפשי חנם', מביא רבנו האור החיים הקדוש זיע"א בדרך רמז ש'חנם' הינו כחות הטמאה, שהם בבחינה זו, כי דברי טמאה באים בחנם, ואלו על מצות ומעשים טובים יש לשלם, ואלו דבריו: ואמרו תבת 'חנם', לרמז על יד מי תהיה היצאה, על ידי 'חנם', שהוא ס"מ וחילותיו שהם נרמזים בתבת 'חנם', כאמרם בספר הזהר הקדוש (ח"ב קכח). כי במלי דמגנא הוא זיניהו דההיא סטרא, ולזה לא שלטי בדבר מצוה שעושה האדם בדמים יקרים, וכן תמצא שכל דבר טמאה בא בחנם מה שאין כן דבר מצוה וקדשה צריך להם טרח גדול ודמים יקרים.

חידון אֵלֶּזְנוֹת - נושא פרסים - באלו שני ענינים מזכרת בפרשה זו אש?

פתרון החידה - פרשת חיי שרה:

ש. מיהם האב ובנו שמיתתם מוזכר בפרשה?
ת. מיתתו של אברהם אבינו (בראשית כה, ח). ובנו ישמעאל (בראשית כה, יז).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת חיי שרה:
ה' חיים ברטמן מירושלים.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכנסו להגרלה א"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פרשת משפטים

א' אדר א' תשפ"ד
שנה ו' | גליון מס' 216

בפיקוח רבנים ומחנכים שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו יבני בינה
טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו יבני בינה בטל' הגיל, שלוחה 9, וכן בעמדות ידירים פלוס

בינו נא זאת

"היה ברור לו שלמרות השרשרת הכבדה והחזקה הרי החיה הזאת יכולה לעקר עץ שלם מהשרש ללא קשי"

את המקום. גדרות הצבא, והנה בעוד יומים יחל הקרקס, שמערה, שמעודו אהב חיות, החליט שהוא חייב לבקר בקרקס. מחיר הפרטים היה סביר והוא רכש אחד מבטווח יום.

שמערה עקב ברח התעניינות אחר פעילי החיות, ומפל החיות הוא אהב במיוחד את הפיל. במשך ההופעה הציג היצור הענקי הזה את כשרונו. הוא נטל בחדק **בול עץ גדול** והעמידו בזקיפה. הרים את רגלו כשהמאלף התאגיד בקטש. וכמובן לא שחך להתזו מים ששאל בחדקו. בהפסקה שבין ההופעות היה הפיל קשור בשרשרת ליתד שהיתה נטושה באדמה. היתד לא היתה אלא חתיכת עץ לא גדולה, שרק כמה סנטימטרים ממנה היו תקועים באדמה. כאן שמערה התפלא. היה ברור לו שלמרות השרשרת הכבדה והחזקה הרי החיה הזאת יכולה לעקר עץ שלם מהשרש ללא קשי, ואם פן יכולה היא בקלילות רבה למשוך את היתד הקטנה מהאדמה ולברוח. התעלומה היתה ברורה וגייליה לעין: מה מחזיק אותו שם? הוא שאל זאת את הסובבים, שענו לו שהפיל לא בורח מפני שהוא פיל מאלף. הוא שאל את השאלה המתבקשת: אם הוא פיל מאלף אז למה בכלל צריך לקשר אותו?

עם סיום מעשי הקנדה של החיות בקרקס, פנה הקהל הרב לשוב לביתו. אך שמערה, מטרד משאלתו, הסתובב וחפש את המאלף של הפיל. הוא חייב לשתט בפניו את שאלתו. המאלף חזר ואמר: "אגלה לך סוד. הפיל לא בורח כי הוא קשור ליתד דומה מאז שהיה צעיר מאוד! הפיל הקטן, רגע אחרי שנולד, קשורתי אותו ליתד. ומה אתה חושב, נדאי שאז הפילון דחף, משוה, הדיע ועשה הכל כדי להשתחרר, אבל לשוא. היתד היתה חזקה ממנו. מתש מהמאמצים, נרדם הפילון, כדי לקום למחרת היום לנסות להשתחרר, כך גם ביום שאחריו ובה שאתריו. עד שהגיע היום. **יום אים ונורא בחייו של הפילון**, שבו **התיאש** והפסיק לנסות. מאז הוא ידע, הוא היה בטוח שנגד היתד הוא אין לו כל סכוי להצליח. הוא הכניס את עצמו במצור שקלל לא היה קלם בהמשך חייו. הוא הפך את היתד הוא לאדונו והוא לעבד.

אתה מבין מה קרה פה? החזיר מגיד השעור את יענקי חנה לישביה, למציאות. הפיל החזק והגדול הזה שנמצא בקרקס לא בורח, כי הוא **מאמין שהוא לא יכול!** בטוח שהוא לא יכול! כי פעם פעם פשה קטן, לא היה יכול. הוא אף פעם לא נסה לבחון את כוחו **מחדש**.

לצערנו, המשיך מגיד השעור, יש גם צעירים וגם מבגרים שעושים את הטעות הזו. זוכרים הם את הקשי שהיה להם בכתה ד', ואז באמת לא הצליחו, ומאז, הם נטועים שם עמק בתוכי פתה ד'. מעולם לא השתחררו משם, מהמצרים והגבולות שהציבו לעצמם. סבורים הם שעם השנים הם עדין לא מסגלים, זהו, הגיע הזמן ליציאת מצרים, לצאת מבית עבדים.

הכוחות שלק פעת הם עצומים; הפשרונות שלק נפלאים, **תשתחרר** מכל מה שידעת על אי הצלחתך בעבר. אל תהיה עבד עברי ולא עבד נרצע. תנסה ותראה שתצליח למוסס את הפבלים הדמיוניים שפבלו אותך, ותעלה מעלה מעלה. וכאשר תוך ימים ספורים יוסי החברותא התפלא מעצמת השנוי שראה בעיניך, ושאלו הסוד. "לא אוכל להאירי", אומר לו, "אבל בקצור - זה פילפול שלם..."

כל ציץ, צנתוק, רטט קל, יקפיץ אותם להענות למכשיר, בכל זמן ועת. הרי אלו קנו אדון לעצמם. יש פאלו שנתן אוילי להגדיר אותם קעבד נרצע. תוכל לראות אותם עם רצועות תחובות באזניהם תמיד. וכיום עם איזה חפץ אחר שתחבו לאזנם לקלט הכל. און זו ששומעה...

יש עוד הרבה סוגי עבדים לכל מיני דברים, אך ברצוני להתמקד על עבדים שהם במצרים, ואין פנתי לארץ מצרים, אלא למצרים וגבולות שהציבו לעצמם. חסמו את צמיחתם. הם פבלו את עצמם באזורים, פן, הם עוללו זאת לעצמם.

יכאן ברצוני לספר לך ספור: נהוג היה בעבר לקום 'קרקס נודד'.

מה זה 'קרקס'?

"אה, אשךר'ק שאתה לא יודע. אכן, כל דבר אחר מלבד מה שלומדים ביישיבה אתה לא אמור לדעת. ובכל זאת לצורך הענין הנוגע אלינו - אספר לך. קרקס הוא מקום בו מצגות חיות מאלפות פבלובים, הצבור ומזמן לחזות בפעלולים למיניהם של החיות המאלפות. המאלף מוציא כל תיה, לפי סדר מסים, אל רחבה גדולה מקפת גדר, עבור הצופים מייעדים שורות של מושבים, משם יכולים הם להתבונן ולראות מקרוב אחר החיה המאלפת. זה יכול להיות סוס שיורו לו להדקף על שתי רגליו האחוריות. או שיתנו לו לפתור שאלה בחשבון. על הרצפה גיחו משטח עם ספרות, וכאשר ישאל כמה זה 3 ועוד 5 הוא יעמד על הספרה 8, וכאשר ישאלוהו כמה זה 10 פחות 4 הוא יעבר לספרה 6. "מענין."

איה הוא יודע.

יש גם פלבי ים, שיפקצו דרך חשוק, יביאו פדר ששך ונפל במים. ועוד כמה ובהנה.

וכמובן יש שם תופים מאלפים היודעים לחזר על מלים מסוימות. אבל כמו תכי אם תגיד להם 'בקר טוב' ישיבו 'בקר טוב' גם כאשר עקשו זה לילה. כי אלופ זה הרגל, בלי מחשבה כלל. כפי שח"ל הגדירו זאת 'מלמדה', עשית דברים מתוך הרגל ללא שימת לב והתבוננות בפעשה. המעשה שלנו ארע באמת הערים בארגונינו. מודעות נתלו ברחבי העיר על הקרקס הנווד שאמור להגיע. ברחבה גדולה בקצה העיר החלו בפעילות קדחתנית להקשיר

אני לא יודע מה רוצים ממני. אני פשוט לא מסגל; "מדוע אתה סבור כך?"

זו המציאות! אני לא מכשר. והרבה אמרו לי את זה. עוד בקייתי בכתה ד' אמרו לי הרבה שהוא רואה שקשה לי ללמוד גמרא.

יוסי, כחברותא טובה לא ותר, וטען בפניו: "אבל כבר עברו שנים טובות מאז. פעת אתה כבר בשעור א' ביישיבה קטנה, אין ספק שאתה אמור לדעת להבין מה שמלמדים בשעור. גם הפשרון שלק, הוא בהחלט נפלא".

"אבל תוספות" טען פנגדו יענקי, "מעולם לא הצלחתי להכין לבד!"

יוסי ידע שהוא לא יצליח לשכנע את חברו, זו לא הפעם הראשונה שהושא עלה על הפרק. לדעתו, המגיד שעור הוא זה שנדאי ויכל להשפיע עליו, אבל הוא לא רוצה לגשת אליו ולשאל בעצתו. התפנית ארעה מהר ממה שצפה. היה זה מספר ימים לאחר המבחן בכתה על מה שלמדו שבוע שעבר. המגיד שעור קרא ליענקי ואמר לו שכבר זה זמן רב שרצה לשוחח עמו, והנה הגיעה ההזדמנות. "מה פשר הציין הנמוך?" הוא שאל בהצביעו על המספר שהופיע בתחתית העמוד - 47% "מפתור ככשר כמוה הייתי מצפה ליותר!"

"אבל אני לא מכשר. מעולם לא הייתי מכשר" הגן יענקי על עצמו בלהט.

"כנראה שאתה לא מכיר את עצמך. אין פאן מקום לעונה, הקדוש ברך הוא חנן אותך בכשרונות, ואל לך להתעלם מהם."

"אמר נא לי" ברר מגיד השעור, "את השעור, האם אתה מבין? אתה אומר שלא, ומה קורה בסדר הכנה? אתה מצליח להכין? אתה מבין את מה שאתה לומד?"

"הרב, אני לא מצליח כל כך. ב'סדר' אני לא יכול לשבת ברץ עם שעתים וחצי, ואם רוצה, ואני לא יכול להכין תוספות לבד."

"למה אתה אומר כך? ברור לי שאתה יכול לשבת ברץ עם שעות וחצי, ואם תנסה לאט לאט להכין תוספות, אין לי ספק שתצליח."

"אבל אף פעם לא הצלחתי! מאז שאני זוכר אותי בכתה ד' לא הייתי יכול".

המגיד שעור חפן את קונו בידו, הרהר מעט. המהם משוה ומתחת לזקן. עניו אורו לפתע ופנה ליענקי: "תגיד לי, האם במינו יש עבדים?"

יענקי לא הבין מה הקשר לנושא שעליו דברו עד עתה. אך, בלבבו הוא שמח מהתפנית, העקר להעבי נואם. "מה, דיני העבדים הפתובים בפשרה? עבד עברי, עבד נרצע, אני חושב שלא נוהג כיום".

"לא. אני לא שואל על דיני העבדים, אלא על מציאות של עבד, עבדות" הבהיר המגיד שעור את פנתו. יענקי שתק.

"ובכן, לצערנו, פתח המגיד שעור ואמר: "יש בהחלט עבדים. בני אדם רבים הם עבדים, רבים יתכן שקלל אינם מודעים לכך שהם עבדים ומשעבדים. למשל, יש בני אדם ששעבדו עצמם לאפנה, הם חייבים להתאים לעצמם כל פגד, אביור, משקפים, תורה וכל פיוצא בזה לאפנה המתחדשת. הם כל כך השתעבדו לזה, שקשה להם להתנתק מזה. יש אחרים שגעשו עבדים למכשיר הפלאון.

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: אמת

פרשת משפטים

מבית שבת טיש

משבת

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

מדת האמת היא אחת היסודות לקיים העולם, והיא אחד משלשת הדברים שעליהם קיים העולם, האמת והדין והשלום. חותמו של הקב"ה אמת ועמה ברא את העולם, וכאשר האדם משקר הוא מועזע את יסודות העולם כפי שנאמר בזהר הקדוש. בספר "מנוחת המאור" מצא רמז למדת האמת ביסוד הבריאה, בפסוק הראשון בתורה "בראשית ברא אלקים" - סופי תבות אמת, וכן "ברא אלקים לעשות", ללמדך שכל מה שנברא בששת ימי בראשית עומד על האמת. השקר אסור מן התורה שנאמר "מדבר שקר תרחק", וחלק מהראשונים מנו אותה במנין תרי"ג המצוות. המשקר הוא אחד מארבע הפתות שאינו זוכה לקבל פני שכינה, והוא נחשב פעובד עבודה זרה והקב"ה שונאו. מי שהוא רגיל בשקר חלילה, הריהו רע לשמים ורע לבריות, רע בעולם הזה ורע בעולם הבא, מפני שאדם שרגיל לשקר אין אנשים מאמינים לו ומתרחקים ממנו. הרבי ר' אלימלך מליני'נסק אמר על השקר שהיא ראש לכל המדות הרעות, ובעקבותיה יורד האדם ממעלותיו ומתרחק מה', מפני שאינו יכול לחזור בתשובה לעולם, שגם את תשובתו יעשה בשקר וירמק את עצמו ואת העולם כולו. ולעומת זאת, מי שהוא דובר אמת לא נכשל לעולם, ושכרו בעולם הזה ובעולם הבא, אהוב על המקום ועל הבריות, ועליו נאמר "ותגור אומר ויקם לה", שהקב"ה עושה את רצונו בגלל האמת שבו.

מקור האסור לשקר הוא בפרשתנו, פרשת משפטים, שנאמר: "מדבר שקר תרחק". לא נאמר פאן: 'אל תשקרו' או 'מדבר שקר השמר', אלא נאמר "מדבר שקר תרחק"! ויש פאן הדגשה לאדם שלא רק הוצאת השקר מן הפה אסורה, אלא יש להתרחק ולהתגבר באפן מחלט מפל דבר שריח של שקר נודף ממנו, כפי שמפרש הספורנו: "מדבר שקר תרחק" - מפל דבר שיכול לסבב שקר, דהיינו מפל דבר שיכול האדם להגיע בסוף לשקר, צריך האדם להתרחק ולברח. אף בית שמאי למדו מלשון זו של התרחקות משקר, שיש לאדם להתרחק אפלו משקר קטן שנראה בעיני הבריות כגזמה וכספור דברים בעלמא, ולא רק משקרים גדולים וברורים שחסר האמת שלו נראה בגלוי. בספר החנוכה, בו מבארות כל תרי"ג המצוות וטעמיהן, הוא מבאר את לשון ההתרחקות משקר שהתורה מצוה, וכותב שהשקר היא מדה מאוסה והתורה מזוהרה את האדם להתרחק מפל נדנד של שקר, וגם מדבר שאינו יודע עליו בברור שהוא שקר, אלא שהדבר לא נראה כאמת לאמתה, צריך להתרחק ממנו כמטחוי קשת, וכמו שאמרנו תו"ל במסכת חלין "הרחק מן הפעור ומן הדומה לו".

דברים חוצבי להבות אש כותב השל"ה הקדוש על מדת האמת, והוא מניע ל כל אדם שמחנה את בניו ורוצה לראותם הולכים בדרך הישרה גם כאשר אינם נמצאים תחת ידו ופקוחו, כשאננם ברשותו וכבר גדלו והיו לאנשים, להחזיר בהם את מדת האמת, להפוך מופה שנאמר "ואמת לא ידברו לפרו לשונם דבר שקר". להשריש בלב הילדים את חמור השקר אפלו בשיחה בטלה, להראות להם את השקר הגדול שיש לאדם השומר את פיו לדבר רק אמת ושכרו גדול גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, ויזהיר אותם שלא לשקר בשום אפן בכל מצב שהוא. וכאשר תחזיר המדה ותקבע בלב של הנו, אזי יקום מצות אביו מפני שתמיד תהיה מוראו של הקב"ה על הנו בכל מעשיו, שאם יעשה דבר מה שלא פראוי ויתבע לדיו, לא יוכל להכחיש את מה שעשה, ועל ידי כך מרגיל האדם את ילדיו להיות סור מרע ועשה טוב.

ומספר השל"ה הקדוש, שלאחר שאזהר לעלות לארץ הקדש והשתקע בירושלים עיר הקדש, הפיר את אחד מחכמי הספרדים שבירושלים, שהיה איש שכלו אמת והיה רחוק מהשקר כרחק מזרח מפערב, והוא מעיד עליו שגם אם היו נותנים לו כל הון העולם, לא היה מסגל להוציא מפיו דבר שאינו אמת לאמתה. עמד השל"ה הקדוש משתומם אל מול המדה הנפלאה שהאיש סגל לעצמו, ופעם אחת שאלו: "אמר לי נא, כיצד חדרה ונחקקה בעצמותיה מדה טובה זו של האמת, עד שאינו מסגל לשנות מדבורה אפלו במעט?" השיב לו החכם הספרדי ואמר: "דע לה, שכל זאת בא אלי בגלל החנוכה היסודי שקבלתי מאבי. ילדים קטנים היינו, וכדרכם של ילדים היינו רבים לפעמים זה עם זה, וכאשר אבינו היה חוזר הביתה ושומע שהיתה מריבה בינינו, היה אומר, 'ילדים! מי שיודה על מה שעשה ויאמר את האמת, אזי אפחל לו, בתנאי שיקבל על עצמו מהיום והלאה שלא לשוב ולעשות כן. אולם מי שיכחיש וישקר, יענש בכפל כפלים!' ואבינו היה מקיים את דבריו במלואם. למי מאתנו שהיה מודה על האמת, לא רק שהיה מוחל אלא אף היה מעניק מטבעות ומתנות כדי לעודדו על אפן לבו להודות על האמת, ואת מי ששקר היה מעניש בחמרה". נהנה השל"ה הקדוש מהנהגתו של אותו אב והוא מסים וכותב: "קיים אדם זה את הפסוק במשלי 'אמת קנה ואל תמכור', והיה קונה ומקנה את מדת האמת בכסף מלא, על ידי נתינת כסף לבניו, ובכך הצליח להחזיר בהם את מדת האמת, עד שהיא הפכה להיות אצלם כטבע נצחי, וכך צריך כל אדם לנהג עם בניו ותלמידיו".

"מדבר שקר תרחק"

עלידי דבור שקר, יכול אתה להתרחק,

חס ושלום, מה יתברך!

(הרבי ר' זושא מאניפולי)

נמשל

למה הדבר דומה

לממלא מקומו. בין העומדים הנה גם נער קטן אחד, שלא תאר ולא הדר לו, ובדו עציץ קטן. בעציץ לא צמח שום פרח ושום גבעול, רק מעט אדמה היתה בו ובמרכזה גרעין קטן שלא נבט. עמד הנער כשהוא נבוך ועצוב, מביט בעיניים פלות בעומדים סביבו ומשתאה אל מול הצמחים המפארים שגדלו בעציצים שבדיהם. העומדים סביבו, שראו את העציץ הריק שבדו, הביטו בו ברחמים ובחמלה ונדו לו בלבם על טפשותו לעמוד בפני הפולה עם עציץ ריק שלא גדל בו מאום.

והנה השלך הס והפולה הופיע בהדר גאווה ברחבה המלכותית. ללא אמר ודברי, החל הפולה לטיל בין שורות העומדים, כשהוא בוחן במהירות את העציצים שבדי העומדים ולא מגיב מאומה. לפתע, נעצר הפולה בבת אחת בעודו שולח מבט ארוך ובוחן באחד העומדים ובעציץ שבדו. "גש אל", הורה לו הפולה, ועיני הכל הפנו אל הנער. הנה זה אותו נער קטן, שבדו הנה עציץ ריק. פניו של הנער חורו ודמעות החלו לזלג מעיניו. "אל תירא", הרגיעו הפולה ושאל: "אמר לי, בני, מדוע לא הפרחת את הגרעין שננתתי לך ומדוע לא צמח לך מאומה?" "איני יודע!" אמר הנער בקול בוכים, "אבל האמן לי אדוני הפולה, שהשקעתי את כל כחי ועמלי כדי שהגרעין ינבט, התמסרתי אליו בכל כחי, ואולם לשוא היה כל עמלי והגרעין נותר כמו שהוא".

חיה גדול עלה על פניו של הפולה, והוא מהר לחבק את הנער הקטן שלפניו. "אתה תהיה בני!" קרא הפולה בגיל, "אתה תהיה יורש העצור של הממלכה כלה". תדהמה נפלה על כלם, והפולה המשיך: "דעו לכם, שכל הגרעים שחלקתי, כלם היו זרעים מבשלים שבדוע לא יכולים להצמיח דבר. אלא שכלכם בקשתם להרשים אותי עם צמחים יפים, וכשראיכם שהצמח לא נובט, הלכתם והחלפתם אותו עם גרעין אמתי של צמחים שונים, וכן הצלחתם להצמיח פרחים יפים. היחיד מכלכם ששמר על האמת, הנה נער זה שהאמת חדרה בו במלואה. הוא לא החליף את הגרעין ונסה לעשות את כל יכלתו כדי להצמיח אותו, וכאשר ראה שהדבר לא עלה בדו, לא הסס לבוא ולספר לי את כל האמת. אדם כזה אני מחפש, איש ישר שהאמת נר לרגליו, והוא יוכל להנהיג בחסדי שמים את הממלכה ברמה ועל פיו ישק כל עמי".

הנמשל

אמת מארץ תצמח. כל יהודי הוא בן מלה, וכאשר הוא הולך בדרכי האמת ומתרחק מן השקר, הקב"ה אוהבו ומצליח דרכו.

מעשה במלה גדול, רם ונשא, שמלה על מדינתו שנים ארפות והנהיג אותה ברמה. טוב לב היה המלה, חכם ונבון, וכל בני מדינתו אהבוהו מאד. כסף וזהב היו לו לרב, צבא גדול ואדיר עמד לרשותו ששמר על גבולות מדינתו, ושמו נשא לתהלה בעולם כולו, אלא שדבר אחד העיב על המלה והשבית ממנו את שמחת לבו. חשוף בנים היה המלה, והוא לא זכה לראות את המשך שושלת המלוכה שלו שנמשכה במשך דורות רבים. השנים עברו ביער, המלה הלך והזקין ולא ידע את יום מותו. יום אחד, ישב המלה ושקע במחשבות נוגות. "מה יהיה אחרי מותי?" חשב בכאב, "מי יירש את כסאי? מי יוכל להנהיג את מדינתי בישר ובאמת, בלי משוא פנים ובלי מטרות אישיות?" פה חשב המלה זמן רב, עד שלבסוף גמלה ההחלטה בלבו. עד מהרה יצא הפרוז והכריז בכל רחבי המדינה, פי המלה האהוב מזמין אליו את כל צעירי המדינה, לבוא לפניו על מנת שייכל לבחר אחד מהם ולמנותו ליורש העצר של המלה, ואחר מותו יתעטר בכתר המלוכה ויחפו למלכה של המדינה כלה. התרגשות אחזה בקרב כל הצעירים שברחבי המדינה הגדולה, וכלם החלו לנהר במהירות אל עיר הבירה.

תוך ימים ספורים היתה הרחבה הגדולה שבסמוך לארמון המלה, מלאה עד אפס מקום, וכלם המתונו לראות את המלה האהוב שיצא לקראתם ומסביר להם כיצד יבחר מתוכם את האחד והמיוחד. לפתע נראתה דמותו של המלה במרפסת והס השלך ברחבה. "שמעו נא, בני האהובים", נשמע קולו של המלה, וכלם הטו און שלא לאבד אף מלה מדבריו, "רוצה אני להטיל עליכם משימה חשובה. עבדי הכינו פאן שקים מלאים בזרעים קטנים של צמחים שונים, וכל אחד מהם יטל גרעין אחד, ישל אותו באדמה וינסה לגדל ממנו צמח מהדר. בעוד שלשה ימים נתפס פאן כלם שוב פאשר הצמחים שגדלו בידיכם, ואני אבחר באחד מהם לרשת את כסאי". מיד עם סיום דברי המלה, עברו בין שורות המתנינים אנשים חסונים ובידיהם שקי זרעים, וכל אחד מהעומדים קבל לידו גרעין אחד וחזר בשמחה ובמרץ לביתו.

והנה הגיע היום המיוחד. הרחבה התמלאה שוב במהירות, כלם עמדו לבושים בבגדי חג ונרגשים ביותר, כשכל אחד מהם אווזו בדו עציץ קטן ובו פרחים יפהפיים ומשובביעין. רבים מהעומדים הביטו פאין רואים לעבר העציצים שבדי העומדים הסמוכים, כדי להשוות בין הצמחים ולראות מי הצליח להצמיח פרחים יפים יותר, וכלם נסו לנחש מי הצליח להצמיח את הפרח היפה ביותר ובו יבחר המלה ללא ספק

מדבר

הלכות והליכות

- גם ספק שקר אסור, או שמספר דבר שאפשר לפרשו בשני אפנים ודבריו מובנים כדברי שקר, גם זה אסור. וכן לא יספר דבר רק בחלקו, אם הענין משתנה לצד אחד והשומעים מטעים על-ידו. שקר שנועד על-מנת לשמח אחרים או בשביל לרמות מישהו לשעה, אינו ראוי ואין עושים בו, ואסור גם לשקר בפאשר בדעתו לתקן את דבריו אחר-כך ולגלות את האמת. (החפץ חיים)
- מתר להגזים בדברים כדי לשבר את האזן, כמו שרגילים בני-אדם לומר, וכן מצאנו בדברי תורה וחו"ל, אולם אם מטעה הוא בכך את חברו, הרי זה שקר ואסור. (אורח מישרים)
- בנוסף לאסור של אמירת דבר שקר, יש אסור של שמיעת דברי שקר מאחרים, ולכן נאמר בתורה "מדבר שקר תרחק" שצריך להתרחק מכל דבר שקר, באמירה ושמיעה, ונאמר "לא תשא שמע שוא" ותרגם אונקלוס "לא תקבל שמועת שקר", וזה בשמיעת דברי לשון הרע על אחרים, ובשקרים בעלמא יש אסור דרבנן. (ספר החנוך)
- אסור שקר הוא גם בכתיבה, ונחלקו הפוסקים אם האסור חל בשעת הכתיבה או רק בפאשר מראה את הדברים לאחרים. (פני יהושע)
- מתר לשנות את הדברים לצרף מצוה, כפי שמספרים חז"ל שפעם גזרה מלכות הרשעה שלא יביאו בני ישראל עצים למערכה ולא יביאו בכורים לבית המקדש, והלכו פשרים שבאותו הדור ויראי חטא עם עצים וסלי פרות ואמרו לשומרי הדרכים שהולכים הם לעשות עגולי דבלה, וכך הצליחו להגיע לירושלים. (מסכת תענית)
- וכן מספר על רבה בר-פר חנה, ששנה את דבריו בשעה שהיה נוסע בשירה במדבר, ואמר ששכח יונה מאהב בשעת חנייתם, כדי שיוכל לחזור למקומו כדי לברך ברפת המזון, ומן השמים זמנו לו יונה של זנה. (מסכת ברכות)
- מתר לשנות הדברים לקיים מצות כבוד אב ואם. אולם אסור לשקר אם האב צוה עליו, שכן דברי הרב ודברי התלמיד, דברי הרב ושומעים. (מהרש"א ביבמות)
- מתר לשקר כדי להנצל מדבר אסור, כגון אדם שפוצעים לו לאכל דבר שאינו בטוח שהוא פשר, יכול לומר שהוא שרוי בתענית או שהדבר אסור לו בגלל בריאות גופו, גם אין הדברים אמת. (כף החיים)
- מצוה מן התורה להתרחק מהשקר, שנאמר "מדבר שקר תרחק", והיא אזהרה על הדינים והעדים שלא יטו את הדין לדבר שקר, ואף תערבת שקר במקצת אסרה תורה כמו עצם השקר. (אמת לאמיתה)
- לדעת חלק מן הראשונים, מצות ההתרחקות מן השקר, היא אחת מתרי"ג המצוות. אולם הרמב"ם והרמב"ן ובעל ספר החנוך לא מנו מצוה זו כמנון המצוות, מפני שפסוק זה נאמר רק בדינים. אולם השל"ה הקדוש כתב, שדעת רב הפוסקים שאף בדברים בעלמא יש אסור של "מדבר שקר תרחק", ועל בית-דין מוטלת האזהרה ביותר. (שם)
- המספר על חברו שקר, עובר על מצות עשה מן התורה, וגם לדעת הראשונים שהאסור נאמר לבית-דין, מסכם הוא שאסור מן התורה לשקר, ויש בזה אסור משום "דבר שקרים לא יכון לנגד עיני". (החפץ חיים)
- וגם לפי הדעות בפוסקים שמוחי לבית-דין אינו אסור מן התורה, ודאי צריך האדם להתרחק מזה כשאר המדות הרעות. (רבי יוחם פערלא)
- מי שדבר שקר לשעתו, נותר הוא עדין בצורת אדם ויש בו חטא שצריך לתקנו, אך מי שפיתמיד בשקריו, נעשית צורתו שקרן ואישיותו נעדרת. (החזון אי"ש, אמונה ובטחון)
- מדתם של בני עליה, שנוהרים משקר אפילו במחשבה, והיא מדה גדולה של יראת שמים ועליהם נאמר 'ודבר אמת בלבבו', וגם פשהם חושבים בדעתם דבר-מה, אינם משנים את הדברים בענינים שבין אדם לחברו, אך אינו חייב מצד הדין אלא מעלה גדולה ונשגבה. (שו"ע הרב)
- אסור שקר הוא אסור גמור, ואין הבדל בין איש לאשה ובין גדול לקטן, ואסור גם לשקר לקטן ולא רק לגדול, ולכן אסור להבטיח דבר-מה לילדים או לתלמידים ולא לקיים את הדבר, והעושה בן מרגיל אותם לשקר כמוהו. אסור שקר הוא גם לנכרי ואסור לרמותו. (אמת לאמתה)
- גם גרמא בשקר אסור, ואסור לאדם לגרם לחברו לשקר מחסר נעימות. כגון אם רואה שנים מתלחשים ביניהם, לא ישאל אותם על מה הם מדברים, כדי שלא יצטרכו לשקר לו. וכן אם הזמין אדם מסים לשמחתו ולא פא, ואחר-כך פוגשו, לא ישאלהו למה לא פא, כדי שלא יאלץ לשקר לו, אלא יקדים ויאמר לו 'מן הסתם לא עלה בדיך לבוא'. (ספר חסידים, שו"ת חת"ם סופר)

מהלל

מספורי חז"ל

לו אבא: "אני האמנתי לדבריהם והם חשונים בעיני יותר מכסף של ממש, ובטחתי בה שלא תחזור מדבריהם לזרות שלא שלמת לי כסף ורק התחייבת אלי בדברים, ולכן לא מכרתי את הסחורה הזאת לאחר ויעדתי אותה לה". אמר לו רבי יהודה: "מפנין שאתה האמנת לדבורים שלי כל כך, בהיותך איש אמת שמאמין לאנשי אמת, הרניי מברך אותך שתזכה לבן שיהיה גדול כמו שמואל הנביא שעליו נאמר, וידע כל ישראל מזה ועד באר שבע כי נאמן שמואל הנביא לה". זכה אבא ומצאצאיו יצא שמואל האמורא הקפרסם, חברו של רב, שהיו שני האמוראים הראשונים ותורתם נלמדת כל העת בעם ישראל כלו. (ילקוט שמעוני, שמואל)

אשתו של האמורא רב, הייתה מצערת אותו ומחליפה את דבריו. כאשר היה מבקש ממנה שתבשל לו עדשים, הייתה מבשלת לו קטניות, וכאשר היה מבקש קטניות הייתה מכינה לו עדשים. פעם אחת, בקש רב מבנו רבי חיאי שיאמר לאמו לבשל עדשים. התחכם הבן ובקש מאמו להפוך, כדי שהאב יקבל את מה שהוא רוצה. כשהגיע זמן הסעודה, התפלא רב לראות שהוא קבל את מה שבקש, ואמר לבנו: "רואה אני שאמרו מקימות את דברי", הנהגו וספר לו שהוא הפך את הדברים שאמר לו, כדי שהאם תעשה כפי רצונו, אך רב הקפיד על בנו ויסר אותו: "אסור לה לעשות כן, שכן גם אני בעצמי הייתי יכול להפוך בכל פעם את רצוני ולבקש דבר הפוך כדי לקבל את מה שאני רוצה, ולמה אין אני עושה כן? מפני שאסור לאדם לשקר אפילו לתועלת, וכשהאדם מתחיל לשקר בשביל דברים כאלו, הוא מתרגל להיות שקרן בכל דבר, כפי שניאמר 'למודו לשונם דבר שקר'". (מסכת יבמות דף סג)

על רב ספרא, שהיה אחד האמוראים, דרשו חז"ל את הפסוק: "ודבר אמת בלבבו" זה רב ספרא, ומספרים עליו שלש מעשיות שמהן נראית מידת האמת שהייתה משרשת בו מאד. פעם בא אליו אדם בשעה שהיה קורא קריאת שמע, ובקש לרכש ממנו חפץ כלשהו בסכום מסוים. לא ענה לו רב ספרא, שכן באמצע קריאת שמע אסור אפילו לרמוז, וכשראה האיש שרב ספרא לא עונה לו, חשב שהסכום שהציע לא מספיק בעיניו ולכן נסה להציע סכום גבוה יותר, אבל גם הפעם לא ענה רב ספרא. בינתיים סיים רב ספרא לקרוא את שמע, ונתן לקונה את החפץ במחיר הראשון שהציע, ואמר לו: "קח לה את החפץ במחיר הראשון, מפני שבדעתי היה לתת לה אותו בסכום זה, ואיני רוצה לקחת ממך אפילו פרוטה אחת יותר". דרשו עליו חכמים את הפסוק "ודבר אמת בלבבו". (רש"י במסכת בבא בתרא דף פח)

עוד מספר עליו, שפעם היה לו לרב ספרא חפץ מסוים ומישהו

מעשה בבחור אחד בן טובים ממשפחה מיחסת, שנמשך אחר חבריו הרעים והלך אחר תאוות לבו. יום אחד, החלה רוחה' לפעמו והוא התחרט על מעשיו ובקש לשוב ולהתקרב אל הקב"ה. הלך הבחור אל התנא רבי שמעון בן שטח ואמר לו: "רבי! גדול כאבי על שהתרחקתי מאבי שבשמים ורוצה אני לחזור אליו, אבל קשה לי הדבר לעזוב בבת אחת את כל ההרגלים וארחות החיים שלי, ומבקש אני ממך דרך תשובה". פיסו התנא ואמר לו: "בני יקר, הסר דאגה מלפך. אתה לה עצה טובה אחת ועלי ידי תרופה קלה זו, תעלה ארוכה למכאובך ותוכל לשוב בתשובה שלמה ולחזור לאבא שבשמים. מבקש אני ממך רק דבר אחד, הבטח לי בהן צדקה שמיהיום והלאה לא תוציא מפיך שום דבר שקר ותשמור את עצמך שלא לומר דבר שאינו נכון בתכלית האמת. יותר מזה אני מבקש ממך כלל ויכול אתה להמשיך לדרכך". התפלא הבחור על הדברים ותמה שהתנא לא מבקש ממנו אלא דבר אחד, ומיד קם והבטיח בפה מלא, כי מעתה ואילך ישמר על עצמו שלא לשקר כלל ולא יכשל בשום דבר שאינו בתכלית האמת. יום אחד, ראה הבחור מבעד לחלון כי שכניו העשירים יצאו מבייתם ונסעו למרחוק. היטב הפיר הבחור את שכניו וידע שיש להם בפיט אוצרות גדולים של כסף ושל זהב, ולכן החליט להפגס באין רואים לבית השכנים ולגנב מהם את כל רכושם, שכן דבר זה לא הבטיח לתנא שיפסיק לגנוב, ורק הבטיח לו שלא ישקר, ותוך זמן קצר כבר הצליח להיות בתוך הבית של השכנים. עיניו הסתגרו למראה העשיר הגדול שנגלה לפניו בתוך הבית, אולם כשבקש לאסוף את כל הרכוש ולהמלט מהבית, החל פתאום לחשב ואמר לעצמו: "מה אעשה, אם השכנים יחזרו לכאן בעוד זמן מה ויבואו לשאל אותי אם יודע אני מי גנב את כספם, ואם ראיתי מישהו חוזר לבייתם? אם אמר להם שאיני יודע, נמצאתי שקרן גדול, והרי קבלתי על עצמי שלא לשקר כלל, ואם אודה על האמת שגנבתי את הכסף, נדאי יכניסו אותי לבית האסורים". עזב הבחור את כל הכסף וחזר לביתו בידים ריקות. מצוה גוררת מצוה, ומאז הפסיק הבחור את כל מעשיו הרעים וחזר בתשובה שלמה, ואז הבין כמה עמקה חכמתו של התנא רבי שמעון, שהצליח במדה אחת להחזירו למוטב בכל מעשיו. (מדרש הקצר)

אבא, אביו זקנו של האמורא המפרסם שמואל, התפרנס ממכירת בגדי משי יקרים. פעם, שלח שליח אל רבי יהודה בן בתרא בנציבון, כדי לשאל אותו אם הוא רוצה לרכש ממנו בגדים של משי, ורבי יהודה השיב בחיוב. קם אבא ונסע לנציבון כדי להציע לו את הבגדים ושאל אותו: "האם לא תרצה לרכש את בגדי המשי שאמרת שתקנה ממני?" אמר לו רבי יהודה: "והרי רק אמרתי שאני חפץ בבגדים, אבל לא התחייבתי לרכש אותם וגם לא שלמתי לה מעות, ולא העליתי על דעתי שתפגע מלמכר את הבגדים לאחרים, אבל עכשו איני זקוק לבגדים אלו". אמר

מתפל

אמרות ופתגמים

אבות העולם הנביאים והצדיקים. ותחלת עבודת ה', שיעבד אדם על עצמו להשמר מהשקר, ואז יהיה לו קל להתגבר על שאר המדות הרעות. שאם לא פן לא ידע באיזה מצב הוא עומד, ויחשב על עברה שהיא מצוה. (כד הקמח)

• כשיחזיק את עצמו במדת האמת וישבר ממנו את מדת השקר עד תכליתה, אז ממילא הוא יחזיק את עצמו במדות טובות וישמר ממדות רעות. (נעם אלימלך)

• אשרי אדם המתרחק משקר, ומגיל את פניו על דבר אמת ועונה צדק. ובוזה ושיג כל חפצו בדרך טובה בעולם הזה ובעולם הבא, ולהדריך את בני ביתו בדרך הישרה. (מנורת המאור)

• מדת האמת היא נחלה בלא מצרים, ואין לה שעור למעלה עד רום המעלות, וכל מעלות ומדרגות שלמטה הם פאין לגבי מעלות ומדרגות שלמעלה מהן. (בעל התניא)

• מאד מאד תרחיקו מלדבר שקר, והוא אבי אבות הטמאה וגרמת רעות רבות. בעוונותינו הרבים הרבה נכשלים בזה, ומרמים לבני אדם בשקר ותם. (חיי אדם)

• מי שהוא דובר שקרים חלילה, יכול למות בלי תשובה. מפני שנאמר בתנא דבי אליהו, שלמי שמשקר מוסרים לו מלאך שמכחיש ומשקר. פרוש, שאומר לו על מצות שהן עברות ועל עברות אומר לו שהן מצות, ולכן אין האדם עושה תשובה, מפני שחושב הוא שעשה מצות ולא עברות. (מדרש פינחס)

• "אתמשפטי תעשו" ראשי תבות אמת, מפני שכל קיום תורתנו הקדושה תלוי במדת האמת. (מכתם לודח)

• רגיל היה המגיד רבי משה יצחק דרשן לומר, שהשקרן גרוע מהגנב והגזלן. הגנב גונב בלי לה באין רואים, גזלן גוזל בין ביום ובין בלילה, אבל רק מיחידים ומחלשים ואילו מהרבים הוא מפחד. ואלו השקרן משקר בין ביום ובין בלילה, בין ליחיד ובין לרבים. (עיסורי תורה)

• רבן שמעון בן גמליאל אומר, על שלשה דברים העולם עומד. על האמת, ועל הדין ועל השלום. שנאמר "דברו אמת איש את רעהו אמת ומשפט שלום בשעריכם". (מסכת אבות)

• בזמן שעושים אמת בארץ, הקב"ה עושה צדקות עם הנפשות ומציל אותם מפרעניות, וטובה באה לעולם, שנאמר "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף". (ילקוט תהלים)

• כל המקים את דבריו, רוח חכמים נוחה הימנו. (מסכת שביעית)

• כל מי שאוהב את האמת, מציל את נפשו מדינה של גיהנם, ולא עוד אלא שמציל כמה נפשות מן המיתה, שנאמר "מציל נפשות עד אמת ויפח פזרים מרמה". שכל המעיד עדות אמת בדין, מציל כמה נפשות, נפשו ונפש התובע והנתבע. (מעלת המדות)

• עלידי מדת האמת, ינצל מפל צרה. (מנורת המאור)

• אם לא ידבר אלא אמת, ינצל כל ימיו מכל רע. (ראשית חכמה)

• הדובר אמת מאריך ימים. (תמר דבורה)

• כל הדובר אמת, אינו נכשל לעולם. (מדרש הקצר)

• דבר מנסה הוא, שהאומר אמת אפילו שיהיבוהו, לעולם מרויח, והעולם מתקיים על האמת. (טעמי המצוות)

• דעו, כי האמת והצדק הם תכשיטי הנפש, ונותנים גבורה ובטח ונצח לגוף, ולא מצאתי רפואה לרבות הלב, כהרפת האמת וצדק. (צוואת הרמב"ם)

• הנזהר בדבריו מן השקר, ומדקדק בהן לכון האמת, יהיו דבריו נשמעים לעולם ויאמינו בהם ויחפצו להקשיב להם, שנאמר "שפת-אמת תבון לעד ועד-ארגיעה לשון שקר". (רבנו יונה, משלי)

• מדת האמת מעלה גדולה באדם, ושרש עצום לכל שאר המדות החמודות, והיא המדה נזכרת אצל

לעיר מחוזא. באותה שעה הלכו רבא ורב ספרא לסיכרא ושם פגשו את מר זוטרא. חשב מר זוטרא שהשנים באו במיוחד לקראתו, ואמר להם: "למה היה לכם לטרוח לכבודי?" אמר לו רב ספרא את האמת: "ידע לך שלא ידענו כלל שאתה בא לעיר, אלא הלכנו לרגל עסקינו וכששמענו על בואך, באנו לקבל את פניך, אבל ודאי הוא שאם היינו יודעים על-כך לפני-כן, היינו טורחים לכבודך יותר". לאחר שנפרדו זה מזה, שאל רב את רב ספרא: "למה אמרת לרב זוטרא דברים אלו? הרי גרמת לו בכך חלישות הדעת, שכן סבור היה שבאנו במיוחד לכבודו, ולא היה לך לומר כלום אלא לשתק". השיבו רב ספרא "אם לא הייתי מגלה לו את האמת, היה מר זוטרא מחזיק לנו טובה בחנם", אמר לו רבא: "מפנין שלא אמרנו לו מעצמנו שבאנו אליו והוא חשב זאת בעצמו, לא אנחנו הטעינו אותו ולכן איננו מחזיקים לומר לו מעצמנו את הדבר", ונפסקה ההלכה כרבא. (מסכת חלין)

רצה לרכש אותו מפניו בשמונים מטבעות, אך רב ספרא דרש בעבורו מאה מטבעות. מפנין ששני הצדדים לא השתוו, יצא האיש מהחנות בידים ריקות. לאחר זמן-מה, היה רב ספרא זקוק למעות ואמר בלבו, שאם יבוא אותו אדם טוב, יסכים למכור לו את החפץ אפילו בשמונים מטבעות. בדייק באותו זמן, ראה האיש שהוא זקוק לאותו חפץ ואמר לעצמו, שגם במאה מטבעות הוא מסכים לרכש את החפץ. הלך האיש לרב ספרא והציע לו מאה מטבעות, ואולם רב ספרא לא רצה לטל רק שמונים מטבעות, מפני שפבר החליט בלבבו למוכרו בסכום זה ורצה לקיים את הנאמר "ודבר אמת בלבבו", שגם מה שחושבים בלב צריך לקיים. (ראשית חכמה)

פעם הלך מר זוטרא בנו של רב נחמן, מהמקום שנקרא סיכרא,

מספר

ספורי צדיקים

שלוחי ישיבתו של רבי שמעון שקופ, הלכו פעם וחלקו קפות צדקה ליהודי הורודנא, כדי שיפרישו צדקה בכל עת מצא ויקדישו אותה למען הישיבה ותלמידיה. על הקפה נכתבו מספר מלים על הישיבה, ובין השאר נאמר שם שבישיבה לומדים כשלוש מאות בחורים. הדבר נודע לראש הישיבה רבי שמעון, והוא נבהל מאד ואמר: "הרי זה שקר גמור, שכן אין בישיבה אלא כמאתים ושישים בחורים, אבל לא שלש מאות". נסו פקידיו הישיבה לדבר על לבו וטענו: "והרי לא נכתב על הקפות שיש שלש מאות בחורים, אלא נאמר 'כשלוש מאות' בכ"ף הדמיון, וזה לא רחוק מן האמת". בטל רבי שמעון את דברייהם ואמר: "עדן הדבר בחזקת שקר, ואיך אפשר להעמיד בישיבה את התורה שהיא תורת אמת על ידי דבר שהוא הפך האמת?! לא עזרו כל הטענות והתרוצים, ורבי שמעון אסר בתקף את השמוש בקפות הצדקה וצוה לגנון. (עובדות והנהגות לבית בריסק)

ספור דומה ארע עם רבי יואל מסטקור, כאשר באחד הכנוסים שנערכו לטובת ישיבתו האריז אחד הדרשנים על מצבה הדחוק של הישיבה, והזכיר בין הדרשים שיש בישיבה כשלוש מאות בחורים. הפסיקו רבי יואל מייד, ואמר: "מדוע אומר אתה שיש כשלוש מאות בחורים בישיבה? והרי זה עתה עברתי על הרשימה וראיתי שלומדים בה כמאתים שבעים וארבעה תלמידים בלבד, ואין להפריז על המדה אפילו במעט, אלא לומר רק את האמת ואין בלתי". (מושיען של ישראל)

אחד ממעריציו של הגרי"ז מבריסק, בא אליו פעם בהצעה שהוא מסכים לצאת לאסוף כספים לפולל של הרב. הסכים הרב להצעתו, אולם התנה עמו תנאי אחד. "אל כל נגיד שתפנה, אמר לו בפה מלא שבפולל לומדים רק שלשה אברכים ותו לא". האמת הייתה, שבפולל למדו אברכים רבים שבאו לשמע לקח מפי הרב, ובהם היו גם בניו של הגרי"ז עצמו, אולם מרב ענוותנותו היה חי בהרגשה שיש לו פולל של שלשה אברכים בלבד. חששו של הרב היה, שאם יבואו לאסוף כספים בשביל הפולל של הרב מבריסק, איזו פריזו המתרמים במספר הלומדים בפולל, והכספים שיצטנו לא יהיו בדרך האמת, ולכן התנה את הספנתו בכך שהאמת תאמר בפשוטה ללא פחל וסרק. (עבודות והנהגות לבית בריסק)

איש אמת היה רבי מרדכי צוקרמן, תלמידו המובהק של ה"חפץ חיים", ותמיד היה בוחן את עצמו אם מעשיו נכיים ואמתיים, או שיש בהם שקולים זרים. שרשיה של מדת האמת שהיתה טבועה בו, ינקו עוד ממעניה של קלם, שם לא היו מנשקים את

בביתו של ה"חזון אי"ש", היה מתאסף מדי יום מניין לתפלת מנחה גדולה בשעות הצהרים. פעם, התאסף המניין בקשי רב ובאחר מה, וכאשר נכנס המתפלל העשירי אל המניין, פנה רבי שמואל גרונם גרינמן שהיה אחד מן המניין, אל גיסו החזון אי"ש ואמר לו: "הזמנתי אותך לביתי לשעה זו, האם עלי להתעכב כאן עד שנתפלל, או שאלך לביתי כדי לקיים את דברי ולפגש את אורחי?" אמר לו החזון אי"ש: "מי שדבוק במדת האמת, אין זה אצלו אפילו בגדר שאלה. מוטב שיתבטל המניין ולא תעבר אפילו על מלה אחת מדבריך". יצא רבי שמואל מהבית ובאותו יום התבטל המניין ולא התפללו בביתו של החזון אי"ש. (במחיצתם)

מדת האמת היתה טבועה ברבי פינחס מקוריץ, והיא היתה גר לרגליו ומפנה לא היה זו כמלא הנמה. מנהגו היה להתפלל באשמרת הבקר, שכן אז עדן לא התמלא העולם בשקרים, והעיד על עצמו ששבע שנים עבד על עצמו לדעת מהי האמת, שבע שנים בשביל לגרש את השקר, ועוד שבע שנים בשביל לסגל לעצמו את מדת האמת. רגיל היה בפיו לומר, שמי שנוהר מלומר שקר, אינו נופל למשכב ומאומה לא נגב מפניו, שכן נאמר "לא התגבו ולא תכחשו", אימת? כאשר "ולא תשקרו". (גדולי הדורות)

תלמידו המובהק של רבי פינחס מקוריץ היה רבי רפאל מברשד, והוא נודע ביותר במדת האמת שהפכה להיות אצלו כטבע משרש ומסר עליה את נפשו כפשוטו. הדבר היה לעת זקנותו, כאשר העמד בפני נסיון קשה. סוחר יהודי היו במחוז מגורי של רבי רפאל, שהתקבלה עליו הלשנה חמורה בפני השלטונות ולאחר שעמד למשפט, יצא דינו למיתה. החלו השתדלנים לפעל להצלת הסוחר היהודי, ולאחר מאמצים מרבים הסכימו השופטים לשחררו בתנאי ששני צדיקים מברסמים יעידו עליו שהוא חף מכל פשע. אחד הצדיקים שנבחרו היה רפאל מברשד, שגם בעיני הנכרים היה נחשב פאיש אמת וידעו עליו שאינו מוציא מפיו דבר שקר בעד כל הון דעלקא, ויחד עמו היה צדיק נוסף מגדולי הדור. באו בני משפחתו של הנדון למנות והתחננו בפני הצדיקים שיסכימו לשקר למען הצלת נפשות, והצדיק השני הסכים מייד בלי הסוס, שכן כל התורה פלה נדחית מפני פקוח נפש. אולם רבי רפאל התקשה להחליט בדבר, מחד רצה להציל את האיש מרדת שחת, ומאידך כיצד יכול הוא להוציא מפיו לראשונה בחייו דבר שקר? ישב רבי רפאל כל אותו הלילה שלפני יום המשפט, ובכה לפני הקב"ה שלא יצטרך לשבר את מדת האמת שבו, ובקש מהקב"ה שישל את נשמתו מהעולם הזה כדי שלא יצטרך לעמוד בפני הנסיון הקשה. תפלתו התקבלה, ובאותו לילה הסתלק צדיק האמת בלי שיצטרך להוציא דבר שקר מפיו. (סיפורי הרמ"ח)

ספר התורה מפני שמי מסגל באמת לומר שהוא אוהב את התורה בכל מאודו עד שהוא מנשקה. שם גם לא אמרו ב'ברוך שמה' את התבות 'אנא עבדא דקדשא בריך הוא', שכן מי יכול להעיד על עצמו שאכן באמת ובתמים הוא עבדו של הקב"ה. כאשר היו מנגנים שיר זה בשמחת תורה בבית הכנסת, היה רבי מרדכי מפרש את התבות לאחד מתלמידיו ואומר: "מתפללים אנו שנוקה להגיע לדרגה של אנא עבדא דקדשא בריך הוא, וכאשר הנגון היה עובר לבית השני שם היה נעשה שמח יותר, היה ממשוץ ואומר: "ועכשו אנו שרים ומוזים לקב"ה שאנו זוכים להיות עבדיו". גם בשעת אמירת הודוי לא היה מפה על לבו כנהוג, מפני שאמר שאינו מרגיש שהפאה זו היא כנה לגביו. לאחד משואליו שבקש לטל תמיכה ממשלתית גדולה, אך הדבר היה פרוץ בתחבולות והצהרות שאינן עולות בקנה אחד עם האמת, אמר בכאב: "מה עם האמת? זה לא ישר! התרחק וברח לך מזה!" ושגור היה בפיו לומר: "אדם צריך ללכת תמיד בדרך הישר. יש הסבורים, שבשביל פרנסה אפשר ללכת שלא בדרך הישר, אך אם הקב"ה רוצה לתן משהו לאדם, הוא יתן לו זאת רק בדרך הישר". (יחיד דורו)

רבי משה דוד סופר, בנו של ה"מחנה חיים" רבי חיים סופר ממונקטש, היה חלש בגופו מילדותו, ולמרות חלשתו הגדולה התאמץ ולמד תורה בהתמדה עד שנעשה לעלוי מפלג. כשהגיע לפרקו, דברו בו נכבדות עם בתו של ה"קול אריה" מברגסז, וכאשר תהה על קנחמו מצאו כלי מלא וגדוש בתורה וראה ורצה לברך על המגמר. ראה אבי החור פי המחיתן רוצה להוציא את השדוף לידי גמר, ואמר לו: "רוצה אני לגלות לך את כל האמת ואיני רוצה להסתיר ממוך דבר. בני המדבר חלש מאד בגופו ועוד מילדותו דרשנו רבות ברופאים כדי לחזקו. ראה נא שאומר אני דברי אמת ועשה בהבנתך". בסופו של דבר לא יצא השדוף לפעל, ומאת ה' יצא הדבר ורבי משה דוד נשא את בתו של רבי הלל מססרגן, ומלא את מקום חותנו ברבנות. אך מאז אותו מעשה, היה רגיל ה"קול אריה" להפליא את מדת האמת המיוחדת של ה"מחנה חיים" שלא נסה להסתיר את החסרון בבנו ואמר לו את האמת במלואה, הגם שידע שהדבר יכול לגרם לשדוף להתבטל. (דורות ישרים)

כשנשאל פעם אחד מגדולי התומכים בישיבת יקווד, על הסבה שהחליט לתמוך בישיבה שהיתה תחת נשיאותו של רבי אהרן קוטלר, השיב האיש: "דע לך, שמדת האמת של רבי אהרן היא זו שהקסימה אותי וגרמה לי לסייע לו. הוא דבר בהתלהבות כזו על הצרף בהקמת הישיבה, וראיתי עד כמה הוא בטוח בדבר מתוך אמת מחולטת, היא ואין בלתי. התרשמתי מאד ממתת האמת שבו, שכן מדה זו כמעט ואינה מצויה באמריקה החמרתית". רבי אהרן סלד מכל שקר, אפילו קל שבקלים, וכאשר הדפסו פעם קבולות בעבור הישיבה, שנה הפדפיס את תמונת הישיבה, ומכיון שמשני צדי הפתח היו נטועים אילנות, שנים מצד אחד ושלישה מהצד השני, הוסיף הפדפיס בתמונה עץ נוסף ליד שני העצים כדי שהמספר יהיה

שנה. כשראה רבי אהרן את פנקסי הקבולות, הבחין מיד במבטו החריף בשנוי שנעשה, והוא צוה להשמיד את כל הפנקסים ולהדפיס פנקסים חדשים עלפי האמת, באמרו: "הישיבה משתתת על אדני אמת, ואיני מוכן שיתערב בה אפלו שמץ של שקר". פעם פנה לנגיד אחד ובקש להתרימו למען רשת בתי הספר של 'החננו העצמאי', שנועד לקרוב רחוקים, אולם הלה סרב מפני שהשקפותיו האישיות לא עלו בקנה אחד עם ראשי התנועה שעמדה מאחורי המוסד. מפני כבודו של רבי אהרן, הציג הנגיד להרים תרומה נכבדה למען ישיבתו של רבי אהרן עצמו, אולם הוא סרב לבקשתו ואמר: "באתי אליך רק בשביל מטרה אחת, ולא אמיר אותה במטרה אחרת". השתומם האיש למראה מדת האמת של רבי אהרן, והוא הרים מיד תרומה נכבדה למען המוסד שרבי אהרן בא למענו, והפך להיות לו לידד מסור ותומך נלהב, ואף מתמיכה בישיבת יקווד לא משך ידו. (במחיצתם)

איש אמת היה רבי יוסף עדס מרובני ישיבת "פרת יוסף", ובכל השמחות שהיו בביתו, בכתנות בניו ובנותיו ובשאר הארועים, היה מקפיד מאד להמצא באולם בדיק בשעה הנקובה בהזמנה. למקרביו שתמחו לפניו ושאלוהו: "הרי כלם יודעים שאין השעה אלא פהמלצה בלבד, והארועים מתחילים תמיד לאחר מכן", השיב: "אני איני זן ממתת האמת, ואם כתבתי והזמנתי אנשים לשעה זו, שומה עלי להמצא באותה שעה שכתבתי, ואין זה דרך ארץ שלא אהיה נוכח בעצמי בשעה שאני בעצמי קבעתי, ונמצאתי דבר שקרים". (האיר המזרח)

רבי מרדכי חנא פוקס, היה ידוע כאדם השומר על פיו מכל נדנד של שקר. פעם נכנס לבית רבו הנערץ, ה"אהבת ישראל" מוויז'ניץ, כשכלו רטב מגשם. הביטו בו הנוכחים ושאלוהו: "האם יורדים גשמים מרבים"? נהר רבי מרדכי חנא בתשובתו ואמר: "איני יודע מה מצב הגשמים ברגע זה, אולם בשעה שהייתי בחוץ ירדו אמנם גשמים עזים". ספור זה היה רגיל על פיו של ה"אמרי חיים" מוויז'ניץ, ותמיד היה מפליא את תשובתו של רבי מרדכי חנא ומאלף את שומעיו כפה צריך לשמור על מדת האמת בטירתה. (הליכות החיים)

גדול היה רבי יחיאל מאלפסנדר במדת האמת, עד שבפעצמו העיד לפניו בנו ואמר: "בטבעי רחוק אני מן השקר, ומזעזעי נזרתי ביותר שלא לשנות מאומה מדבורי". פעם התקיים אצלו דין תורה בין אלמנה ובעל דינה, בכחה האלמנה במר נפש כאשר שטחה את טענותיה, וכשראה הרבי את בכיה, הפסיקה ואמר: "גם דמעות הרי הן שחד", ומיד פסל את עצמו לדון בדיון, שפא לא יפסק באמת אלא יטה את הדיון לטובת האלמנה עקב צערה שנגע ללב. (תולדות הישיבה ישראל)

מדת האמת היתה יוקדת ברבי חיים מרדכי מנדבורנא, והיה משריש אותה ומדריך עמה את הבאים בשעריו שלא לסטות

רבי עזרא עטיה ראש ישיבת "פרת יוסף", היה ידוע במדת האמת שפעמה בו כל ימיו, ולכן היה בוחל בפלפולי סרק ובוחר בדרך הפשט בלמוד, שהיא דרך האמת ללא עקמומיות. ספר תלמידו רבי יהודה צדקה, שפעם נכנס רבי עזרא אל הישיבה ושאל את תלמידיו: "מי יודע מהו ההבדל בין תלמיד חכם מפלג לתלמיד חכם גדול?" נסו כלם למצא הבדלים שונים, ורבי עזרא אמר: "ההבדל ביניהם הוא כמו ההבדל בין אמת לשקר, כי תלמיד חכם מפלג ידע את כל הפרטים ולא יטעה מלכון את האמת". הוסיף רבי יהודה צדקה ואמר, שמספר ימים לאחר אותו מעשה היה עדין נתון תחת הרשם העז שהדברים עשו עליו, ושנים רבות נחרתו הדברים באישיותו לדעת ולהכיר כי יכול להיות אדם גדול, אבל עדין דבוקה בו לחלוותית של שקר, וכדי להיות תלמיד חכם מפלג צריך להיות דבוק באמת". (האיר המזרח)

פעם שמע ה"חזון אי"ש" אדם אחד, שמבטיח לילדו הקטן שיקנה לו מתנה אם ימלא אחר בקשתו. נפנה אליו מיד והזכירו שלא יוליך את הילד שולל, והזכיר לו את דברי תז"ל במסכת סנה, שאסור לאדם להבטיח משהו לילד ולא לתנו לו, והוסיף ואמר שקטנים אינם בני מחילה. (פאר הדור)

משלחת נכבדה באה פעם לרדין לטובת הישיבה, ובה השתתפו כפנה אנשים שכבר בקרו בעבר ברדין, ופגשו אז את ה"חפץ חיים" והיטיבו רבות עם הישיבה. כשנכנסו אל ה"חפץ חיים", פנה אחד מהם ואמר לו: "בנדאי זכר רבנו את בקורי הקדם במעונו, כאשר פעלתי ועשיתי למען הישיבה כה וכה", השיבו ה"חפץ חיים" ואמר בכנות: "לא, איני זוכר. אני כבר אדם זקן וכח זכרוני אינו כמקדם". בקש אחד מאנשי הבית לעורר את זכרונו, אך הדבר לא עלה בידו. חשש האיש שמא יפגע האורח שכה היטיב עם הישיבה, ונסה ליצר רשם כאלו ה"חפץ חיים" כן זכר את האיש, אולם ה"חפץ חיים" עמד על שלו ואמר 'איני זוכר'. לאחר שעזב האורח את החדר, התנצל האיש לפני ה"חפץ חיים" על שנסה ליצר רשם מטעה, וטען שעשה זאת למען הישיבה, אך ה"חפץ חיים" אמר לו שגם טובת הישיבה אינה סבה המצדיקה על פי דין לשנות מן האמת. (חיים שיש בהם)

מדריך האמת אפלו בסטיה קלה. אחד מתלמידיו שהיה פעם בבית הרבי, ובקש לפתח ארון אחד שתמיד היה נעוץ מפתח במנעולו, אלא שעכשו לא היה המפתח בידו. נטל התלמיד מפתח אחר מארון סמוך, ועמו משו את הדלת, אולם הרבי הבחין בכך ואמר לו: "הרי זה מפתח זר לדלת זו, וכיצד הנך עושה דבר זה שאינו בתכלית האמת?" העיד תלמידו, שגם לאחר עשרות שנים מאותו מעמד, נותר הדבר חרוט על לבו והגערה בערה בעצמותיו שלא לסטות ממתת האמת כמלא נימה. (זכות אבות)

חדור במדת האמת היה המתנבא רבי משה דוויץ הכהן, ומדתו זו הייתה סבוגה בקרב עד שלא רק במעשיו ובממונו התרחק בתכלית מן השקר, אלא גם מחשבותיו היו זכות ונקיות מפלג נדוד של שקר. הוא הצליח להחזיר את מדת האמת גם בתלמידיו, ורבים מהם העידו שכל ימיהם הם מתקשים להוציא דבר שקר מפייהם אחר שרבים הוכיח להם בדרך שונות פמה הדבר חמור ביותר, ועל דבר זה לא היה מותר אף פעם. רגיל היה לספר בהתפעלות על אב אחד, שכאשר התבקש מהמלמד של בנו לרשם מדי יום באיזו שעה עלה על יצועו לשנה, היה פותב 'בני הלך אמש לישן בשעה 8.29', ולא עגל לשעה שמונה ומחצה, כדי שלא להוציא דבר שקר מתחת ידו. אחד מתלמידיו ספר, שפעם אמר לו משהו שהיה נראה כשקר והרב גער בו קשות, אך לאחר שהתברר שהתלמיד לא שקר, לא הסס ובקש את סליחת התלמיד בפני כלם. (זכרון משה)

עם סיומה של מלחמת העולם הראשונה, כשעלה בידו של רבי ברוך בר ליבוביץ מקמניץ להגיע מרוסיה לגבול פולין לאחר סכנות ותלאות רבות, היה בדרך חזרה לביתו שמעבר לגבול ושם שאלוהו אנשי המשמר: "האם אתם אזרח פולין?" השאלה הייתה גורלית מאוד ובה היו תלוי עתידו ואולי אפלו חייו, אולם רבי ברוך בר לא היה מסגל להוציא מפיו דבר שאינו אמת בתכלית, ולכן הצהיר בפנה מלא: "אינני אזרח פולני, אבל יש לי תלמידים בפולין". התרשמו שומרי הגבול ממתת האמת שבו, ומיד העניקו לו רשיון יציאה, ואף הפולנים העריצוהו והעניקו לו רשיון כניסה למדינתם. (מדבר שקר תרחק)

ממלכה

רגיל היה ה"דברי חיים" מצנז לומר: "אם שומע אתה אדם שאומר 'בעיני ראיתי' - תאמין. אבל אם אומר 'באזני שמעתי' - אל תאמין, ודבר זה מפי מי שאינו בריבית למדתי. שפעם שמעתי שני נכריים מדברים זה עם זה, ואחד שואל את חברו אמר לי, אחי, מה המרחק בין אמת לשקר?" משו השני את בתפו כלא יודע, והראשון המשיך 'ההבדל בין אמת לשקר, אינו אלא במלא רוח של בין האגודל לזרת, שכן אין המרחק בין העין לבין האזן אלא במרחק שבין אצבע האגודל לאצבע הקטנה שביד. מפני שעין רואה באמת, אולם האזן שומעת שקר, ומאותה שעה למדתי יסוד נפלא זה..."

רבי יצחק מוולוז'ין, היה מקפיד מאד בשמירת הלשון, והיה נזהר שלא לומר דבר שבגנאי על שום אדם מישראל. פעם נאלץ לומר על אדם מסים שאינו דובר אמת ומשקר הוא בדבריו, אך לא רצה להוציא עליו דבר שלילי, ולכן התחכם ואמר: "יש אנשים בעלי זכרון טוב, שזוכרים מעשים שארעו לפני עשר שנים. אחרים הם בעלי זכרון טובים מהם, שזוכרים דברים שארעו אפלו לפני עשרים שנה. יש בעלי זכרון מפלג, שזוכרים אפלו דברים שארעו לפני עשרות רבות של שנים. ויש מי שיש לו זכרון כה נפלא, כמו האיש דגן, עד שהוא זוכר דברים שלא היו מעולם..."

שמירת הלשון

לצאן קדושים

האיורים: ד"ר יצחק גינדין

דבר הלכה: שתף שאינו זהיר בממון אחרים

אם ראובן מתפזר להקנס לשתפות עם שמעון, בלי להפירו היטב, ואתה יודע כי שמעון אינו זהיר בממון אחרים, חובה עליך לספר זאת לראובן ולהזהירו מפני השתפות הזו, בהתאם לתנאים של רכילות לתועלת.

שידורים חסודים

אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלקיו.
אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בהורה, ועושה נחת רוח ליוצרו.
אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר, מה אהבתי תורתך כל היום היא שתיתי.

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצוותיך וקרבנתו מלכנו לעבודתך ושמוך הגדול והקדוש עלינו קראת. אתה תקום תרחם ציון כי עת קָהַנְנָה כי בא מועד.

אין כאלוקינו אין כארוננו, אין כמלכנו, אין כמושיענו. אין שום יאיש. איש את רעהו יעזרו וילאיו יאמר חוק, חוק חוק ונתחוק. אל תירא ישראל. אלה תמדה לבי, חוסה נא ואל תתעלם. א-לי אתה ואורך אלקי ארומקד. אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עבשתי, אימתי. אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם משהרין וישרו.

אבינו מלכנו, פתח שערי שמים לתפלתנו. אהלה אלקי ואשמחה בו, ואשימה תקותי בו. אהודנו כבוד עם קרובו, אלקי צורי אחסה בו. אור ירע לצדיק ויושרי לב שמחה. אהת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתו בבית ה' כל ימי חיי, לחיות בנגעם ה' ולבקרך בחיבלו. איהו טוב ה'.

- לעילוי נשמת ר' גבריאל דוידסון בן זוהרה ז"ל נלב"ע כ" סיון התשס"ח תצב"ה
- לעילוי נשמת מנחם ישעיהו תעני ז"ל בן שמאל רשאל ז"ל נלב"ע י"ט כסלו התשע"ג תצב"ה
- לעילוי נשמת הגה גוזי בת ניסים ז"ל נלב"ע י"ט אדר התשע"ה תצב"ה
- לעילוי נשמת יחיא נגד בן דוד ז"ל נלב"ע כ"ח טבת התשס"ג תצב"ה
- לעילוי נשמת שמעון אביקסיס אבישי ז"ל בן חנה ז"ל נלב"ע כ"ה טבת התשס"ג תצב"ה

משא אלוהו	משה שאול	אסתר רבי	צביה בנעזים	מנונה	ציפורה	יוכבד מועלם	יוכבד	הלל בן	יוסקוריה	אברהם	ראובן	תמר	חן [חנה]
בן שרה	בן סיבלה	בת ואהרן	בת ריזה	בנושאנת בת פיליה בובליל	רינה מ"ו	בת שמואל וארה	בת אסתר	ישראל שורה שלומי	בת שמחה	בן מלכה	בן משולם שוסף	בת סולטנה	שכלת בת שולה ואמיר

רוח ה' תניחם בגן עדן וכל בני ישראל השוכבים עימם בכלל הרחמים והסליחות. וכן יהי רצון ונאמר אמן. ת.נ.צ.ב.ה.

המקדש המשפחתי

עם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מאת המחבר הרב ארוז חוני שליט"א

"וכי יפתח איש בוד או כי יכרה איש בר, ולא יכסנו, ונפל שמה שור או חמור, בעל הבור ישלם" (שמות כ"א, ל"ג). "שור" ולא אדם, "חמור" ולא כלים (ב"ק כ"ח).

עגלת האשפה שהשענה על מכונית

לחייב את מניח התקלה בתשלום הנזק. דין זה קרוי "בוד המתגלגל" (ענין בב"ק ר"ו).

והגם שעל נזקי בור (שכוללים כל העמדת תקלה ברשות הרבים), ישנה גזרת הכתוב שחייב מעמיד התקלה רק על נזקי אדם או בהמה, אך פטור על נזקי כלים (ש"ע ח"מ סי' תי"ב סכ"א), ורכב הרי הוא "כלי" ולא בעל חיים, מכל מקום מבאר בתוספות (שם), שאם בשעת הליכת ה"בור המתגלגל" ארע הנזק, חייב מניח התקלה הראשון מדין "אש". כלומר כשם שמביעיר האש חייב על נזקים שהאש גרמה, והגם שהאש התפשטה על ידי הרוח, כך גם כאן, ההזק נוצר על ידי הנחת התקלה של הראשון, וכח נוסף שהיה עשוי לגלגל את התקלה הלאה, וממילא

מניח התקלה חייב. לאור זאת, יש לחייב את סומך העגלה על הרכב, כי הוא הניח תקלה שהיתה עשויה 'להתגלגל' ולהזיק, ולא היה לו לנהוג בחסר חכמה ולסמך על כך שהמשאית תגיע לפני נהג הרכב, ושהנהג יבחין בעגלה הנשענת. הנהג לא היה חייב לכדק אם העגלה נסמכת על רכבו, והיה ראוי להניח שגלגליה נעולים על ידי המעצור. יתכן גם שבשעת בקר מקדמת, בעודו נחפו לרכו, לא הבחין כלל שהעגלה צמודה לרכבו. ומכיון שהמארע בהחלט היה עשוי לקרות, הרי שהפועל שהשעין את העגלה על גבי המכונית חייב בתשלום הנזק.

לסכום: יש לחייב את הפועל שהשעין את העגלה על דפן הרכב בתשלום הנזק.

ספר עובד עירייה: תפקידי הוא להוציא לפנות בקר את עגלות האשפה מביתן פחי האשפה, ולהניחן בצד הבנין, כדי שבשלב הבא יבואו עובדים אחרים ויפנו את תכולת העגלות לתוך משאית האשפה העירונית.

באחד הימים, לאחר שהוצאתי מבנין מסים את עגלת האשפה למדרכה, לחצתי ברגלי על המעצור של העגלה, פי אותו וחוב נכנה על מדרון והעגלה הייתה עלולה להתדרדר בו. התברר שהמעצור היה מקלקל. משום כך השענתי בעדינות את העגלה על המכונית הסמוכה. המשאית אמונה הייתה להגיע בתוך מספר דקות, וחשבתי לעצמי שעד שיגיע הנהג, כבר תפנה העגלה בחזרה לחדר האשפה, וגם אם הנהג יקדים להגיע, הוא בודאי יבחין בעגלה הגדולה הנסמכת על רכבו. לאחר מספר רגעים, עוד בטרם הגיעה משאית האשפה, הגיע בעל הרכב, נכנס אל הרכבו, התניע ופתח בנסיעה...

עגלת האשפה - שכבר לא היה לה על מה להשען - התדרדרה במורד הכביש, עד ש...תקלה בעצמה באחד הרכבים החונים, וגרמה לו נזק של ממש!

שאלתי היא, האם אני חייב לשלם על הנזק?

תשובה:

אדם שהניח ברשות הרבים תקלה מסוימת, כגון אבן, והתגלגלה האבן על ידי רגלי בהמות, או על ידי בני אדם שהסיטה תוף כדי הלוקם שלא בכונה, עד שהזיקה, באפן שהיה מצוי שהתקלה שהניח האיש תתגלגל ותזיק ("כרות מצויה"), הדין הוא שיש

מסופר לשיבה

הונתן זוסף דיין ת"ת ישיעות יעקב יוסף בת-ים

"הווי מסתכל בעצמך כאילו אתה עני" (ר"י משפטים פרק כ"ב פסוק כ"ד)

הגמרא מספרת על בתו של ר' עקיבא שהיתה צדקת, טובת לב ובעלת חסד. כשהגיע הזמן לחפש לה חתן, התחיל ר' עקיבא לדאוג, כיוון שהחזוים בכוכבים אמרו לו שביום חתונתה תמות בתו. ר' עקיבא לא סיפר לאף אדם את הדבר, אך בליבו דאג, וכיוון שכך התפלל לה: שישמור על בתו ויציל אותה.

הכלה מצאה תלמיד חכם, ולזוג נערכה חתונה יפה, אליה הגיעו כל בני המשפחה. כולם שמחו ורקדו, ומלבד הכלה, אף אחד לא שם לב לאורח העני שהגיע לאולם, ונותר ללא מנה.

הכלה בעלת החסד וכלילת המעלות, ניגשה אל העני במהרה והגישה לו את מנתה.

שבה הכלה הביתה, ואת סיכת שערה נעצה בקיר ביתה.

בבוקר, בקומה משנתה, הבחינה היא בנחש גדול שמת בחור הקיר שבו נעצה בלילה את סיכתה.

כשבירר אביה את הדבר, הבין שבתו צדקה גדולה עשתה.

הרים ר' עקיבא את עיניו למרום וקרא בקול גדול: הצדקה ממוות תציל!

למדנו מהסיפור הנפלא שלוש דברים: שכל אדם צריך לראות את עצמו כאילו הוא עצמו העני, שהתפילה מועילה לבטל גזירות, ומי שמרבה בצדקה, אינו מפסיד לעולם!

שבת שלום!

הצטרפות למדור זה פנו למייל: 0732224999@gmail.com

שידורים חסודיים

קדש את שמך על מקדשי שמך, וקדש את שמך בעולמך, ובירושלמך תרומ ותגבית קרננו למעלה, והושיענו בקרוב למען שמך.

קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך ושבוענו מטובך ושחננו בישיעתך וטהר לבנו לעבדך באמת.

ענבי הנפח בענבי הנפח, דבר נאה ומתקבל. עזו עצה ודבר, דברו דבר ולא יקום, כי עמנו א-ל. עשה שלום במרומוי הוא ברחמי ויעשה שלום עלינו, ועל כל עמו ישראל, ואמרו אמן.

פתח שערי שמים לתפלתנו. פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמינים.

עוד אבינו תי. עוד ישמע בערי יהודה ובחצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה. קול מצהלות חתנים מחתנים ונערים ממשתה נגינתם. עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. עז ותדר לבושה ותשחק ליום אחרון. על ידי נגונים ומחיתא פך מתמתקן כל הדינים. עם ישראל חי.

נעלה נעלה, נעלה נעלה, נעלה לבית המקדש ברנה, נעלה, ברנה, נשתתח, ברנה, נעלה, ברנה, נשתתח. נגיל ונשיש מזאת התורה. סימן טוב ומזל טוב והא לנו ויכף ישראל. עברו את ה' במשחה באו לפניו ברנה.

Advertisement for 'Lederer' featuring contact information and a list of services.

סיפורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השינה

חופרת טובה - גם היא שחר

למנוחה
שבת

מיד קרא רב לדין אחר, לרב פהנא, ואמר לו לדון את דינו של זה.

אבל הלז - לא כל כך במהרה היה מוכן לותר על הרעיון, שבכוח הטובה, שעשה לרב, מגיע לו שיתחשבו בו, ויזכו אותו בדין, אפילו אין הצדק אתו. לכל השאלות של רב פהנא ענה בחצפה: "לוי היה רב שומע את טענותי, בודאי היה מזפה אותי. לא, איני מוכן לענות על שאלה זו! ורצה אני שדוקא רב יהיה הדין בדין התורה שלי".

אמר לו רב פהנא בחמרה: "שמע! רב לא יעזר לך בענין זה. אם תתנהג כראוי, תשמיע את טענותיך בשקט ותקבל את פסק הדין וגם תקים אותו, מה טוב! ואם לאו - סופך שאיש לא ידבר עוד אתך ולא יכנס לביתך. כך עגשו של מי שמתנהג בחצפה בבית הדין!"

ראה האיש שבחצפתו לא ישיג דבר וקבל עליו את הדין.

הנה למדנו ששחר הוא כל דבר שעלול לגרם לדין להטות את הדין. מעתה נדע שכל צווי התורה הם מאת ה' יתברך ומי שמקפיד על מצוות התורה זוכה להנהיג את חיו בדרך הנכונה.

נשתדל גם אנחנו, להקפיד על כל המצוות ונזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! אל מלך נאמן, שמע ישראל...

שבוע טוב, ילדי משכן שילה האהובים!

הקב"ה נתן לנו את התורה, ומתוך זה שהוא מכיר אותנו ואת טבענו, הוא כתב בתורתו הקדושה הרבה מצוות שיעזרו לנו לעבר את העולם הזה ללא טעויות. אחת המצוות בתורה היא האזהרה שלא לקחת שחד, ובותינו נזקרו בזה מאוד. האם שחד הוא רק בכסף? בואו ונראה.

רב ישב בבית דינו. באו ואמרו לו: "בא איש אחד והוא מבקש לדבר עם רב". אמר רב: "יכנס!"

נכנס אדם לבוש בגדים מהדרים ויקרים, ופניו בריאות ומחכות, ופנה אל רב כאלו מכיר אותו מזמן והוא מידיו הקרובים: "שלום לך, רב נכבד! האם לא ימירני? בודאי זכור רב שפעם אורח היה בביתי, והרבה טרחתי להנעים לרב את זמן שהותו בביתי".

"כן", אמר רב, "זוכר אני ומחזיק אני לך טובה. ומה רצונך עתה? האוכל לעזר לך במשהו?"

"ענין קטן בלבד", אמר האיש, ועדין חיוף רחב על פניו, "יש לי דין תורה, ומקנה אני שרב יהיה הדין בדיני", המשיך ועניו קורצות אל רב, כאלו רוצה לומר: בודאי תבין שקעת תוכל להחזיר לי טובה תחת טובה.

אבל רב כבר לא רצה להסתפל באיש.

"פסול אני לך לדין!" אמר לו, "כי הזכרת לי את החסד שעשית פעם עמי. והרי לא אוכל לשפט משפט צדק את האיש שעשה לי טובה".

תפלה בעבור

ליום
ראשון

מלותיו כמונה מעות.

פעם, בשבת בבקר, התארכה תפלת הלחש. כמה מהחבראי קדישא, שהתפללו עם ה'בעל שם טוב, חשו חלשה גדולה, ולכן פנו לטעם משהו בעוד רבם שופך צקון לחש לפני הבורא.

כעבר דקות ספורות סיים ה'בעל שם טוב את התפלה, וכאשר חזרו התלמידים, ראו שרבם ממתין להם. הם נבהלו והתבטשו. איך יתכן שפתאום הסתימה התפלה המתונה?

לאחר התפלה העז אחד מן התלמידים המקרבים ושאל: "מדוע קצר

לילה טוב ילדים חמודים!

אנחנו מספרים רבות על גדולי ישראל ועל צדקותם וחסדנותם ואולם עלינו לדעת שחן התפלה והברכה שלהם לא תלוי רק בהם, אלא גם בנו תלוי הדבר! תשאלו כיצד יתכן הדבר? נלמד מהספור הבא:

דרכו של ה'בעל שם טוב זצ"ל היתה להאריך בתפלה, ובמיוחד בשבתות ובמים טובים. אז היה מכון פגנות מיוחדות, מיחד יחודים והוגה את

ילדים יקרים, בואו ונאמר תודה רבה לה' יתברך

על כל הניסים והחסדים שעשה איתנו היום וכל יום ויום. מזמור לתודה יהיה לנו כל היום: עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. דעו כי ה' הוא א-להים הוא עשנו וזו אנחנו עמו ונאמר עתה: באו שעריו בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו פרשו שמו: כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דר ודר אמונתו:

בין בדבור בין במעשה. בין בגלגל זה בין בגלגל אחר לכל בר ישראל ולא יענש שום אדם בסבלי. יהי רצון מלפניו ה' א-להי וא-להי אבותי שלא אחטא עוד. ומה שהסאתי לפניך מרחוק ברחמי הרבים אבל לא על ידי יסורין וחוקים רעים: יהיו רצונ אמרי פי והגיון לבי לפניך, יי צורי וגאלי:

ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם, המפיל חבלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך ה' א-להי וא-להי אבותי, שתשכיבני לשלום ותעמידני בחיים טובים ושלום ותן חלקי בתורתך, ותרגילני לדבר מצוה ואל תרגילני לדבר עברה. ואל תביאני לידי חטא ולא לידי נסיון ולא לידי ביוון. וישלט בי יצר הטוב ואל ישלט בי יצר הרע. ותצילני ממצר הרע ומחוקאים רעים ואל יבהילוני חלומות רעים ותרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישן המות.

ברוך אתה ה' המאיר לעולם כלו בכבודו:

היום הרבי בתפלתו?"

ענה ה'בעל שם טוב' במשל: "בחקרו של המלך נחתה צפור מרהיבה וסגונית על עץ גבוה. ההמונים התקבצו סביב העץ כדי לחזות בפינה של הצפור ושמעו את קול זמרתה, שהיה ערב וצלול. הציץ המלך מחלונו, ראה את הצפור וחדר אותה לעצמו. מיד צוה המלך לקבץ אנשים רבים, הללו יעמדו זה על גבי זה, עד שיגיעו אל הענף הגבוה ויביאו משם את הצפור הנדירה. שלוחי המלך עשו כדברו, וטפסו זה על זה, בדרך אל הצפור המיחלת. אולם כיון שארקה השעה, התחיל העומד למטה לנוע ולזוז ממקומו. כמוכן שאלו שהיו מעליו נפלו, והעליונים אף נפצעו, ואלו הצפור - פרוחה לה."

קצת הסביר ה'בעל שם טוב': "הנה מה טוב כשהייתם

מחברים עמי בתפלה. אולם ברגע שעזבתם אותי לדרככם, נפל הכל, וגם מה שרציתי להשיג, פרח ממני..."

ובכן ילדים, הדרגה הרוחנית שלנו גם היא משפיעה על כח התפלה והברכה שאנו מקבלים מגדולי הדור. ככל שנתקדש ונתחזק בלמוד התורה ובמעשים טובים, כך גם השפע המשפע משמים לגדולי הדור לברוך את עם ישראל מתרבה ומתעצם, וכאשר נתברך על ידם תהיה לברכה יותר כח לפעל ומקום לחול עליו כאשר נהיה כלי המחזיק ברכה. לכן, נשתדל לתקן את דרכינו, נתנהג לפי רצון ה' ואז נזכה להשפיע ולהוסיף קדשה בעולם ונקדש את שמו ברבים, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד זמין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

מה הטריד את הרב?

ליום שני

לילה טוב, ילדים חביבים!

היום נשמע ספור המראה עד כמה גדולה הייתה הדבקות של גדולי ישראל בה' יתברך ועד כמה הם התאמצו לדקדק במצוות גם כשהיו שרויים בצער ובכאב.

שעת לילה מאחרת של ליל שבת קדש. לצד מטתו של הרב, בחדרו שבבית החולים "שערי צדק", נצבו חתנו ועוזרו. הייתה זו מחלתו האחרונה של הרב מרדכי אליהו, ממנה לא קם. הרב היה מחבר למכונת הנשמה, ולא יכול היה לדבר. אולם ראשו היה שקוע לגמרי בדברי תורה. בימות החל, כאשר היה הרב מבקש לומר דבר מה, היה רושם אותו על פתק. אולם בשבת, נאלץ היה להסתפק בסמוני הידים. למותר לציין כי הרב השתדל למעט בבקשות מסובכיו, למרות שהללו היו מוכנים ומזמנים לעשות הכל עבורו.

באותו ליל שבת, אודותיו נסב ספורנו, הבחינו מקרביו של הרב, כי הרב מנסה לסמן ולרמוז להם שוב ושוב דבר מה, בעזרת תנועות ידיו. הנוכחים נסו להבין מה רצונו, אולם ללא הצלחה. באותה שעה שהה רופא בכיר בחדר, ומקרביו של הרב בקשו ממנו לסייע בענין.

הרופא בדק את המדדים וערך חשבוני שונים, לבסוף פנה אל הרב ביראת כבוד ואמר: "כבוד הרב, יש אפשרות לנתק את מכונת הנשמה למשך זמן קצר,

של פעושים שניות. לקראת נתוק קצר זה, נחזק את תפקוד הראות, אולם בכל מקרה, לא יותר מעושים שניות. על הרב להכין משפט קצר, אותו יוכל לומר בזמן שיהיה מנתק מהמכונה."

הרב הנהן בראשו לאות כי הוא מוכן, והרופא נתק את מכונת הנשמה. הנוכחים הטו אזנם לשמע, והרב אמר במהירות: "פתחי תשובה, יורה דעה, סימן שמ"א! הכהן צריך לבדק את ההלכה..."

חתנו של הרב רץ לבית הכנסת של בית החולים, הביא את הספר, ופתח היכן שבקש הרב. לתדהמתו לא היה גבול. באותו מקור החמיר הפתחי תשובה, בגדר הלכתי בדין טמאת כהנים... הרב היה מטרד שעוזרו, שהיה כהן, לא יפשל בטמאת מת, אם יעזב את העולם.

מספור זה למדנו אלו דברים יכולים להטריד את הצדיק בזמן לא קל שכזה? קיום מצוות ה' ושמירת ההלכה לפרייה לפי כל השיטות, ובאותו זמן גם לזכר את השני ולדאג שלא יפשל בגינו.

נלמד ממעשי הצדיקים ונשתדל גם אנחנו לחשב על הקב"ה בכל רגע ורגע ולדקדק במעשינו שיהיה הכל נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד זמין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

על המיטה

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בלשון) ברוך שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושוננתם לבנה ודברתם בשבתה בביתך ובכלתה בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: והיה אם ישמעו תשמעו אלי מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולהעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתתי

"הגיעו מים עד נפש", סיים רבי מרדכי והפטיר אנהה כבדה.

"ומדוע שתקת עד היום ולא סחת באזני על אודות מצבך הגרוע?" הקשה ה"חונה", ותרעמת בקולו.

רבי מרדכי הרפין את ראשו. "סברתי, שאין זה מן הראוי להטריד את הרבי בענינים גשמיים. ומלבד זאת, הוסיף בקול נמוך, "אמרתי בלבי: ברוח הקדש שבו, בודאי יודע הרבי מה מתרחש בביתי..."

תשובתו של החסיד העלתה חיוך על פני ה"חונה". וכך השיב לו, לתלמידו: "בפרשת נגעים קדם הכדל בין נגעי אדם לבין נגעי בתיים.

על נגעי אדם נאמר: וראה הכהן את הנגע (ויקרא יג, א) - מסתבר, כי בנגעי אדם אין צורך לספר לכהן את אשר ארע. די בכך שבאים אצל הכהן, והוא רואה - בלי לשמע דבר - מהו הנגע ומהי תקנתו.

"לעצמת זאת, כך נאמר בנגעי בתיים: ויבא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר: כנגע נראה לי בביתי (ויקרא יד, לה) - כי בדברים הקשורים בנעשה בבית - יש לספר באזני הכהן על כל הנגעים והלקויים שבבית, וזאת כדי לרפא ולתקן את המצב!"

בכל בעיה שיש לנו בחיים, כדאי מאוד להתיעץ עם דעת תורה. כמובן שעלינו לעשות גם השתדלות כי כך קבע ה' בעולם אך כשהולכים אל הרב ומקבלים את עצתו וברכתו אז שורה הברכה במעשה ידינו וסכנוי ההצלחה גדלים, כאשר שמענו לדעת התורה, וזכינו לעשות נחת רוח לבונרא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לא יפלא אפוא, כי כל אימת שנסע אל רבו, ה"חונה" מלובלין, היתה אשתו מפצירה בו שיספר לרבי על מצבם הקשה ויבקש ממנו עצה וברכה לפרנסה טובה.

אך בעת שנכנס רבי מרדכי אל הצדיק, היו משתכחים מלבו כל הענינים הגשמיים. השנים היו שוקעים בשיחה עמקה בדברי תורה וחסידות, וכל עניני העולם הזה היו נדחקים לקרן זוית בשעה זו של התרוממות הרוח.

ובכל פעם, בעת ששב רבי מרדכי אל ביתו, היה נאלץ לספר לאשתו, כי ענין הפרנסה נשכח ממנו לגמרי. המצב בביתו של רבי מרדכי הלך והחמיר, ומשהגיעו מים עד נפש, החליטה האשה כי בפעם הבאה שישע בעלה ללובלין - תצטרף אליו בנסיעתו, ואז בודאי לא ישכח להזכיר את מצב פרנסתם באזני הרבי.

ואכן, בפעם הזו זכר רבי מרדכי את הענין, ומיד בהכנסו לחדרו של ה"חונה", סח באזני הצדיק על הענין והמצוקה הפוקדים את ביתו זה ימים רבים.

בידוני לאסוף יהלומים

בשאלה, אם הוא ישן. "לא רבי, אינני ישן", ענה העגלון. אז נכנס ה"חפץ חיים" בשיחה עם העגלון. "אני חושב", אמר ה"חפץ חיים", "שאנו הולכים ומזדקנים, ואפשר חלילה לאבד את הראיה לעת זקנה, ולא תהיה אפשרות ללמד תורה מתוך הספר, לכן צריך להתרגל ללמד ולשנן כמה פרקים משניות בעל-פה. הבה נחזור על כמה פרקים בשבתנו פה בעגלה."

לילה טוב ילדים נפלאים!

האם קורה לפעמים שמשעמם לכם? או שיש לכם כמה דקות פנויות? למשל כשמחכים בתור, או כשהולכים בדרך. קחו בחשבון שיש לכם אפשרות לאסוף יהלומים בזמנים אלו, תרצו לדעת איך?

הנה ספור.

פעם נסע ה"חפץ חיים" בעגלה בלילה, והעגלון חשב להרדם, פתאם פנה ה"חפץ חיים" אל העגלון

ויאמר יי אלי משה לאמר: דבר אלי בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על בגדיהם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת: והיה לכם ציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצוות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם:

(תור ואומר) יי א-להיכם אמת.

יעלו חסידים כבבוא ירגנו על משכבותם: רוממות א-ל בגרונם, וחרב פיפיות בידם: הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: כלם אחי חרב מקמדי מקחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בלילות: (יהוור מפסוק "הנה מטותי" שדוש פעמים)

ברכה יי וישמרה: יאר יי פניו אליה ויחנה: ישא יי פניו אליה וישם לה שלום:

ישב בסתר עליון, בצל ש-די יתלונן: אמר יי מחסי ומוצדתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יצילי מפח יקוש מדבר הוות: באברתו יסה לה ותחת נפשו תחסה, צנה וסורה אמתו: לא תירא מפחד לילה, מחץ יעוף יומם: מדבר באפל יחלה, מקטב ישוד צהרים: יפל מוצדק אלה ורכבה מימינה, אליה לא יגש: רק בעיני תביט, ושלמות רשעים תראה: פי אהה יי מחסי:

ברכה שמים

"רבי מורי", ענה העגלון, "גם בתוך הספר איני יודע אלא מעט מן המעט, וכיצד אוכל ללמד בעל פה?"

וה"חפץ חיים" ענהו, שאין בכך כלום, הבה נלמד יחד. אחד יזכיר לשני, והוא התחיל לומר פרקי משניות עם רבנו עובדיה מברסנובא ותוספות יום טוב, והעגלון ענה לזמנתו.

העגלון חשב שה"חפץ חיים" יאמר רק פרקים אחדים, אבל מה נשתומם על המחזה, שה"חפץ חיים" ממשיך ללמד פרקים על גבי פרקים ממסכתות שונות. וכה התעמק ה"חפץ חיים" בלמודו, עד שבגמרו, כבר חלף הלילה והאיר היום.

לא רק לעת זקנה כדאי ללמד משניות בעל פה, גדולי ישראל היו

מקפידים ללמד משניות בעל פה, ואז, בכל רגע פנוי שהיה להם ולא היה ספר בידם, הם לא היו מבזבזים את הזמן אלא חוזרים על המשניות בעל פה. ראינו עד כמה גדולה מעלת למוד המשניות בעל פה, שכל רגע של תורה יקר יותר מיהלום! ואולי נוכל גם לזכות את החברים?

נתייעץ עם ההורים והמורים כיצד נוכל להגדיל תורה ולהאדירה, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימינך על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

פל התורה בשלוש מקות!

ליום חגיגי

לבסוף עלה רעיון במוחו. "אלך לרבי חיים קניבסקי, שכל התורה חקוקה במוחו, ואשאל אותו למקורה של המימרה בדברי חז"ל!"

ואכן, באותו ערב המתין אותו רב לרבי חיים, בצאתו מבית הכנסת לדרמן.

כאשר יצא מרן רבי חיים מבית הכנסת, הציג הרב את השאלה בפניו ושאל למקורה.

ואז, ארע הדבר המפלא הבא. רבי חיים כוץ מעט את עיניו והעביר את אצבעו מימין לשמאל, שוב ושוב, כקורא על פני השורות...

"בבלי - לא! ירושלמי - לא! ספרא - לא! מלמל."

ובהגיעו לפתח הבית, נעצר. "המימרה שהצגת כתובה בספר פלוני", אמר, ונקב בשמו של ספר קבלה נדיר וקדמון.

התלמיד החכם קבל תשובה לשאלתו, אולם במקומה החלה לנקר במוחו קשיה עצומה עוד יותר: "כיצד נתן לעבר על כל התורה כלה בשלוש דקות?!"

לקשיה זו - לא קבל מענה...

נבדק את עצמנו... ממה אנו מתלהבים? אדם שמתלהב ממכונניות או מזמרים או ממשיחקי כדור, בכך הוא מספר שזה הדבר המרפזי אצלו בחיים. ואלו מי שמתלהב מספורי צדיקים וחקמתם הרבה ושקידתם העצומה בלמוד התורה, רצונותיו טובים ולבו שואף לקדשה, ומה שהוא צריך זה פשוט להמשיך בדרך הזו ולהתחיל לפעל ולאגור את העשר הנמצא בתורתנו הקדושה. והקב"ה יעזר לנו לטהר את לבנו לעבד אותו באמת, ואז יהיה לנו טוב גם בגשמיות וגם ברוחניות, כאשר נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימינך על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב ילדים יקרים וחרוצים! איך יודעים מה יש בלבו של האדם? מה הם שאיפותיו ורצונותיו? להקשיב לאדם ולראות ממה הוא מתלהב, את מי הוא מהלל ומשבח!

הנה דגמה למשהו שאנחנו מתלהבים ממנו.

גאונותו של שר התורה רבי חיים קניבסקי וצ"ל היתה ידועה בכל העולם בלו. וגאונות זו, כידוע, לא באה מעצמה.

רבי חיים היה משקיע את כל שעות היממה בלמוד התורה. במהלך השנה היה חוזר על כל התורה כלה, על התלמוד הבבלי והירושלמי, על הספרי והספרא, התוספתא והמכילתא, ה"שליחן פרוץ" והרמב"ם, הזוהר והמדרשים, עד שכל אלו שגורים היו על לשונו בעל פה... היה זה כאשר אחד מתלמידי החכמים שבדור, עמל על הוצאת ספר מספרי המהר"ל.

במהלך עבודתו ציין מראי מקומות לכל אמרת חז"ל שהופיעה בדברי המהר"ל.

אם המהר"ל הזכיר את דברי הבבלי, הופיע בסמוך מקור האמרה בתלמוד הבבלי.

ואם הזכיר את דברי הירושלמי, הופיע המקור בתלמוד הירושלמי.

והנה, נתקל אותו רב במאמר, שהביא המהר"ל בשם חז"ל, אולם למרבה הפלא, לא נמצא מקורה.

התלמיד חכם עבר על כל הש"ס, על הירושלמי, עין במדרשי חז"ל, השקיע את מיטב זמנו בחפוש בספרים נדירים, אולם לא מצא מאומה...

על המיטה

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכח" כולו מידי לילה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.
יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכח, גדלת ימינה, תתיר צרורה. (אב"י י"ז)
יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמך, שנבנו, טהרנו נורא. (קרי"ע ש"ו)
יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבורה דורשי יחודה, ככבת שמרם. (גיד"י כ"ש)
יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) ברכם טהרם, רחמי צדקתה תמיד גמלים. (כט"ר צ"ט)
יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדושו, ברב טובה, נהל עדתה. (חק"ב ט"ז)
יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאת, לעמך פנה, זוכרי קדשתה. (ג"ע פ"ק)
יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שועתנו קבל, ושמע צעקתנו יודע תעלומות. (שק"ו צ"ח)

בשבת ובמים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח עמוד 2) - לא אומרים ויודי.
אנא יי א-היינו וא-להי אבותינו. תבא לפניה תפלתנו. ואף תתעלם מלכנו מתחנונתנו. שאין אנתנו עני פנים וקשה ערך לומר לפניה יי א-היינו וא-להי אבותינו צדיקים אנתנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנתנו ואבותינו ואנשי ביתנו:
אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי ולשון הרע. העוינו. והרשענו. ודגנו. חמסנו. טפלונו שקר וזממה. יעצנו עצות רעות. כזבנו. פעסנו. לצינו. מרדנו. מרינו דבריך. נאצנו. נאפסנו. סררנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צררנו. צערנו אב ואם. קשינו ערך. רשענו. שחחנו. תעבנו. תעינו ותעענו. וסרנו ממצותיך וממשפטך הטובים ולא שנה לנו. ואתה צדיק על כל קרא עלינו. כי אמת עשית. ואנתנו הרשענו.

אתה תקום תרחם ציון מי עת לחננה כי בא מועד: בדרך אפקוד רוחי, פדיתה אותי יי א-5 אמת:

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג

התגלות ה' לשלמה אחרי בנין בית המקדש

עם ישראל, והקב"ה אמר לו בנבואה זו שאמנם את בקשתו הראשונה הוא קבל ללא תנאי, וקדשת מקום המקדש לא תפסק לעולם, אך הבקשה שמלכות בית דוד תמשך לעולם תהיה תלויה בו.

אם הוא ילך בדרך דוד אביו בתם לכב ובישר לעשות ככל אשר צוהו ה' ולשמר את חקיו ומשפטיו – אז מלכות בית דוד אכן תמשך לעולם, כי כשהמלך צדיק אז גם העם הולך בדרך ה'.

אולם אם חלילה עם ישראל לא ילכו בדרך התורה – יסיר הקב"ה השגחתו מבית המקדש, ועם ישראל יהיו למשל ולשנייה (שידברו עליהם הגוים וילעגו על מפלסם), ואף מקום המקדש יהיה חרב ושומם כפי שאנחנו רואים לצערנו.

ובמצב כזה חלילה כל מי שזכה לראות את בית המקדש בתפארתו, ישתומם לנכח השממון שיהיה שם, וכך ידעו כלם שהקב"ה שהוא המנהיג את העולם עשה כך מפני שעם ישראל חטאו.

מלאכת בית המקדש הודיענו ששלמה בנה גם את ביתו ובנינים נוספים כאמור (ויש אומרים גם את הבית של בן פרעה), אך התגלות הקב"ה לשלמה היתה מיד אחרי סיום בניית בית המקדש.

כפי שלמדנו בקש שלמה המלך שתי בקשות עקריות – שתמשך מלכות בית דוד עד עולם ושתשרה השכינה בבית המקדש, כך שהתפלות תתקבלנה.

הקב"ה ענה לשלמה המלך שהוא שמע אל התפלה והתחנה שהוא התחנן אליו "לשום שמי שם עד עולם, והיו עיני ולבי שם כל הימים".

המלבי"ם מבאר את ההבדל בין "עד עולם" ל"כל הימים": "כל הימים" הוא כל זמן קיומו של האדם או המקום, כמו שנאמר "כל הימים אשר בן ישי חי" או כמו שנאמר "כל הימים אשר אתם חיים על האדמה", והכונה היא שהקב"ה ישגיח על בית המקדש בצורה נסית מיוחדת כל זמן שבית המקדש יהיה קיים.

לעצמת זאת "עד עולם" פרושו באפן נצחי ללא הפסק כלל, בין בזמן שבית המקדש קיים ובין בזמן החרב, וכונת שלמה היתה שמאז שבנה את בית המקדש ועד עולם – שמו של הקב"ה יהיה על המקום הזה והוא יקרא "בית ה'", שזהו המקום המיעד לבנין בית המקדש (שיבנה במהרה בימינו אמן). קדשת המקום היא נצחית, וגם בימינו אנחנו חייבים לנהג קדשה במקום הזה.

שלמה כונן בתפלותיו שהן התקיימה בזכות

למדנו על בנין בית המקדש המפאך שבנה שלמה, על התפלה המרוממת שנשא שלמה ועל חנכת בית המקדש המשמחת.

לאחר שסים שלמה את בניית המקדש, הוא בנה גם את בית המלך ובנינים נוספים שלא היו הכרחיים למלכותו, אלא כדי להגדיל מעשיו ולפאר את מלכותו, כמו שאמר שלמה המלך בעצמו בספר קהלת: "הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי פרמים".

לאחר שסים כל זאת, נגלה אליו הקב"ה בשנית. הפעם הראשונה היתה כששלמה היה בגבעון, ושם נגלה אליו הקב"ה בנבואה (ויש אומרים שהיה זה בחלום שהיה אמת), ושלמה בקש מהקב"ה חכמה.

הפעם השניה שבה התגלה ה' לשלמה מכנה בפסוק "שנית", ולא פעם שלישית, אף על פי שהיתה פעם נוספת כפי שלמדנו, שהקב"ה נגלה לשלמה מעט אחרי שהתחיל בבניית בית המקדש, אך לא היתה זו נבואה גמורה, אלא היה זה על ידי אחיה השילוני, כפי שלמדו אותנו חז"ל.

ובילקוט מעם לועז מובאת דעה נוספת, שאין הכונה שהקב"ה נגלה לשלמה המלך אחרי שהוא סיים את בניית ביתו (שארכה שלוש עשרה שנה), אלא היה זה מיד אחרי חנכת בית המקדש, אך כיון שפתח הכתוב בסיום

לימוד משניות

האם גם אתם מעוניינים שבשבת האוכרת של יקריכם, ילמדו משניות לעיניו נשמח?

פנו למערכת והצטרפו לעשרות הלומדים, וזכו את יקריכם בבית אבותינו!

לומדי המשניות ובאים להקריש את גיליון משכן שילח לעני יקריכם ו'ל בשבת האוכרת, ילמדו הודעה של כ-100,000 משפחות ממגזר ישראל מהגיליון הלימוד המשנית החדש יעמוד גם לעילוי נשמתם.

א"ה מיד תודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר בסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

תפלה לשלום חירי צה"ר

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל חירי צבא ההגנה בישראל, אנשי כחות הפסחון וכחות התעלה, העומדים על משמר ארצנו ועיר א-להינו, מגבול תפנון ועד מדרב מצרים, וזו תום הגרול עד לבוא הערבה ובכל מקום שהם, בכשה באוויר זבין.

וישיב את כל השבויים ותעדרים מאחינו בית ישראל.

יתן יי את אויבינו הקמים עלינו ננפים לפניכם.

תקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה יד יתום. ויבר שונאינו תחתיתם, ויעשרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.

ויקום כזה תפוח: "כי יי א-להיכם תהיה עמכם, לתקום לכם עם אויביכם להושיע אתכם" (דברים כ. ד), ונאמר: "אמן".

קדיאת חגלים

בואו וטלו חלק בקדיאת ספרי התהילים מידי שבת להצלחת עם ישראל!

א"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר בסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

לא נבס'יק אתג השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות, ולקניית חוברות מלאים בבדיחות: 0534-135-183

לשליחת בדיחות, הערות והארות, ולקבלת העלון בפורמט דיגיטלי וצבעוני: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו | הפצה ירושלים: ה.ש.א הי"ו.

שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו

מבקש ממכם:

בעזרת השם יתברך אנו רוצים לארגן הדפסה של חוברות של בדיחות ולחלק אותם לתושבי הדרום, ולצערנו גם לתושבי הצפון.

מי שיכול לתרום ולהשתתף בהוצאות, תזכו למצוות.

דווקא בימים אלה הקשים כל אחד יתרום כמה שהוא יכול לכבוד התושבים האלה שנמצאים דווקא לידינו.

הודפס מעל ל- 8,000 חוברות בזכותכם.

ניתן לתרום ולהשתתף בדרכים הבאות

נדרים פלוס ע"ש 'המרכז לערבות הדדית' קוד קופה 6500 בקטגורייה האחרונה. ע"ש לא נפסיק את השמחה.

בנק דיסקונט מספר חשבון 158302968 מספר סניף 064. ע"ש אלעזר י.

תזכו למצוות, שר השמחה: מאיר פנחסי הי"ו.

קול חתן וקול כלה

יצא לאור חוברת הבדיחות

'משמח

חתן וכלה'

במחיר מצחיק של 10 ₪

להזמנות: 0534-135-183

חכם עיניו בראשו

ויזדרז לקנות לפני שיגמר.

מילתא דבדיחותא

1. אומרים ששאלו את השר גולדקנופף אם הוא מודע לכך שיש התייעצות בבור, והוא שאל אם זה בבור של החמים או הקרים?

2. לא היו ימים יפים יותר לפרשני המלחמה מהיום שבו כבר לא היו מחוייבים להסתיר את זהותם הפוליטית.....

3. הגענו לשלב שיש יותר מדינות שהפסיקו לתרום לאונר"א ממספר המדינות שהיו ברשימת התורמות מלכתחילה.....

4. הייתי מסביר מה ההבדל בין אדר א' לאדר ב'

אבל אין לי כח לכתוב מגילה.....

ניתן להשיג את העלון במייל: a05832349@gmail.com

או במוסף 'מתוקים' בחוברת טועמיה. שע"י דפוס ספיד

מילתא דבדיחותא

5. אם רק היה אפשר לנצל את היידע והנסיון של הפלשתינים בחפירת מנהרות, לטובת חפירת המטרו בישראל.....
6. סיכום החורף עד כה: הכנרת עלתה ב- 8 סנטימטרים, והצפון התכווץ ב- 8 קילומטרים.....
7. מסכן האיש שצריך לרדת לכנרת כל יום בגשם וברוח כדי למדוד בכמה עלה המפלס. מצידי מספיק שימדוד פעם או פעמיים בשבוע.....
8. אם לא נותנים לכם להיכנס למחסום כרם שלום, פשוט תגידו שהמפקד הכללי שלח אותכם למחוק איזה גרפיטי קטן שנשאר על הקירות.....
9. מה שאני הכי אוהב בחורף זה את העובדה שכל יום של חורף שחולף מקרב את הקיץ.....

חדש! חדש! חדש! חדש!

יצא לאור חוברת הבדיחות והפתגמים - לא נפסיק את השמחה - חלק 5

ובחוברת: שעשועי לשון! - איך יודעים שאתה מבני ברק? - משחקי מילים! - תקנון לאנשים שנולדו עייפים! - כללים לחיים! - מילים והיפוכן! - משפטים מתוחכמים! - מקבץ שינויים לחוצים ודחופים כאן בארץ ישראל! - ענין של הגדרה! - ברכות חשובות למי שצריך! - מצאתי עבודה! - ומאות פתגמים!

מחיר החוברת: 10 ₪ בלבד!

ניתן לקנות את החוברת בירושלים:

רחוב דוד 9 שכונת הבוכרים, הכניסה בצד ימין, ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל. עוד פרטים: 0534-135-183

כמו כן ספר הבדיחות מגיע עד הבית שלכם בעלות של 75 ₪ כולל משלוח, וכולל החוברת החדשה!

עוד פרטים: 0534-135-183

10. מתי נקום בבוקר ונשמע הותר לפירסום כי הנייה, דף, וסינוואר חוסלו, הודעה לא נמסרה למשפחותיהם כי לא נמצא אף אחד מהמשפחה?.....
 11. נראה לי ברצף הזה של הגשם חיים לשנות את השיר, גשם בא תביא לי משטח קרמבו.....
 12. תנור ומעיל זה שני הדברים שמומלצים בקור.....
 13. לא יודע מה מתלהבים מהחיסול בג'נין, בסך הכל חילקו בבית החולים כדורים למי שצריך.....
 14. לכל אלה שרוצים שנתרגש מכל הפלסטינים האלה, אנחנו מעדיפים להתאלמן מהם.....
 15. יורד גשם כל כך חזק שמאה שערים הפכה להיות הנחל החרדי.....
- השבוע קצר ומצחיק במיוחד! ובעזרת השם אנחנו ננצח בעז"ה - אוהב ומחזק אותכם, שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו.

לא נבס"ק את השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות, ולקניית חוברות מלאים בבדיחות: 0534-135-183

לשליחת בדיחות, הערות והארות, ולקבלת העלון בפורמט דיגיטלי וצבעוני: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.י. הי"ו | הפצה ירושלים: ה.ש.א. הי"ו.

משנכנס אדר מרבין בשמחה הגאון הרב יוסף חיים אוהב ציון שליט"א מו"צ, מרבני בית הכנסת "מוסאיוף" ירושלים

בשלהי מסכת תענית נאמר, כי "משנכנס אב ממעטין בשמחה" וגמרתנו מביאה בשם רב כי "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". על פשרו של הדימוי בין אב לאדר עומד המאירי המבאר, כי "ראוי להתפלל ולהודות לאל בכל עת ובכל זמן כפי הנאות למה שאירע באותו זמן, וכן שצריך לברך על הטובה ועל הרעה". הפותח את ספרי ההלכה יגלה, כי בעוד הרמב"ם (הלכות תעניות פ"ה הלכה ו') וה"שולחן ערוך" (או"ח סימן תקנ"א סעיף א') פוסקים ש"משנכנס אב ממעטין בשמחה", אינם מזכירים כלל, כי "משנכנס אדר מרבין בשמחה!" איך מרבים בשמחה? הסברים אחדים נאמרו בדבר. יש אומרים (נימוקי או"ח סי' תרפ"ו), כי מיעוט השמחה בחודש אב נקבע על ידי חז"ל בהנהגות קבועות, כגון, המנעות מנישואין, ממעטים במשא ומתן וכו', ולפיכך נזקקו הפוסקים לציין הלכה זו בלשונית הנהגותיה המתחייבות. ברם, אין ציון בחז"ל כיצד ירבה כל אדם שמחה בחודש אדר, אלא כל אדם משמח עצמו בדברים המשובבים את נפשו ולפיכך לא נזכרה הלכה זו ברמב"ם וב"שולחן ערוך".

המשך בעמוד 3

ממלכת השמחה שלום!

יוסי: שלום עדיין נשאר ספרים?
עוזר שר השמחה: כן, כן נשארו ספרים.

יוסי: כמה בדיחות יש? והיכן אפשר לקנות? וכמה עולה?

עוזר שר השמחה: את הספר אפשר לקנות בירושלים בלבד ברחוב דוד 9 ק"ב המחיר 50 ₪ כשבאים צריך בתאום מראש במספר: 0534-135-183. ובספר יש 1,500 בדיחות על הכל מכל כל.

יוסי: אזזז אני מגיע בשעה הקרובה. וכמובן שאני רץ.

מילתא דבדיחותא

1. שאלה: לאיזה עיר אסור להיכנס בפסח?
תשובה: בית-לחם.....

2. ארנב אחד הלך לבר ושואל כמה עולה בירה. הברמן עונה: "שלושה שקלים". הארנב זורק שקל לימין שקל לשמאל ועוד שקל אחד באמצע. הברמן מרוגז, אך נותן בירה לארנב ואוסף את השקלים. וכך היה למחרת, והברמן היה מרוגז, אבל תמיד לקח את הכסף. יום אחד נתן הארנב מטבע של 5 שקלים וחיכה לעודף. הברמן החליט לסדר אותו. הוא זרק שקל אחד ימינה הכי רחוק שאפשר ושקל אחד שמאלה הכי רחוק שאפשר. חשב רגע הארנב, זרק שקל לאמצע ואמר: "תביא עוד בירה....."

ניתן להשיג את העלון במייל של המערכת! ללא עלות כלל.

פילתא דבדיהותא

3. בחור אחד בא לצבא ומבקש להיות חייל. המפקד בוחן אותו ואומר לו: "אם באים לך 100 חיילים ו21 טנקים מה אתה עושה?" החייל עונה: "מוציא אקדח, יורה פה, שם, רימונים, בלאגנים, הורג אותם" המפקד אומר לו: "ואם יבואו לך 400 חיילים ו-70 טנקים ו-10 מטוסים, מה תעשה?" החייל עונה: "מוציא רובה יורה לפה, שם, מרגמות, רימונים, טילים, בלאגנים, הורג אותם!" המפקד כולו מעוצבן, אומר לו: "ואם יבואו לך 12000 חיילים ו700 טנקים ו600 מטוסים, מה אתה עושה?!" החייל שואל: "מה, רק אני בצבא?....."
4. אנשים הלכו במדבר. אחד הביא בקבוק מים, אחד תיק אוכל ואחד דלת של אוטו. שאלו את מי שהביא בקבוק מים: "למה הבאת בקבוק?" והוא ענה: "אשתי אמרה שאם אני יהיה צמא אני אשתה. שאלו את מי שהביא תיק אוכל: "למה הבאת תיק אוכל?" והוא ענה: "אשתי אמרה שאם אני יהיה רעב, אני אוכל. שאלו את מי שהביא את הדלת של האוטו: "למה הבאת דלת של אוטו?" והוא ענה: "אשתי אמרה שאם יהיה לי חם אני אפתח חלון....."
5. פעם אבא ובן קנו דירה בקומה ה-100 הילד אומר לאבא: "אבא יש לי משהו חשוב להגיד לך" האבא ענה "כשנגיע לדירה תגיד לי", הם עלו לקומה ה-20 והילד שוב אומר לאבא: "אבא יש לי משהו חשוב להגיד לך", האבא ענה "כשנגיע לדירה תגיד לי", הם עלו לקומה ה-60 ושוב הילד אומר לאבא: "אבא יש לי משהו חשוב להגיד לך" האבא ענה "כשנגיע לדירה תגיד לי" הם עלו לקומה ה-100 והאבא שואל מתנשף: "נו מה רצית להגיד לי?" הילד: "זה כבר לא משנה שכחת את המפתחות באוטו....."
6. פרופסור אחד אמר לתלמידיו: אני יעביר לכם קורס מהיר איך לעצבן אנשים הוא לקח את הטלפון והתקשר לאיזה מספר הוא שאל בטלפון: אפשר לדבר עם אבי ענו לו: זה טעות אחרי כמה דקות הוא התקשר שוב ואמרו לו אמרנו לך זה טעות בפעם השלישית כבר צרחו עליו ונתקו לו את הטלפון ואז הפרופסור אמר כך מעצבנים אנשים קם תלמיד ואמר: לא נכון ככה מעצבנים אנשים לקח את הטלפון התקשר למספר ואמר: שלום מדבר אבי השאירו לי במקרה הודעות?.....

חדש! חדש! חדש! חדש!

יצא לאור חוברת הבדיחות והפתגמים - לא נפסיק את השמחה - חלק 5

ובחברת: שעשועי לשון! - איך יודעים שאתה מבני ברק? - משחקי מילים! - תקנון לאנשים שנולדו עייפים! - כללים לחיים! - מילים והפוכן! - משפטים מתחכמים! - מקבץ שינויים לחוצים ודחופים כאן בארץ ישראל! - ענין של הגדרה! - ברכות חשובות למי שצריך! - מצאתי עבודה! - ומאות פתגמים!

מחיר החוברת: 10 ₪ בלבד!

ניתן לקנות את החוברת בירושלים:

רחוב דוד 9 שכונת הבוכרים, הכניסה בצד ימין, ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל. עוד פרטים: 0534-135-183

כמו כן ספר הבדיחות מגיע עד הבית שלכם בעלות של 75 ₪ כולל משלוח, וכולל החוברת החדשה!

עוד פרטים: 0534-135-183

ואלה יעמדו על הברכה:

משפחת לוי. משפחת שהרבני. משה בת רביטל. אסתר הודיה בת רביטל. שר השמחה: מאיר בן מרגלית. אלעזר בן רחל.
כל השותפים להמשך השמחה בעם ישראל.

משנכנס אדר מרבין בשמחה
הגאון הרב יוסף חיים אהב ציון שליט"א
פו"צ, מרבני בית הכנסת "מוסאיוף" ירושלים

אכן, להלכה הביא ה"מגן אברהם" (סימן תרפ"ו ס"ק ה') את דברי רב, "משנכנס אדר מרבין בשמחה", כולל את ההנהגה המעשית שצירף רב לדבריו, כי "מי שיש לו דין עם נכרי - ישפוט באדר", היינו: אם באפשרותו לסדר שמשפטו עם הנכרי יהא בחודש אדר - עדיף, כי בחודש זה יש מזל לישראל. [ואילו ה"חתם סופר" (שו"ת או"ח סימן ק"ס) נוקט בדעת הרמב"ם וה"שולחן ערוך", כי אכן להלכה אינם פוסקים ש"משנכנס אדר מרבין בשמחה!" עיי"ש טעמו].

להרבות בשמחה לפני ראש חודש אדר

בעל ה"בן איש חי" מדקדק שמכך שלא אמרו "משיגיע אדר מרבין בשמחה", אלא "משנכנס", הדבר בא לרמז כי כבר מעת המולד של החודש מרבין בשמחה, אף אם המולד חל לפני ראש חודש ("אדרת אליהו" משפטים, עיי"ש שכך אירע בשנת תרכ"ב שהמולד חל ביום ה' בשעה שמינית בעוד ראש חודש היה רק ביום שישי).

חודש אדר א'

הפוסקים דנו מה דינו של אדר א' בשנה מעוברת, האם מרבין בו בשמחה? יש שכתבו, כי אין מרבין, שהרי רש"י מבאר כי סיבת השמחה היא ש"ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח". מאחר שבחודש אדר א' אין חוגגים את יום הפורים, אין הוא בכלל השמחה (שו"ת "שאילת יעבץ" ח"ב סימן פ"ח). מעניין איפוא לגלות, כי במכתב שכתב ה"חתם סופר" זצ"ל (שו"ת, או"ח סימן נ') בחודש אדר א' הוא חותם: "א' דראש חודש אדר ראשון שמרבין בו שמחה". זאת, לאור שיטתו (שו"ת, או"ח סימן ר"ח, ויו"ד סי' רל"ג), כי אדר ראשון אינו חודש רגיל, שהרי ב"פורים קטן" - י"ד וט"ו באדר א', אסור להספיד את המת ולהתענות, וטעם הדבר מפני שחובה מן התורה לזכור ניסים שעשה עמנו הקב"ה בהם הצילנו ממוות לחיים. עד אימתי נמשכת השמחה? הפוסקים (ראה אשל אברהם לרבי אברהם דוד מבוטשאטש כאן) כותבים שגם אחר חלוף יום הפורים, "מרבין בשמחה", לעומת חודש אב שבו פוסקת האבלות אחר י' באב. יש שאף אומרים, כי השמחה ממשיכה מאדר אל חודש ניסן, לאור דברי רש"י הנזכרים כי סיבת השמחה היא ש"ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח" (אליה רבה סימן תרפ"ה סעיף ח'). כלומר, סמיכות מועדים אלה בהם נוצחו שתי אומות ונושעו ישראל, מורה על עת מיוחדת במינה (שו"ת חתם סופר או"ח סימן ק"ס, ועיין גם בשו"ת "שאלת יעבץ" ח"ב סימן פ"ח). לסיום, מעניין לציין, כי היו קהילות שנהגו בחודש אדר לתלות כרזה "משנכנס אדר מרבין בשמחה", על האמה שנותרה בלתי מסויידת זכר לחורבן, כדי להורות כי עתה זמן שמחה (ראה "פסקי תשובות" סימן תרפו ס"ק ה').

ונסיים בדבריו הנפלאים של רבינו הבא"ח צוקל בספרו אדרת אליהו פרשת משפטים וז"ל:

ובזה יובן בס"ד הטעם שבשנת העיבור מעברים חדש אדר דוקא דמלבד שיש לזה טעם הכרחי ברברי חז"ל. עכ"ז נוכל לומר דרך דרש והוא כי בחדש הזה יש מפלה לעמלק ולא"הע כי ידוע מ"ש חז"ל מאן דאית ליה דינא בהדי גוי יתבענו בחדש הזה כי הגוי ריע מזליה בחדש זה וא"כ השתא אם ישראל יעשו תשובה ותיקון בחדש הזה ודאי תהיה מסוגלת מעשיהם כח' הזה יותר משאר זמנים כי החדש הזה ישראל גוברים וכמו שנמחה שמו של המן זרע עמלק בחדש הזה כן אנחנו בטוחים שימחה שמו של עמלק לגמרי ויהיה אז השם שלם והכסא שלם וא"כ לכן מעברים חדש זה שיתארך זמן ממשלת ישראל יותר ואולי בצירוף הששים יום יעשו ישראל תשובה שלימה ויהיו מסוגלים לגאולה ואם לא עשו בראשון יעשו באחרון באופן שיש להם הרחבת זמן יותר ולכן מה מאוד צריך ליזהר ולהשמר בחדש הזה מדברים אסורים והגם שחייב אדם לשמוח בפורים עכ"ז יהיו כל מעשיו לש"ש וירבה בצדקות כפי יכולתו והש"ית ברחמיו יעזרנו על דבר כבוד שמו מעתה ועד עולם אכ"ר."

מילתא דבדיחותא

7. פתגם רומני עתיק אומר: "אל תסתכל בקנקן קח אותו הביתה.
ופתגם מרוקאי אומר: "אל תסתכל בקנקן תשבור אותו....."

8. איש אחד בא לרופא ואמר לו: "דוקטור יש לי בעייה בלילה אני שומע את הכינים בראש מדברות ואני לא יודע איך להיפטר מהם" הרופא אומר לו: "לך תעשה מקלחת קפואה ותראה איך הם יעלמו" האיש חוזר לביתו ועושה כדברי הרופא בלילה הוא שומע את הכינים מדברות ואומר "היה לנו חורף קשה אבל עברנו את זה" למחרת שוב חוזר האיש לרופא ואומר לו: "עשיתי כל מה שאמרת ועדיין אני לא מצליח להיפטר מהם" והרופא אומר לו: "אז הפעם תעשה מקלחת רותחת והם ימותו מהחום" האיש חוזר ועושה כדברי הרופא בלילה הוא שומע את הכינים מדברות ואומר: "היה לנו קיץ חם וקשה אבל עברנו את זה" בבוקר שוב האיש חוזר לרופא ואומר לו את אותו דבר והרופא עונה לו: "הפעם תתקרב לראש של מישהו אחר והכינים יעברו אליו" האיש עושה כדברי הרופא ובלילה הוא שומע את הכינים אומר "הייתה לנו מלחמה קשה אבל העיקר שלקחנו שבויים....."

העלון בהסות

נא לא לקרוא את הפרסומות בשבת! לפרסום ניתן לפנות למערכת העלון

גמ"ח 'דרכי חיים'

השאלת גמרות שוטנשטיין וטוש"ע

054-844-8683. או בקו המידע: 02-5907438

רחוב אבינועם ילין 13. מול בית המדרש סטמאר

ימים ראשון, שלישי, חמישי.

ראשון: 14:00 – 14:30.

שלישי: 18:00 – 18:45.

חמישי: 15:00 – 15:30.

הקלדות

במחירים מוזלים

0534-135-183

השכרות חשמליים

אופניים חשמלים קורקונים חשמלים

תיקון מכירה השכרה

ומכירת חלקי חילוף במחירים זולים

0548520351 ירושלים

התודה והברכה:

לחוברת 'טועמיה' שע"י דפוס ספיד.

לידידי ר' אפי כץ על כל הבדיחות.

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליטי"א

"זאת התרוקמה אֶשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתְּם זֶהב וְכֶסֶף וְנִחַשְׁתָּ" (שמות כה, ג)

ישנם שלושה סוגים בנותני התרומה ללימוד התורה, לחסד ועזרה לזולת, סוג אחד הנודבים מיד את ליבם לתרום ולעשות צדקות ומעשים טובים אע"פ שלא מבקשים מהם. הם נרמזים במילים "אֶשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ", סוג שני שלא נותנים מיד מעצמם, אלא כשבאים אליהם ומבקשים צדקה הם פותחים את ידם וליבם ונותנים. הם נרמזים במילים "תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי". וסוג שלישי שגם כשבאים אליהם הם לא מיד נותנים, קשה להם, וצריך לקחת מהם בכח. הם נרמזים במילים "זאת התרוקמה אֶשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתְּם" - תקחו מאיתם בכח, וכפי שאמרו רבותינו ונפסק בשו"ע ממשכנים על הצדקה. וסימן לדבר, זֶהב - ז'ה ה'נותן ב'ריא, אדם שבריא ומרגיש טוב, ובכל זאת נותן את תרומתו. כֶּסֶף - כ'שרואה ס'כנה פ'ודה, כשרואה שיש סכנה פודה את עצמו, נותן פדיון נפש ותרומות... נִחַשְׁתָּ - נ'תית ח'ולה ש'אומר ת'נו, לא נותן בחיים חיותו אלא אומר שיתנו רק לאחר פטירתו מהעולם, אמנם זו תרומה, אך זו תרומת נחשת... התרומה הטובה והרצויה ביותר זה כשנותן האדם כשהוא שלם ובריא ומחפש שיהיה לו חלק במצוות ה'.

לפני הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, הגיעו שני בני אדם עשירים, אחד היה זקן בגיל שמונים, והצעיר בגיל שלושים וחמש. הזקן טען: "כבוד הרב, אני באמת רוצה לתרום, אך אני מפחד שמא אאריך ימים רבים ולא יהיה לי כסף כדי להתקיים... ואילו הצעיר נתן לרב סכום כסף גדול ואמר: "כבוד הרב, אני מפחד, אדם לא חי לעולם, הנה, פלוני נפטר בגיל צעיר, לכן אני רוצה לתרום, שיהיה לי מצוה גדולה לעולם הבא..."

לפני שיצאו בירכם הרב ואמר: "הי רצון שהקב"ה יציל אתכם ממה שאתם מפחדים...", את הזקן שמפחד האריך ימים ולכן לא תורם יהי רצון שהקב"ה יציל אותו מזה ומיתתו מוקדם... ואילו את הצעיר שתורם ומפחד שמא לא יאריך ימים יסיר לו הקב"ה את הפחד ויאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים.

שבת שלום ומבורך!

פעם ראשונה ששמעתי את הוויז עצבני

מוקדנית: אז מחר יגיע אליך טכנאי בין שמונה לשתים...
אני: אוקיי
מוקדנית: מה הכתובת?
אני: ויצמן 8 עד 56

להיות ישראלי זה להנמיך את המוזיקה כדי לראות את השם של הרחוב טוב יותר

קצת, אתמול בלילה ראינו מישהו, נראה חשוד מאוד.

ט?

קפצתי עליו, צעקתי, עצור! תן תעודת זהות! מה אתה עושה פה!

ט?

מהבא להתם, נתן לי מחיר לריצוף להרחבה, מתחיל מחר.

רועה צאן מסתובב עם עדר הכבשים שלו על גבעה. ניגש אליו אדם ומתפעל ממראה הכבשים: "וואו! איזה יופי של כבשים! איזה יופי של צמר! מה אתה נותן להם לאכול?"
רועה צאן: "כל מה שיש בסביבה, עשבים, פרחים, כל מה שהטבע הביא."
האדם: "הרשה לי להציג את עצמי: אני פקח מ - 'רשות הטבע והגנים' ומה שהכבשים עושות זה נזק אחד גדול לטבע ולגנים! אני קונס אותך ב - 500 ש"ח!"
- למחרת מסובב רועה הצאן עם הכבשים. ניגש אליו אדם ומתפעל מהכבשים. אדם: "וואו! איזה יופי של כבשים! איזה יופי של צמר! מה אתה נותן להם לאכול?"
רועה צאן: "מה אגיד לך? אתמול הייתי בחתונה, לקחתי מה שנסאר בשולחנות, פולקה, בשר, סטקים, נקניקיות. ככה זורק להם שיאכלו הכל מכל" אדם: "הרשה לי להציג את עצמי: אני פקח מ - 'תנו לחיות לחיות' ובזה הרגע אני קונס אותך ב - 500 ש"ח!"
- למחרת מסובב רועה הצאן באחו. ניגש אליו אדם ומתפעל מהכבשים. אדם: "וואו! איזה יופי של כבשים! איזה יופי של צמר! מה אתה נותן להם לאכול?"
רועה צאן: "אני נותן לכל כבש 50 ש"ח שיאכל מה שהוא רוצה!"

משהו שאתם לא יודעים עלי:
אחרי שנולדתי לא דיברתי עם ההורים שלי איזה שנתיים

- דוקטור, באמת ינתחו אותי סטודנטים?
- כן!
- ומה יקרה אם אמות?
-הסטודנטים יקבלו נכשלי!

אני יודע שזה נשמע קיצוני ומופרע אבל לדעתי צריך לאפשר לקופאי לבטל מוצרים בעצמו

אישה מתקשרת לבעלה לעבודה כולה בלחץ תישמע היא אומרת לו יש ריח חזק של גז בכל הבית מה לעשות? הוא אומר לה: בלי פאניקה. תרגעי תעשי מרק חם. אני אחשוב על פיתרון.

אם עבר עליכם יום רע תזכרו שבשדה התעופה בוינא יש אזור מיוחד לאנשים שטסו לאוסטריה במקום לאוסטרליה

לא מבין את כל אלה שתולים מודעה "מעוניין לנקות חדרי מדרגות", קח דלי וסמרטוט ולך על זה

כשאני פותח ביום ההולדת מתנה שכתוב עליה 'מאבא ואמא' אני אוהב להסתכל על הפרצוף של אבא שלי כמה גם הוא סקרן לראות מה קיבלתי

לפני כמה שבועות שאלתי אותו מה הדבר הראשון שהוא יעשה כשהוא יחזור מעזה.

אני אתלה תמונה של בית המקדש בבית. הוא ענה בלי היסוס.

ואני ככה קצת מופתעת - לא חיבוק לא מקלחת לא אוכל - תמונה של בית המקדש? זה הדבר הראשון? כן, אמא, את צריכה להבין אין פה בית בלי תמונה של אלאקצא, לא רק בסלון בכל חדר בכל כיתה, באוניברסיטה במשרדים. על המחברות על הספרים. בכל מקום.

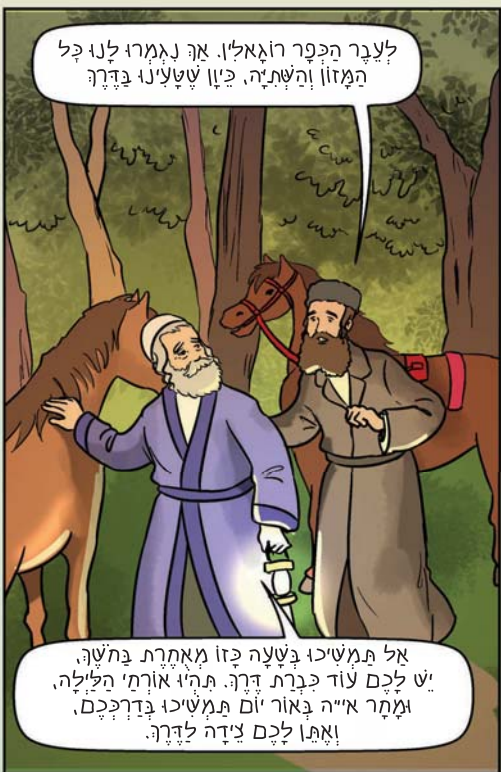
אנחנו צריכים לשים לנו את זה מול העיניים - אנחנו מתפללים לבניית בית המקדש.

לקבלת העלון במייל: 367korona@gmail.com

יוסלה

ציירה: טובהלה

פרק 8

© כל הזכויות שמורות